

กฎหมายเลือกตั้ง: ศึกษากรณีการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

นางสาวฉันทพร จันทร์เปี้ย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

THE ELECTION LAW : A CASE STUDY CONCERNING CONTROLS ON POSTER AND
SIGN DISPLAY WITH THE PURPOSE OF ELECTION ADVERTISEMENT

Miss Tanyaporn Chanpia

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กฎหมายเลือกตั้ง: ศึกษากรณีการควบคุมการปิดประกาศ
และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

โดย

นางสาวธัญพร จันทร์เปีย

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตร์

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ อรรถพล ลิขิตจิตถะ)

ฉันทพร จันทร์เปี้ย : กฎหมายเลือกตั้ง: ศึกษากรณีการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง. (THE ELECTION LAW : A CASE STUDY CONCERNING CONTROLS ON POSTER AND SIGN DISPLAY WITH THE PURPOSE OF ELECTION ADVERTISEMENT) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ศ. ดร. นันทวัฒน์ บรมานันท์, 160 หน้า.

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งศึกษาถึงกฎหมายเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ลักษณะปัญหาทางกฎหมายไม่ว่าจะเป็นในรัฐธรรมนูญกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อวิเคราะห์หลักเกณฑ์และแนวทางการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จากการศึกษาพบปัญหาบางประการ กล่าวคือ 1) ผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้นำประกาศ หรือแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งที่แสดงนอกที่เลือกตั้งออก แม้บทบัญญัติกฎหมายจะห้ามโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนับตั้งแต่ 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้งก็ตาม 2) ปัญหาหลักเกณฑ์การกำหนดสถานที่ห้ามปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งบริเวณสถานที่สาธารณะต่าง ๆ 3) ความเหมาะสมของบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 ที่มีข้อกำหนดห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในที่ของเอกชน ซึ่งจะเห็นได้ว่าแตกต่างกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ที่สามารถกระทำได้หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินอนุญาต 4) ปัญหาการกำหนดข้อห้ามบางประการของวิธีการหาเสียงโดยการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงไว้ในระเบียบและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนจึงเสนอแนะให้ 1) เพิ่มข้อกำหนดให้ชัดเจนในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยกำหนดระยะห่างจากที่เลือกตั้งที่จะปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งได้ และควรระบุให้ชัดเจนว่าหากเป็นการโฆษณาหาเสียงที่ได้แสดงไว้โดยชอบก่อนช่วงเวลาที่กฎหมายต้องห้ามหาเสียงการกระทำนั้นไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย 2) ควรกำหนดให้รัฐเป็นผู้จัดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งและไม่ควรกำหนดให้ติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงบริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐได้ทั่วไปดังเช่นในปัจจุบัน 3) ควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ของกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่นโดยห้ามปิดประกาศและติดแผ่นป้ายหาเสียงในที่เอกชนเช่นเดียวกับกับการเลือกตั้งในระดับประเทศ 4) ควรกำหนดข้อห้ามที่ระบุในระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติเพื่อให้บังคับโทษทางอาญาได้เมื่อมีการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

5485985034 : MAJOR LAWS

KEYWORDS: POSTER AND SIGN DISPLAY FOR ELECTION ADVERTISEMENT / THE ELECTION LAW

TANYAPORN CHANPIA: THE ELECTION LAW : A CASE STUDY CONCERNING CONTROLS ON POSTER AND SIGN DISPLAY WITH THE PURPOSE OF ELECTION ADVERTISEMENT.
ADVISOR: PROF. NANTAWAT BORAMANAND,, PH.D., 160 pp.

This thesis aims to study the laws relating to controls on posters and signs in respect of an election. All relating laws, such as, the Constitution of Thailand, relating Acts, regulations and the Election Commission's notifications have been analyzed to justify possible ways which will help to implement the laws more effectively.

The study has shown some problems :1) a problem where a candidate in an election does not remove an election sign or poster posted outside a polling station though an advertisement for election is prohibited by law from 6.00 p.m. on the eve of the polling day until the election period ends; 2) a problem concerns criteria on prohibition of an election poster and sign posting in public places; 3) suitability of provisions set out in the Organic Act on the Election of Members of the House of Representatives and the Installation of Senators, B.E. 2550 (2007) which prohibit the posting of an election sign or poster in private premises while the same is allowed under the Election of Local Councils Members or Local Administrators Act B.E. 2545 (2002) in case that the permission from an owner or possessor of the private premises is obtained ; and 4) a problem concerns determination of restrictions on an election sign and poster posting in regulations and notifications issued by the Election Commission.

Therefore, to solve those unclear issues, it is recommended that: 1) there must be an additional rule in the Election Commission's notices clearly indicating the distance between a polling station and where an election sign or poster can be posted, including clearly indicating that if an election sign or poster was posted legally before the restrictive time, it shall not be considered as contravening against the law; 2) there must be a rule indicating that the government should provide areas where an election sign and poster is allowed to be posted and a rule providing that an election sign and poster must not be posted in public roads, public places and other government agencies' places; 3) the laws relating to a local election must be amended by prohibiting the post of an election sign and poster in the private property, similarly with the prohibition in a general election in both general and local level equally; and 4) the rule in the Election Commission's notice must also be available in the Acts relating to an election, in order to impose a criminal offence for a contravention of law.

Field of Study: Laws

Student's Signature

Academic Year: 2013

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความช่วยเหลือจาก ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่างๆ และให้ความเมตตาผู้เขียน ตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ เป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.พีรพันธุ์ พาลุสุข และอาจารย์ อรรณพ ลิขิตจิตถะ เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้สละเวลาและชี้แนะแนวทางต่างๆ ในการสอบวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ นายประพันธ์ นัยโกวิท และนายสมชัย จิ้งประเสริฐ กรรมการการเลือกตั้ง ตัวแทนจากพรรคการเมือง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่สละเวลาให้ผู้เขียนได้สัมภาษณ์เพื่อประโยชน์แก่นื่องหาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายสุดนี้ขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่สาว และเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความสนับสนุนมาโดยตลอด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	5
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการควบคุมการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	6
2.1 ข้อความคิดพื้นฐานเรื่องการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย.....	6
2.1.1 หลักพื้นฐานของการเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตย	7
2.1.2 วัตถุประสงค์ของการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย.....	12
2.2 ข้อความคิดทั่วไปว่าด้วยการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง.....	13
2.2.1 ความหมายของการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง.....	13
2.2.2 ความจำเป็นและความสำคัญของการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	13
2.2.3 รูปแบบการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	14
2.2.4 ช่วงระยะเวลาหาเสียงเลือกตั้ง	15
2.3 หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	15
2.3.1 การควบคุมค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง.....	15
2.3.2 การควบคุมวิธีการและลักษณะต่าง ๆ ในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยกฎหมาย	16
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพ	17
2.4.1 หลักเกณฑ์การจำกัดสิทธิเสรีภาพ	18
2.4.2 การจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยกฎหมาย	19

2.4.2.1	ปัจจัยทางรูปแบบ	19
2.4.2.2	ปัจจัยทางเนื้อหา	20
2.4.3	การจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	25
2.4.4	เงื่อนไขการจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	25
บทที่ 3 กฎหมายเลือกตั้งเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในต่างประเทศ		29
3.1	ประเทศญี่ปุ่น	29
3.1.1	การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	30
3.1.2	ระยะเวลาต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง	31
3.1.3	ข้อจำกัดการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	32
3.1.4	การโฆษณาหาเสียงโดยใช้สิ่งพิมพ์ หรือภาพ	34
3.1.4.1	ข้อจำกัดการใช้	34
3.1.4.2	ข้อจำกัดจำนวน	36
3.2	ประเทศสิงคโปร์	38
3.2.1	การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	39
3.2.2	ช่วงระยะเวลาต้องห้ามหาเสียง (Cooling - Off Day) และกิจกรรมที่ห้ามกระทำ	39
3.2.3	ช่วงวันเลือกตั้ง (Polling Day) สิ่งที่ห้ามกระทำ	41
3.2.4	การหาเสียงโดยใช้ประกาศโฆษณาและแบนเนอร์	41
3.2.4.1	ขนาดและลักษณะ	42
3.2.4.2	จำนวนของโปสเตอร์และแบนเนอร์	43
3.2.4.3	สถานที่และวิธีการปิดหรือติดตั้ง	43
3.2.4.4	สถานที่ต้องห้าม	44
3.2.5	สภาพบังคับและโทษ	45
3.3	ประเทศฝรั่งเศส	46
3.3.1	การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	47
3.3.2	ระยะเวลาต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง	49
3.3.3	การหาเสียงโดยใช้ประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	51
3.3.3.1	ขนาดและลักษณะ	51

3.3.3.2 สถานที่และวิธีการปิดหรือติดตั้ง	51
3.3.3.3 สถานที่ต้องห้าม	53
3.3.4 สภาพบังคับและโทษ	53
3.4 ตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในต่างประเทศ	55
บทที่ 4 กฎหมายเลือกตั้งเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในประเทศไทย	58
4.1 การเลือกตั้งของประเทศไทย	58
4.1.1 การเลือกตั้งระดับประเทศ	59
4.1.1.1 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	59
4.1.1.2 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา	59
4.1.2 การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	60
4.1.3 อำนาจหน้าที่ขององค์กรที่ทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งในประเทศไทย	61
4.1.4 การประกาศกำหนดวันเลือกตั้ง	64
4.2 วัตถุประสงค์ในการควบคุมการปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กฎหมาย ระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง	67
4.2.1 เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม	68
4.2.2 เพื่อความเสมอภาค เท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	68
4.2.3 เป็นการสนับสนุนการเลือกตั้งโดยรัฐ	69
4.2.4 เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	69
4.3 บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	69
4.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	69
4.3.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2554	71
4.3.3 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554	77

4.3.4	ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการหาเสียง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2554	80
4.3.5	ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการดำเนินการใดๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2551.....	82
4.3.6	ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2554.....	84
4.3.7	ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551	87
4.3.8	ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2551 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2555.....	90
4.4	หลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	91
4.4.1	ความหมายของประกาศ และแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง.....	92
4.4.2	หลักเกณฑ์ทั่วไปที่สำคัญเกี่ยวกับประกาศและแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง.....	92
4.4.3	ช่วงเวลาต้องห้ามในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	93
4.4.4	ข้อจำกัดขนาดของประกาศและป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง.....	93
4.4.5	ข้อจำกัดจำนวนของประกาศและป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	94
4.4.6	สถานที่ควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	96
4.4.7	การควบคุมเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง.....	101
4.5	การฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	102
4.5.1	มาตรการทางกฎหมายอาญา	102
4.5.2	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	109
4.6	คำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการฝ่าฝืนปิดประกาศ และติดตั้งแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	111

4.7 วิเคราะห์กฎหมายเลือกตั้งเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ..... 114

บทที่ 5 ปัญหากฎหมายเลือกตั้งเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในประเทศไทย..... 118

5.1 ปัญหาบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในเวลาที่ถูกห้าม 118

5.2 ปัญหาของบทบัญญัติเกี่ยวกับสถานที่ห้ามปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง..... 124

5.3 ปัญหาการกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในที่ของเอกชน 134

5.4 ปัญหาการกำหนดข้อห้ามของวิธีการหาเสียงโดยการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงไว้ในระเบียบและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง 137

บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 145

6.1 บทสรุป..... 145

6.2 ข้อเสนอแนะ..... 150

รายการอ้างอิง 154

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 160

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เจตจำนงของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถแสดงออกมาให้เห็นประจักษ์ย่อมไม่มีการแสดงออกอื่นใดที่ทำได้ดีเท่าการดำเนินการผ่านกระบวนการการเลือกตั้ง การเลือกตั้งจึงเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิเลือกตั้งเลือกผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของตนเองเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศ การเลือกตั้งก็ย่อมต้องมีการแข่งขันระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียง ซึ่งวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองได้รับคะแนนนิยมจากประชาชน คือ การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง อันเป็นช่องทางที่จะทำให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงจนได้รับเลือกตั้ง และเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง

การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองถือว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งไปยังประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในฐานะผู้รับสารให้สามารถตัดสินใจได้ว่า จะเลือกพรรคใด ดังนั้น การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองจึงต้องอาศัยรูปแบบแนวทางและวิธีการต่างเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ และมีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจ แต่การที่จะให้ผู้สมัครโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งได้อย่างเสรีโดยไม่มีการควบคุมย่อมเป็นไปได้ อีกทั้งผู้สมัครมักจะมีวิธีการใหม่เพื่อจะหลบเลี่ยงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่ตลอดเวลาเพื่อหาวิธีการต่างๆ ในการเอาชนะฝ่ายตรงข้าม แม้ว่าจะเสี่ยงต่อการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ดังนั้น บทบัญญัติกฎหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้เป็นมาตรการควบคุมการโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครให้อยู่ในกรอบ ให้เป็นไปอย่างเท่าเทียมกันเพื่อไม่ให้เกิดความได้เปรียบระหว่างผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน และเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในบ้านเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 235 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งหรือการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี

รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และ มาตรา 236 ยังคงมีหลักการเดิมดังเช่นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แต่ได้เพิ่มเติม มาตรา 236 (1) โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ออกประกาศหรือวางระเบียบกำหนดการทั้งหลาย อันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนให้การเลือกตั้งมีความเสมอภาค และมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการหาเสียง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินการใดๆของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2550 ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้การปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการดำเนินการใดๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2551 ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 ยังได้วางกรอบ วิธีการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเป็นหลักประกันความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการหาเสียง ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศ และการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นมักจะมีการร้องคัดค้านเกี่ยวกับการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งการโฆษณาหาเสียงโดยวิธีการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งว่าผู้สมัครฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งๆที่หากมองในภาพรวมแล้ว ในปัจจุบันนี้บทบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดวิธีการและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งไว้เกือบจะครบคลุมแล้ว แต่การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายยังไม่สมบูรณ์ ซึ่งอาจเกิดจากการตีความกฎหมาย ความไม่ชัดเจน และความไม่เหมาะสมบางประการของบทบัญญัติที่มีอยู่ กล่าวคือ

ปัญหาบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในเวลาที่ยังกฎหมายห้าม กล่าวคือ กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งปิดประกาศ หรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง นอกที่เลือกตั้งไว้ก่อน 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันซึ่งยังมีได้ปลดออกและยังคงติดตั้งอยู่จนสิ้นสุดวันเลือกตั้งนั้น การกระทำดังกล่าวจะเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติกฎหมายหรือไม่ เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่เสมอในการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่นจะมี

ประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองติดตั้งอยู่ และเมื่อถึงช่วงเวลา กฎหมายห้ามโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งประกาศหรือป้ายดังกล่าวก็ยังคงเห็นอยู่ตลอดไปจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

ปัญหาของบทบัญญัติเกี่ยวกับสถานที่ห้ามปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งก็ยังคงพบเห็นประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งขนาดต่างๆ ติดตั้งโดยไม่ได้คำนึงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ความสะอาด และความปลอดภัยของผู้สัญจรทางถนน ซึ่งเมื่อศึกษากฎหมายในต่างประเทศได้กำหนดให้มีสถานที่หรือพื้นที่พิเศษสงวนหรือสำรองไว้สำหรับการป้ายหรือประกาศหาเสียงเลือกตั้งเฉพาะในบริเวณที่รัฐจัดไว้ให้เท่านั้น

ปัญหาการกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในที่ของเอกชน เนื่องจากในการเลือกตั้งระดับประเทศ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 มาตรา 60 กำหนดห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในที่ของเอกชน ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวทำให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครไม่อาจติดประกาศหรือแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในที่ของเอกชนได้แม้แต่ในที่ทำการของพรรคตนเอง หรือสถานที่ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินอนุญาตให้ติดเพื่อต้องการแสดงออกถึงความนิยมของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง ต่างกับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 62 กำหนดว่าการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งต้องไม่กระทำบริเวณที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมิได้อนุญาตซึ่งหมายความว่ามาตราดังกล่าวก็ได้กำหนดห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในที่ของเอกชนอย่างชัดเจนดังเช่นการเลือกตั้งในระดับประเทศเพราะหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอนุญาตแล้ว ผู้สมัครก็สามารถทำได้โดยขอบการกำหนดเช่นนี้อาจทำให้เกิดปัญหาว่าต้องมาพิจารณาเป็นกรณีไปว่าสถานที่ใดเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้อนุญาตแล้วบ้าง และเกิดปัญหาทำให้รัฐควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้ยากขึ้น

ปัญหาการกำหนดข้อห้ามของวิธีการหาเสียงโดยการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงไว้ในระเบียบและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง กล่าวคือ 1) ในการเลือกตั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดข้อห้ามในลักษณะเดียวกันโดยห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้วแต่กรณี กระทำการหรืออาศัยผู้ใดกระทำการแจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะ แต่หากมีการฝ่าฝืนระเบียบหรือประกาศในข้อดังกล่าวกลับไม่มีบทกำหนดโทษทางอาญาแต่อย่างใด 2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ห้ามปิดประกาศเกินขนาดหรือจำนวนที่กฎหมายกำหนด หากฝ่าฝืนย่อมมีโทษทางอาญาได้ แต่ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2550 ซึ่งไม่อาจกำหนดโทษทางอาญาในประกาศดังกล่าวได้ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นผู้เขียนเห็นว่าการควบคุมการปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง โดยเฉพาะการควบคุมวิธีการที่ผู้สมัครใช้ในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งที่รัฐสามารถควบคุมได้ ต่างกับการโฆษณาหาเสียงด้วยวิธีการอื่นที่สื่อถึงเนื้อหา หรือนโยบายของผู้สมัครแต่ละคน เช่น การปราศรัยหาเสียง การใช้เนื้อหาถ้อยคำในประกาศ หรือแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง หรือการเดินทางหาเสียงโดยเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น เพราะเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาเป็นกรณีไปว่าเนื้อหาถ้อยคำดังกล่าวเป็นการจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนให้กับผู้สมัครอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ เมื่อกฎหมายเป็นเสมือนกรอบที่จะควบคุมวิธีการโฆษณาหาเสียงในแต่ละรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง ดังนั้น จึงควรศึกษา วิเคราะห์หลักเกณฑ์ดังกล่าวเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขให้มีความเหมาะสม และให้การบังคับการตามกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิดและหลักการของการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเลือกตั้งของต่างประเทศเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหา ความไม่เหมาะสม และความไม่ชัดเจนของกฎหมายเลือกตั้งที่ใช้ควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง
4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงแนวทาง วิธีการ หรือหลักเกณฑ์ที่ควรนำมาปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษา วิเคราะห์ กฎหมายเลือกตั้งที่ใช้ควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งวิธีการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งมีอยู่หลายประการด้วยกันและมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมที่ต่างกันออกไป แต่ผู้เขียนมุ่งศึกษาเฉพาะกรณีการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากเห็นว่ามาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังไม่เหมาะสม ไม่ชัดเจน และมีปัญหาในการตีความกฎหมายบางประการ โดยศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 ระเบียบ ประกาศ และคำวินิจฉัยสั่งการ คณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ในต่างประเทศด้วย

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นมีบทบัญญัติกฎหมายระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ใช้ควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง แต่จากการศึกษาพบปัญหาบางประการของการตีความบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในเวลาที่กฎหมายห้าม และความไม่เหมาะสมของบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสถานที่ปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง อีกทั้ง ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายหากมีการฝ่าฝืนข้อห้ามตามระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น จึงควรศึกษา วิเคราะห์ หลักเกณฑ์ดังกล่าวเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขให้มีความเหมาะสม และให้การบังคับการตามกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีศึกษาโดยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์รายงานการวิจัย และคำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงหลักการ และแนวคิดของการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบถึงปัญหา ความไม่เหมาะสม และความไม่ชัดเจนของมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง
3. ทำให้ทราบถึงแนวทาง วิธีการ หรือหลักเกณฑ์ที่จะนำมาปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้เหมาะสมต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการเลือกตั้งและการควบคุมการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

การโฆษณาหาเสียงเป็นการสื่อสารทางการเมืองในช่วงเวลาหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสื่อสารกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อแสดงความประสงค์ที่จะเป็นตัวแทนในการใช้อำนาจอธิปไตยในสังคมที่มีขอบเขตของประเทศกว้างขวาง การโฆษณาหาเสียงก็จะยิ่งกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของการสื่อสารทางการเมือง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการโฆษณาหาเสียงจึงจำเป็นต้องทราบถึงหลักการเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นพื้นฐาน และกระบวนการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเสียก่อน ไม่ว่าจะเป็น แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหลักเกณฑ์ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการควบคุมการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งควบคู่กันไปด้วย

2.1 ข้อความคิดพื้นฐานเรื่องการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 บัญญัติศัพท์คำว่า “ประชาธิปไตย” หมายความว่า ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่, การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ จากความหมายดังกล่าว การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอำนาจทั้งปวงย่อมต้องมาจากประชาชนหรืออำนาจอธิปไตยนั้นเป็นของประชาชนทุกคนร่วมกันและประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจเป็นผู้ร่วมกันใช้อำนาจนี้ สำหรับประเทศที่มีอาณาเขตกว้างขวางและประชากรมากนั้นการจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารกิจการบ้านเมืองทุกประการย่อมไม่สะดวก ไม่ทันต่อสถานการณ์ และภารกิจของรัฐก็ยุ่งยากมากเกินไป ไม่สามารถให้ประชาชนมาวินิจฉัยได้ด้วยตนเอง ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยทางผู้แทน¹ จึงจำเป็นต้องมีตัวแทนประชาชนเข้าทำหน้าที่ในองค์กรหลักของการปกครองประเทศ การเลือกตั้งจึงเข้ามามีบทบาทในส่วนนี้ กล่าวคือ เป็นกลไกชี้ขาดว่าประชาชนเสียงข้างมากต้องการให้ใครเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในสภาผู้แทนราษฎร ด้วยเหตุนี้ การเลือกตั้งของประชาชนจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

¹ ประชาธิปไตยทางผู้แทนต่างจากประชาธิปไตยทางตรง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยทางตรง ราษฎรย่อมมาลงคะแนนเสียงในรัฐกิจโดยตรง คือ มาประชุมออกกฎหมายเอง กระทำรัฐกิจที่สำคัญ ฉะนั้น จึงไม่มีการเลือกตั้ง แต่ระบอบนี้เหมาะสมกับรัฐขนาดเล็กที่ไม่มีภาระยุ่งยากมาก, หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายชั้นปริญญาโทคณะรัฐศาสตร์ หลักรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเลือกตั้งทั่วไป (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2513), หน้า 346.

2.1.1 หลักพื้นฐานของการเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตย

ทุกประเทศที่อ้างตนเองว่าเป็นประชาธิปไตยก็อ้างว่ามีการเลือกตั้งแท้ทั้งสิ้น จึงมีข้อสังเกตที่ถือเป็นบรรทัดฐานว่าเป็น “การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย” ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นในชื่อต่าง ๆ ก็ต้องมีหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้ง² นอกจากนี้ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันได้ตีความให้หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้งเหล่านี้มีสถานะ เช่น สิทธิพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญและใช้บังคับกับการลงคะแนนหรือการลงมติทางการเมืองทุกประเภท และใช้ได้สำหรับการเลือกตั้งในทุกขั้นตอน กล่าวคือ ตั้งแต่การเตรียมการเลือกตั้ง การเลือกตั้ง การนับคะแนนและการคิดคะแนนให้เป็นผลของการเลือกตั้ง ซึ่งการกระทำที่ขัดต่อหลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง จึงถือเป็นสาเหตุพ้องให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะได้ โดยศาลจะสั่งให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะก็ต่อเมื่อการกระทำดังกล่าวถึงขนาดทำให้ผลของการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไป หรืออาจทำให้ผลของการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงได้³ หลักการสำคัญของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปมีดังนี้⁴

1) หลักความเสมอภาคในการเลือกตั้ง (Equality) สามารถแยกพิจารณาเป็น 2 ประการ กล่าวคือ พิจารณาในแง่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และพิจารณาในแง่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

1.1) หลักความเสมอภาคพิจารณาในแง่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง กำหนดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งต้องมีคะแนนเสียงเท่ากัน หมายความว่าคะแนนเสียงทุกคะแนนต้องมีค่าเท่ากัน นอกจากนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนต้องได้เลือกตั้งโดยวิธีการเช่นเดียวกัน สามารถสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้ง และมีสิทธิอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงคะแนนเลือกตั้งเหมือนกัน

1.2) หลักความเสมอภาคพิจารณาในแง่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง คือ หลักความเสมอภาคของการแข่งขันในการเลือกตั้ง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นความเสมอภาคในการที่จะใช้ความสามารถของการแข่งขันในการเลือกตั้งหรือเพื่อให้ได้รับเลือกตั้ง กล่าวคือ ผู้ที่มีสิทธิพื้นฐานและคุณสมบัติครบถ้วนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งได้ ต้องสามารถลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้งได้ และในการที่

² วิสุทธิ์ โปธิแทน, แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, พิมพ์ครั้งที่ 1, 2550), หน้า 51-52.

³ บุญศรี มิวังศ์โฆษ, การเลือกตั้งและพรรคการเมือง บทเรียนจากเยอรมัน (กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา, 2542), หน้า 21-22.

⁴ วรเจตน์ ภาศิริตัน, คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน (กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 1, 2555), หน้า 190.

จะได้รับเลือกตั้งหรือไม่ได้รับเลือกตั้งนั้น รัฐจะต้องให้หลักประกันที่จะไม่ให้ผู้ใดมีอภิสิทธิ์เหนือผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือตัดสินสิทธิผู้ใดให้น้อยกว่าผู้อื่น และในขณะเดียวกัน ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนก็จะต้องใช้ความสามารถโดยสุจริตที่จะแสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเห็นว่า ตนมีความสามารถที่จะทำหน้าที่แทนประชาชนได้ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องแข่งขันกันโดยเอาคุณสมบัติส่วนตัวและใช้ความสามารถโดยสุจริตใจของตนในการจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสนับสนุนตน⁵ และต้องไม่นำปัจจัยอื่นมาเป็นตัวช่วยในการทำให้ตนได้รับเลือกตั้ง เช่น การแจกเงินหรือสิ่งรางวัล เป็นต้น เพราะหากให้เอาปัจจัยอื่นมาเป็นตัวช่วยในการทำให้ตนได้รับเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนอาจมีตัวช่วยไม่เท่ากันก็จะทำให้เกิดความไม่เสมอภาคขึ้นระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง หลักความเสมอภาคของการแข่งขันในการเลือกตั้งนี้นำมาสู่หลักการย่อยอีก 2 ประการ ได้แก่⁶

(1) หลักการแบ่งเขตเลือกตั้ง หลักนี้ตั้งอยู่บนแนวความคิดที่ว่าเราจะแบ่งเขตเลือกตั้งอย่างไรให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถแข่งขันในการเลือกตั้งโดยเสมอภาค ดังนั้นการแบ่งเขตเลือกตั้งจะต้องเป็นเขตเลือกตั้งที่เล็ก เพราะการที่เขตเลือกตั้งเล็กทำให้การลงสมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งไม่มีปัจจัยเรื่องเงินหรือปัจจัยอื่นมาเป็นตัวช่วย

(2) หลักการควบคุมค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง มีขึ้นเพื่อไม่ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเงินมากได้เปรียบผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีเงินน้อย และต้องการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งพิจารณาผู้สมัครรับเลือกตั้งจากคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งจริงๆ ดังนั้น ในปัจจุบันประเทศเสรีประชาธิปไตยส่วนใหญ่จึงมีการออกกฎหมายเพื่อจำกัดการใช้จ่ายเงินเพื่อการหาเสียงหรือการดำเนินการอย่างอื่นที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อไม่ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีฐานะทางการเงินไม่เท่าเทียมกันมีโอกาสได้รับเลือกตั้งโดยไม่เสมอภาคกัน นอกจากนี้ในบางประเทศจึงกำหนดให้รัฐบาลมีมาตรการช่วยเหลือหรือสนับสนุนในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง เช่น จัดหาเวทีสาธารณะหรือโฆษณาวิทยุและโทรทัศน์เพื่อให้โอกาสผู้สมัครรับเลือกตั้งได้แนะนำตัวหรือโฆษณาแนวนโยบายของตนให้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ทราบอย่างทั่วถึงกัน และรัฐอาจออกกฎหมายกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองแสดงบัญชีรายรับรายจ่ายทั้งหมดที่ใช้ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการควบคุมค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองใช้จ่ายเงินเกินกว่าที่กำหนดไว้

⁵ วิสุทธิ์ โปธิแท่น, ประชาธิปไตย : แนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524), หน้า 99.

⁶ ธนิกานุญ ปาละกะวงค์ ณ อยุธยา, “ปัญหากระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ.2552), หน้า 14-15.

หลักการเลือกตั้งโดยเสมอภาคที่กล่าวไปข้างต้นเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้งที่มีความสำคัญในทางปฏิบัติมากที่สุด และยังเป็นหลักการที่เสริมหลักการเลือกตั้งโดยเสรี(ซึ่งจะกล่าวถึงในข้อที่ 4) อีกด้วย หลักการเสมอภาคมิได้ใช้กับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น หากแต่ใช้กับการเลือกตั้งทุกขั้นตอน กล่าวคือ รวมทั้งการสมัครรับเลือกตั้ง การเตรียมการเลือกตั้งทั้งหมด การหาเสียง การนับคะแนน ตลอดจนการแบ่งจำนวนที่นั่งในสภาให้แก่พรรคต่างๆ

หลักที่พัฒนาต่อมาจากหลักการเลือกตั้งโดยเสมอภาค คือ หลักการเท่าเทียมกันของโอกาส โดยศาลรัฐธรรมนูญของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันได้ชี้ว่าการประกันโอกาสที่เท่าเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับกระบวนการสร้างความเห็นและเจตจำนงทางการเมืองอย่างเป็นอิสระของประชาชนตามกฎหมายพื้นฐาน และหลักความเท่าเทียมกันของโอกาสนี้กำหนดให้พรรคการเมืองทุกพรรคและผู้สมัครอิสระทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการหาเสียงและในทุกขั้นตอนของการเลือกตั้ง เพื่อให้มีโอกาสที่เท่าเทียมกันในการแข่งขันเพื่อรับคะแนนเสียงจากประชาชน หลักความเท่าเทียมกันของโอกาสนี้มีบทบาทอย่างมากในการหาเสียงเพราะใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณากรณีการแบ่งเวลาให้หาเสียงทางวิทยุ โทรทัศน์ของรัฐ การอนุญาตให้ใช้ห้องประชุมหรือสถานที่สาธารณะในการหาเสียง การปิดโปสเตอร์หาเสียงตามท้องถนน ตลอดจนการชดเชยค่าใช้จ่ายในการหาเสียงที่รัฐจ่ายให้แก่พรรคการเมืองต่างๆ⁷

2) หลักการเลือกตั้งโดยทั่วไป โดยหลักแล้วรัฐจะต้องกำหนดให้ราษฎรทุกคนสามารถเข้าร่วมในการเลือกตั้งได้ ห้ามมิให้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ใดที่มีผลเป็นการตัดบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งออกไปจากการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งโดยเหตุผลทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือทางสังคม อย่างไรก็ตามหากมีเหตุผลยอมรับกันได้ว่าไม่ขัดกับหลักการเลือกตั้งโดยทั่วไป เช่น กำหนดให้เฉพาะแต่พลเมืองของรัฐเท่านั้นที่มีสิทธิเลือกตั้ง การกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง กำหนดว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องเป็นผู้ไม่อยู่ในระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิเลือกตั้ง

3) หลักการเลือกตั้งโดยลับ หลักการนี้กำหนดให้การออกเสียงเลือกตั้งจะต้องเป็นไปโดยที่ไม่มีผู้ใดนอกจากผู้ออกเสียงลงคะแนนเท่านั้นที่จะทราบว่าตนได้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด เพื่อคุ้มครองผู้ที่ออกเสียงลงคะแนนให้ไม่ต้องกังวลกับผลใดๆ ที่จะตามมาจากการออกเสียงลงคะแนนของตน และเพื่อคุ้มครองความเป็นระเบียบเรียบร้อยตลอดจนคุ้มครองประโยชน์ของผู้ออกเสียงลงคะแนนผู้อื่น

4) หลักการเลือกตั้งโดยเสรี ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีอิสระโดยเสรีในการตัดสินใจออกเสียงเลือกผู้แทนของตน ด้วยเหตุนี้กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งจึงต้องกำหนดห้ามมิให้ใช้อิทธิพลใดๆ ครอบงำการตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้ ไม่ได้หมายถึงการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของบรรดาผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่หมายถึงการห้ามรัฐกระทำการเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่พรรคการเมืองซึ่งเป็นรัฐบาลอยู่ในขณะที่มีการเลือกตั้ง การโฆษณาหาเสียงของบรรดาเอกชนต่างๆ จะถือ

⁷ บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, การเลือกตั้งและพรรคการเมือง บทเรียนจากเยอรมัน, หน้า 26-29.

เป็นการใช้สิทธิพลการบงการตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งก็ต่อเมื่อมีการหลอกลวงหรือใช้ฐานะทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าเข้ากระทำการ

หลักการเลือกตั้งโดยเสรีนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญของการเลือกตั้ง ซึ่งหากการเลือกตั้งไม่เป็นที่ไปตามหลักนี้แล้ว หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้งข้ออื่น ๆ ก็จะหมดความหมายไปโดยปริยาย และการเลือกตั้งนั้นก็อาจเรียกได้เลยว่าเป็นการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักเกณฑ์ของการเลือกตั้งข้อนี้ครอบคลุมถึงการเตรียมการเลือกตั้งและโดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบคลุมถึงการหาเสียงเลือกตั้งด้วย ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันถือว่าการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนต่อหลักการเลือกตั้งโดยเสรีนี้ย่อมขัดต่อหลักทั่วไปของความเสมอภาคตามมาตรา 3 ของกฎหมายขั้นพื้นฐานของเยอรมันเสมอ⁸

ความเป็นอิสระแห่งการเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งโดยเสรีนี้สะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์แท้จริงของการเลือกตั้ง โดยนายท่านอาจารย์หยุด แสงอุทัยได้กล่าวไว้ว่าการเลือกตั้งนั้นจะต้องเข้าองค์ประกอบ 3 ประการ ดังต่อไปนี้⁹

(1) ผู้สมัครรับเลือกตั้งหลายคน หรือมีบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งหลายบัญชี ในกรณีที่ทำให้ราษฎรเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อ ถ้ามีการบังคับให้มีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียว หรือมีบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียวไม่ถือว่ามีเลือกตั้ง

(2) ราษฎรผู้เลือกตั้งต้องมีเสรีภาพบริบูรณ์ที่จะเลือกตั้งหรือไม่เลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง หรือบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีใดบัญชีหนึ่ง ทั้งนี้ ถ้ามีการบังคับให้ราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะต้องลงคะแนนเสียงให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีใดบัญชีหนึ่งไม่ว่าจะเป็นการบังคับโดยทางตรงหรือทางอ้อมย่อมไม่เป็นการเลือกตั้ง

(3) ราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีสิทธิเสรีภาพที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและมีโอกาสที่จะทราบความคิดเห็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ ทั้งนี้ เพื่อให้มีโอกาสเปรียบเทียบกับผู้สมัครอื่น ๆ ได้ การที่เราจะเลือกผู้แทนราษฎรได้ถูกต้อง เราก็ต้องทราบความคิดเห็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งต่างๆ เพื่อเราจะได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยถูกต้อง ฉะนั้น ถ้าผู้เลือกและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไม่มีเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นก่อนที่จะมีการเลือกตั้งก็ไม่ใช่เป็นการเลือกตั้ง

5) หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริง ได้แก่ การเลือกตั้ง 2 ลักษณะดังนี้¹⁰

⁸ บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, การเลือกตั้งและพรรคการเมือง บทเรียนจากเยอรมัน, หน้า 24-26.

⁹ หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายชั้นปริญญาโทคณะรัฐศาสตร์ หลักรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเลือกตั้งทั่วไป, หน้า 344 – 345.

5.1) การเลือกตั้งอย่างมีทางเลือก หมายถึง การเลือกตั้งแต่ละครั้งนั้น ต้องเปิดโอกาสให้ผู้สมัครหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นผู้สมัครที่เป็นตัวบุคคลหรือผู้สมัครที่เป็นพรรคการเมือง ให้มีความหลากหลายเพื่อที่จะให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้พิจารณาเลือกคนหรือพรรคที่ตนคิดว่าดีที่สุดหรือเลวร้ายที่สุดเมื่อเปรียบเทียบแล้วให้เข้าไปทำหน้าที่แทนตนให้ดีที่สุด การเลือกตั้งที่กำหนดให้ผู้สมัครแค่คนเดียวหรือแค่พรรคเดียวแล้วให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับผู้สมัครนั้นๆ ถือว่าไม่ใช่การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย

5.2) การเลือกตั้งอย่างไม่มีการคดโกงหรือการทุจริต หมายความว่า การเลือกตั้งจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์หรือความต้องการของประชาชนผู้เลือกตั้งโดยแท้ หากมีการคดโกงหรือทุจริตด้วยประการใดๆ ย่อมถือว่าเป็นการบิดเบือนเจตนารมณ์ของผู้เลือกตั้ง

นอกจากหลักการพื้นฐานทั้ง 5 ประการยังมีหลักการตามข้อ 21¹¹ ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ค.ศ.1984 ที่ประเทศเสรีประชาธิปไตยส่วนใหญ่ยอมรับอีก คือ หลักการเลือกตั้งเป็นระยะเวลา(Periodic Election) หมายถึง การเลือกตั้งที่มีกฎหมายกำหนดอย่างชัดเจนว่าผู้ที่ได้รับให้เข้าไปดำรงตำแหน่งนั้นจะสามารถดำรงตำแหน่งดังกล่าวในแต่ละคราวได้ไม่เกินเวลาเท่าใดถึงจะมีการเลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่งนั้นใหม่อีก และเมื่อครบวาระตามเงื่อนไขของการดำรงตำแหน่งผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งก็สามารถเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งใหม่ได้และถ้าหากผู้นั้นหรือพรรคนั้นยังเป็นที่นิยมของประชาชนเสียงข้างมากแล้ว ผู้นั้นย่อมได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งนั้นอีกได้ในวาระต่อไป¹²

¹⁰ วิสุทธิ์ โปธิแทน, แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย, หน้า 53.

¹¹ “ข้อ 21 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตนจะเป็นไปโดยตรงหรือผ่านผู้แทน ซึ่งได้เลือกตั้งโดยอิสระ

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะของตนโดยเสมอภาค

(3) เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล เจตจำนงนี้จะต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง ซึ่งอาศัยการออกเสียงโดยทั่วไปและเสมอภาค และการลงคะแนนลับและวิธีการลงคะแนนโดยอิสระทำนองเดียวกัน” คำแปลใน หยุดแสงอุทัย, หลักรัฐธรรมนูญและกฎหมายเลือกตั้ง (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2513), หน้า 352.

¹² วิสุทธิ์ โปธิแทน, แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย, หน้า 54.

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย

แม้ว่าหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งในรัฐเสรีประชาธิปไตยตามที่กล่าวไปข้างต้นจะคล้ายคลึงกันก็ตามแต่กระบวนการและวิธีการในการเลือกตั้งกลับแตกต่างกันและหลากหลายเนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งเป็นกฎหมายเทคนิค แต่ละประเทศย่อมกำหนดรายละเอียดในทางเทคนิคดังกล่าวแตกต่างกันออกไป ซึ่งกฎหมายเลือกตั้งแต่ละประเทศเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเลือกตั้ง ดังนี้¹³

(1) วัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชน เนื่องจากในปัจจุบันสมาชิกในสังคมมีจำนวนมากและมีความหลากหลายในแง่ของกลุ่มผลประโยชน์ ความต้องการ ความเชื่อ และแนวคิด การมีผู้แทนทำหน้าที่แทนตนโดยอาศัยเสียงข้างมากจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(2) วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการหล่อหลอมเจตจำนงและความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชน เนื่องจากการเลือกตั้ง คือ การลงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคนซึ่งมีเจตจำนง มีความเห็นทางการเมืองแตกต่างกันไป การเลือกตั้งจะมีผลช่วยหล่อหลอมสังคมไม่ให้เกิดแตกต่างกันมากนัก การเลือกตั้งจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ข้อนี้ได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าประชาชนมาร่วมออกเสียงใช้สิทธิเลือกตั้งมากน้อยเท่าใด และยอมรับผลการเลือกตั้งหรือไม่ ด้วย

(3) วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่ผู้ปกครอง ในรัฐเสรีประชาธิปไตยถือว่าอำนาจรัฐมีที่มาจากประชาชน ประชาชนแสดงออกซึ่งอำนาจดังกล่าวโดยการเลือกตั้ง การเลือกตั้งจะสามารถสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐหรือผู้ปกครองได้ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขพื้นฐานในการเลือกตั้ง กล่าวคือ ประชาชนต้องมีโอกาสเลือกสรรผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งแข่งขันกันอย่างเสรีโดยแท้จริงตรงข้ามกับในรัฐที่ปกครองในระบอบเผด็จการหรือในระบบที่มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว แม้ว่าจะมีการเลือกตั้ง แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งถูกกำหนดโดยพรรคการเมืองที่คุมอำนาจรัฐเท่านั้น จึงดูเหมือนว่าประชาชนถูกบังคับให้ไปเลือกตั้ง การเลือกตั้งในลักษณะเช่นนี้ย่อมจะถือว่าการเลือกตั้งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งความชอบธรรมของผู้ปกครองไม่ได้

(4) วัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการใช้อำนาจรัฐ ในระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทนประชาชนมีโอกาสไปใช้สิทธิเลือกตั้งภายในระยะเวลาอันสมควรที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เช่น ภายใน 4 ปี หรือ 5 ปี การเลือกตั้งจึงเป็นการควบคุมการใช้อำนาจรัฐประการหนึ่งเนื่องจากประชาชนได้รับโอกาสในการลงคะแนนเสียงเพื่อเปลี่ยนแปลงตัวผู้แทนซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่บริหารประเทศถึงแม้ว่าคะแนนเสียงของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงคะแนนเดียวอาจไม่มีผลต่อการควบคุมการใช้อำนาจรัฐโดยตรง แต่คะแนนเสียงของผู้ไปใช้สิทธิรวมกันย่อมเป็นปัจจัยชี้ขาดในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้

¹³ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน, หน้า 192-193.

2.2 ข้อความคิดทั่วไปว่าด้วยการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

เดิม การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเน้นการแสดงพลังของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยในการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแสดงเจตจำนงต่อความต้องการเลือกผู้แทนที่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่ในปัจจุบันการโฆษณาหาเสียงหันมาใช้แนวความคิดทางธุรกิจโฆษณามากขึ้น สื่อสารมวลชนและสื่อสาธารณะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมืออย่างจริงจังตลอดช่วงเวลาที่มีการหาเสียง¹⁴ แต่ก็ได้ทำให้หลักและวิธีการหาเสียงเลือกตั้งแตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิงซึ่งพิจารณาได้ ดังนี้

2.2.1 ความหมายของการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

การหาเสียงเลือกตั้ง คือ บทบาท วิธีการ และยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อที่จะให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ทราบถึงแบบแผนโดยทั่วไปที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งรณรงค์หาเสียง สร้างความนิยมชมชอบในผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือประชาชนโดยทั่วไป โดยคาดหวังที่จะได้รับคะแนนเสียงสนับสนุนจำนวนมากจนสามารถชนะการเลือกตั้ง¹⁵

2.2.2 ความจำเป็นและความสำคัญของการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ระบบการเลือกตั้งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ กระบวนการเลือกตั้ง และกระบวนการโฆษณาหาเสียง ซึ่งทั้งสองส่วนนี้จะต้องดำเนินไปด้วยกันและแยกออกจากกันไม่ได้ กระบวนการเลือกตั้งมีเป้าหมายอยู่ที่การแสวงหาชนชั้นปกครองให้กับรัฐ ในขณะที่กระบวนการโฆษณาหาเสียงเป็นภารกิจระหว่างพรรคการเมืองหรือนักการเมืองกับประชาชนอันเป็นเรื่องของการสื่อสารจากผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในฐานะผู้รับสารสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเลือกใครเป็นผู้แทนในการกำหนดทิศทางของบ้านเมือง¹⁶ ความสำคัญของการรณรงค์ทางการเมืองในเรื่องการหาเสียงเลือกตั้งเพื่อเลือกชนชั้นผู้ปกครองที่มีจำนวนที่นั่งที่จำกัดจึงจำเป็นต้องมีเสียงสนับสนุนของประชาชนต่อการดำรงตำแหน่งของฝ่ายรัฐบาลโดยการเลือกตั้งเป็นทางออกในการตัดสินใจเสียงสนับสนุนพร้อมกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹⁴ สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, แนวความคิดในการหาเสียงเลือกตั้ง (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์แอนด์ พริ้นติ้ง, 2545), หน้า 17.

¹⁵ อภิชาติ หาลำเจียก, “กลยุทธ์การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปี 2543 : ศึกษานโยบายของผู้สมัคร นายสมัคร สุนทรเวช,” (ภาคนิพนธ์ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), หน้า 8.

¹⁶ สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, แนวความคิดในการหาเสียงเลือกตั้ง, หน้า 7.

ความชอบธรรมทางการเมือง¹⁷ การโฆษณาหาเสียงจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญของการสื่อสารทางการเมืองในการคัดเลือกผู้แทนและผู้ปกครองของประชาชน

2.2.3 รูปแบบการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

โดยปกติแล้วการรณรงค์หาเสียงในรูปแบบการหาเสียงที่เปิดเผยหรือเป็นทางการเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งได้รู้จักผู้สมัคร มักจะมีลักษณะดังต่อไปนี้¹⁸

1) การใช้สิ่งพิมพ์และการประชาสัมพันธ์ เป็นการรณรงค์หาเสียงอย่างเป็นทางการเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งได้รู้จักผู้สมัครโดยอาจจะทำป้ายคัทเอาท์ขนาดใหญ่ โปสเตอร์ หรือใบปลิว บอกชื่อ สังกัดพรรค พร้อมคำขวัญและรูปภาพของผู้สมัคร สถานที่ติดตั้งป้ายโฆษณาขนาดใหญ่นี้มักติดอยู่ตามที่ชุมชน ตามสี่แยกใจกลางเมืองที่คนจะผ่านไปผ่านมาเห็นได้ถนัด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในเขตเลือกตั้งได้รู้จักคุ้นเคยกับผู้สมัคร และพรรคการเมือง มุ่งยืนยันประชาชนถึงเจตนารมณ์ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง และแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งในด้านทุนทรัพย์และการบริหารงาน เพราะบางครั้งถ้าเป็นป้ายขนาดเล็กหรือมีน้อยเกินไปฝ่ายตรงข้ามอาจต่อสู้ออกมาว่าไม่สู้จริงก็เป็นได้ ที่นิยมทำกันอีกอย่างก็คือ การส่งรถที่มีโปสเตอร์หรือแผ่นป้ายโฆษณาชื่อ เลขหมายประจำตัวของผู้สมัครวิ่งไปตามชุมชนเพื่อเรียกร้องความสนใจจากชาวบ้าน

2) การปราศรัยหาเสียงมีหลายรูปแบบ การปราศรัยแบบเป็นพิธีการในระบอบประชาธิปไตยมีความจำเป็นอยู่มาก เพื่อแสดงถึงความพร้อมเพรียง สร้างภาพพจน์ โดยเฉพาะการปราศรัยใหญ่เป็นการวัดประสิทธิภาพในการทำงานของพรรคหรือของผู้สมัครได้อย่างหนึ่ง นอกจากนี้ อาจเป็นแบบที่ผู้สมัครได้รับเชิญให้ขึ้นเวทีปราศรัยตัวและกล่าวคำปราศรัยในงานพิธีต่างๆที่หวัคะแนนอ้างอิงโอกาสจัดขึ้น

3) การเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นการหาเสียงแบบที่นิยมกันว่า “การเคาะประตูบ้าน” เป็นที่นิยมกันมากในหมู่ผู้สมัครหน้าใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามที่ชุมชนหนาแน่น เพราะนอกจากจะได้ภาพพจน์ว่าเป็นผู้สมัครที่เข้าถึงได้แล้ว ยังจะดูเป็นการสร้างความสนิทสนมกับชาวบ้านได้ในเวลาอันสั้น

4) การใช้สื่อมวลชนเพื่อการหาเสียง อันได้แก่ การใช้สื่อสารมวลชนทุกประเภทเพื่อประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงผลงานของตัวบุคคลผู้สมัคร พรรคการเมือง เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 37-38.

¹⁸ สมบัติ จันทรวงศ์, เลือกตั้งวิกฤต ปัญหาและทางออก (กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ พิมพ์ครั้งที่ 1, 2536), หน้า 91-106.

2.2.4 ช่วงระยะเวลาหาเสียงเลือกตั้ง

ช่วงระยะเวลาการหาเสียง หมายถึง การกำหนดช่วงเวลาในการหาเสียงโดยไม่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งในทางปฏิบัติการหาเสียงอย่างคึกคักจะเริ่มในวันแรกของการรับสมัคร เนื่องจากจะมีผู้ติดตามไปให้กำลังใจในการจับสลากเลือกหมายเลขประจำตัวผู้สมัครเพื่อใช้ในการหาเสียง การจัดขบวนสนับสนุนผู้สมัครในตอนเช้าของวันจับฉลากเลือกหมายเลขจะเป็นเวลาที่ผู้สมัครแต่ละคนแสดงจุดยืนของตนเองผ่านกลุ่มผู้สนับสนุน¹⁹

2.3 หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

แม้รัฐที่เปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งอย่างเสรีย่อมต้องสร้างข้อจำกัดในการหาเสียงเลือกตั้งเช่นเดียวกัน ที่เห็นได้โดยทั่วไปในนานาประเทศ ได้แก่

2.3.1 การควบคุมค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อมิให้การหาเสียงเลยเถิดออกไปจนไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งการควบคุมเรื่องงบประมาณย่อมเป็นการควบคุมที่สะดวกและเป็นรูปธรรมมากกว่าการควบคุมที่จุดอื่น ดังนี้²⁰

1) การควบคุมที่ปัจจัยขาเข้า หมายถึง การจำกัดการแสวงหาเงินเข้ากองทุนเพื่อการหาเสียงของพรรคโดยเฉพาะเงินบริจาคจากปัจเจกชนและองค์กรธุรกิจ ตลอดจนเงินสนับสนุนจากรัฐ ไม่ว่าจะเป็นรูปของการแบ่งปันภาษี (Redistribution) หรือการให้เงินกองทุนและการอำนวยความสะดวกในการให้ใช้ทรัพยากรของรัฐ เช่น เวลาของการออกอากาศ การควบคุมวิธีนี้นิยมใช้ในประเทศที่พัฒนาแล้วเนื่องจากเห็นว่าเป็นต้นตอหรือต้นเหตุของการทุจริต กล่าวคือ ถ้าควบคุมที่ปัจจัยขาเข้าได้ เช่น กำหนดวงเงินบริจาคมั้ทำให้การทุจริตในการนำไปใช้มีโอกาสแคบลง

การบริจาคหรือการใช้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้สมัครในการหาเสียงเลือกตั้งมีความสำคัญในแง่ที่ผู้รับบริจาคจะสามารถเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งอาจทำให้การเลือกตั้งไม่ได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของมหาชนโดยรวม อย่างไรก็ตามการบริจาคหรือการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ยังเป็นสิ่งที่จำเป็นเพราะเป็นการช่วยให้ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการสมัครรับเลือกตั้งได้ และการบริจาคยังเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของผู้บริจาคด้วยการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองที่ตนเห็นด้วยกับนโยบาย การกำหนดเงื่อนไขและข้อปฏิบัติในการรับบริจาคหรือการสนับสนุนทางการเงินที่เหมาะสม จะช่วยลดบทบาทของผู้บริจาครายใดรายหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่จะมีอิทธิพลต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง และทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งให้

¹⁹ สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, แนวความคิดในการหาเสียงเลือกตั้ง, หน้า 109.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 58-59.

ความสำคัญในการรับการสนับสนุนจากประชาชนทั่วไปให้มากขึ้น มิใช่ผูกติดอยู่กับผู้บริจาครายใดรายหนึ่งเท่านั้น²¹

2) การควบคุมที่ปัจจัยภายนอก เป็นการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณหาเสียงให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยตรวจสอบค่าใช้จ่ายและวงเงินในการหาเสียงเลือกตั้งซึ่งมักประสบปัญหาการสร้างบัญชีเท็จของพรรคการเมืองหรือนักการเมือง

การกำหนดวงเงินค่าใช้จ่าย รวมทั้ง การควบคุมและการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครมีวัตถุประสงค์เพื่อ²²

(1) ให้มีความยุติธรรม (Fair) กับผู้สมัครทุกคน ป้องกันมิให้ผู้สมัครใช้ความได้เปรียบด้านต่างๆ ที่ตนเองมีอยู่ เช่น การใช้คน การใช้สื่อโฆษณา การใช้จ่ายยานพาหนะ หรือการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เอาเปรียบผู้สมัครอื่นในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

(2) ให้เกิดความเท่าเทียมกัน (Equal) โดยผู้สมัครที่มีฐานะดี และผู้สมัครที่มีฐานะไม่ดี และไม่มีผู้สนับสนุนทางการเงิน สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมือง หรือการหาเสียงเลือกตั้งได้เช่นเดียวกัน

(3) ให้การเลือกตั้งไม่ต้องใช้เงินหรือค่าใช้จ่ายมากเกินไป ซึ่งจะทำให้การเลือกตั้งและการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น และป้องกันไม่ให้เงินเข้าไปมีอิทธิพลและเป็นปัจจัยชี้ขาดทางการเมือง

2.3.2 การควบคุมวิธีการและลักษณะต่าง ๆ ในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยกฎหมาย

การควบคุมที่ตัวกระบวนการหาเสียง เป็นการตรวจพิจารณาและการตรวจสอบการหาเสียงของพรรคการเมืองหรือนักการเมืองต่างๆ รวมไปถึงหัวหน้าคณะ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งโดยการสอดส่องดูแลหรือลงโทษหากมีการทุจริตการเลือกตั้ง วิธีนี้เป็นวิธีตรวจสอบซึ่งมีปัญหามากที่สุดเนื่องจากการสอดส่องดูแลในห้วงเวลาของการหาเสียงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องใช้ดุลพินิจในการตรวจสอบ ซึ่งในหลายประเทศถือว่าห้วงเวลาระหว่างการหาเสียงเป็นเรื่องของเสรีภาพในการหาเสียงอย่างเสมอภาคกันทุกพรรค แต่ประเทศไทยกลับเลือกใช้วิธีการนี้เป็นหลักจึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องเงินกับการหาเสียง และใบเหลือง ใบแดงตลอดมา²³

²¹ วิทย์ ประทักษ์ใจ และสมชาย ตันติวิทยาพิทักษ์, รายงานการวิจัย เรื่อง การควบคุมการตรวจสอบค่าใช้จ่ายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (สำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัย), หน้า 9.

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

การที่พรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความแตกต่างกันในฐานะทางเศรษฐกิจหรือการอยู่ในฐานะในทางเศรษฐกิจ หรือการอยู่ในฐานะที่เป็นฝ่ายรัฐบาลย่อมจะได้เปรียบในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งจากคู่แข่งชนไม่มากนักน้อย ด้วยเหตุนี้ การที่จะทำให้ทุกฝ่ายสามารถที่จะแข่งขันกันในการรณรงค์หาเสียงกฎเกณฑ์ในการควบคุมการโฆษณาหาเสียงจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจำกัดพฤติกรรมการโฆษณาหาเสียงให้อยู่ในกรอบ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ (Constitutional Rules) กฎหมายเลือกตั้ง (Electoral Laws) กฎเกณฑ์ซึ่งองค์กรที่บริหารเลือกตั้งได้ประกาศใช้บังคับ (Complementary Regulations) หรือ ประมวลจริยธรรม (Codes of Conduct) ทั้งนี้ กฎเกณฑ์ดังกล่าวมักจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ²⁴

(1) การกำหนดเขตเลือกตั้ง (Boundary Delimitation) ได้แก่ การแบ่งพื้นที่ในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างเป็นธรรม

(2) การควบคุมค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ กฎเกณฑ์ที่กำหนดจำนวนเงินที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งซึ่งควรมีจำนวนเงินที่ไม่สูงเกินไป

(3) การควบคุมการใช้สื่อในการหาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ กฎเกณฑ์ที่กำหนดวิธีการสื่อมวลชนในระหว่างหาเสียงเลือกตั้ง

(4) พฤติกรรมที่เป็นการเอาเปรียบคู่แข่ง ได้แก่ กฎเกณฑ์ที่กำหนดห้ามการกระทำที่เป็นการเอาเปรียบคู่แข่งในระหว่างหาเสียงเลือกตั้ง เช่น การซื้อเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพ

การที่จะให้มีการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ๆ โดยใช้เสรีภาพอย่างกว้างขวางและไม่มีข้อจำกัดย่อมเป็นไปได้ แต่ควรจะต้องมีกรอบที่กำหนดเพื่อให้มีการแข่งขันหาเสียงกันอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้สมัครหรือพรรคการเมือง กฎหมายและกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งออกโดยผู้มีอำนาจจึงเข้ามามีบทบาทและเป็นสิ่งที่ประเทศต่างๆใช้ในการควบคุมการโฆษณาหาเสียง ดังนั้น จึงควรที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยกฎหมายเสียก่อนเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยกฎหมายและกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

²³ สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, แนวความคิดในการหาเสียงเลือกตั้ง, หน้า 58.

²⁴ อเนก สร้างเกต, “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความเสมอภาคในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2546), หน้า 13.

คำว่า “สิทธิ” วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ เห็นว่า หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองคุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือละเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงให้เกิดประโยชน์แก่ตน ส่วนเสรีภาพเป็นอำนาจของบุคคลในอันที่จะกระทำในสิ่งที่ตนประสงค์จะกระทำ และไม่กระทำในสิ่งที่ตนไม่ประสงค์จะกระทำ²⁵ อย่างไรก็ตาม ถ้าทุกคนใช้เสรีภาพกันอย่างไม่จำกัด ไม่มีขอบเขต ก็จะส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน หรือร่างกายผู้อื่น ดังนั้น การจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยรัฐจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีอาจหลีกเลี่ยงได้ รัฐจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายที่จำกัดหรือให้อำนาจรัฐในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนเพื่อคุ้มครองประชาชน

2.4.1 หลักเกณฑ์การจำกัดสิทธิเสรีภาพ

ถึงแม้ว่ารัฐจะสามารถจำกัดสิทธิเสรีภาพได้ แต่ก็ต้องคุ้มครองประชาชนด้วย ดังนั้น สิ่งที่รัฐต้องตระหนักในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ดังนี้²⁶

1) การจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองสังคมและคุ้มครองเสรีภาพของผู้อื่น

2) ในขณะที่รัฐตรากฎหมายมาจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้นั้น รัฐก็ต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองประชาชนด้วย เช่น ถ้ามีการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนรัฐต้องจัดให้มีองค์กรของรัฐทำหน้าที่คุ้มครองประชาชนที่ถูกทำละเมิด นอกจากนี้ถ้าฝ่ายนิติบัญญัติตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพและขัดต่อรัฐธรรมนูญแล้ว รัฐต้องมีองค์กรชี้ขาดเรื่องดังกล่าว เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

3) รัฐมีหน้าที่จะต้องควบคุมมิให้ปัจเจกชนคนหนึ่งมาละเมิดสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนอีกคนหนึ่ง เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองคนทุกคนในสังคมนั้นให้มีความสงบสุขและต้องมีการกำหนดโทษไว้ถ้ามีการละเมิดสิทธิเสรีภาพเกิดขึ้นทั้งทางแพ่งและทางอาญา

4) การกำหนดเป็นหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพใหม่ ๆ กล่าวคือ เมื่อรัฐให้สิทธิเสรีภาพและคุ้มครองแก่ประชาชนแล้ว รัฐก็มีพันธะหรือหน้าที่กระทำการด้วย เช่น รัฐให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการเลือกตั้ง รัฐมีหน้าที่ในการจัดการการเลือกตั้ง อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาเลือกตั้ง เสรีภาพในการศึกษาก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐในการจัดการศึกษา เป็นต้น

²⁵ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ : (ศึกษารูปแบบการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้ไว้เหมาะสม) (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2538), หน้า 21.

²⁶ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ (กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2547), หน้า 29-35.

2.4.2 การจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยกฎหมาย

การจะจำกัดสิทธิเสรีภาพจะต้องกระทำโดยกฎหมายหรืออาศัยอำนาจตามกฎหมายเท่านั้น²⁷ เพราะในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยกฎหมายต้องมาจากเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชน โดยมีข้อพิจารณาตามปัจจัยทางรูปแบบและปัจจัยทางเนื้อหาดังต่อไปนี้²⁸

2.4.2.1 ปัจจัยทางรูปแบบ

จากหลักในการแบ่งแยกอำนาจซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของหลักนิติรัฐหรือรัฐที่ปกครองโดยถือเอากฎหมายและความยุติธรรมเป็นใหญ่ ที่ไม่ต้องการให้อำนาจของรัฐรวมศูนย์อยู่ที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งแต่ให้มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจหรือการกระจายการใช้อำนาจของรัฐให้องค์กรต่างองค์กรกันเพื่อให้เกิดการคานและดุลอำนาจกัน โดยทั่วไปรัฐธรรมนูญของ นิติรัฐ จะแบ่งแยกองค์กรที่ใช้อำนาจรัฐออกเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ องค์กรที่ใช้อำนาจบริหารและองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ²⁹ ซึ่งโดยหลักแล้วอำนาจนิติบัญญัติมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าอำนาจบริหาร ดังนั้น ในการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นโดยหลักเป็นของฝ่ายนิติบัญญัติ อย่างไรก็ตามฝ่ายบริหารอาจจะออกกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพได้ถ้าได้รับมอบอำนาจมาจากฝ่ายนิติบัญญัติอีกที³⁰ ปัจจัยทางรูปแบบมีเงื่อนไข 2 ประการ ได้แก่

1) องค์กรที่สร้างกฎหมาย ปัจจัยองค์การถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก เนื่องจากกฎหมายเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ร่วมของคนส่วนใหญ่ หรืออีกนัยหนึ่งกฎหมายมา

²⁷ เห็นได้จาก คำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ลงวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ. 1789 ข้อ 4 “ เสรีภาพ คือ ความสามารถที่กระทำการใดก็ได้ที่ไม่เป็นการรบกวนผู้อื่น ดังนั้น การใช้สิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคนจะมีก็แต่เพียงข้อจำกัดเฉพาะที่ต้องยอมให้สมาชิกอื่นของสังคมสามารถใช้สิทธิเหล่านี้ได้เช่นเดียวกัน ข้อจำกัดเช่นนี้จะกำหนดขึ้นได้ก็แต่โดยบทกฎหมายเท่านั้น ” และ ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 มาตรา 29.2 บัญญัติว่า “ในการใช้สิทธิและเสรีภาพของตน แต่ละคนจะถูกจำกัดก็แต่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นด้วยความมุ่งหมายเฉพาะเพื่อประกันให้มีการยอมรับและเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นและเพื่อตอบสนองความเรียกร้องต้องการอันชอบธรรมของศีลธรรมอันดี ความสงบเรียบร้อยและความผาสุกของทุกคนในสังคม”

²⁸ เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์, หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ, หน้า 150-151.

²⁹ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน, หน้า 148.

³⁰ เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์, หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ, หน้า 145.

จากรัฐสภาที่ได้รับการเลือกมาจากประชาชน ถ้ารัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสฉบับปัจจุบัน (ค.ศ. 1958) จะเห็นได้จากมาตรา 34 ที่บัญญัติว่า “รัฐสภาเป็นผู้ตรารัฐธรรมนูญ”

2) กระบวนการของการออกกฎหมาย กฎหมายนั้นจะต้องได้รับการกลั่นกรองจากรัฐสภา มีการโต้เถียงกันและเปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียสามารถออกความคิดเห็น กระบวนการดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลาเป็นอันมาก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายที่ตราออกจากฝ่ายนิติบัญญัติและมีผลบังคับใช้กับประชาชนนั้นกว่าจะได้มีผลบังคับใช้จริงจังกี่กินเวลาก่อนข้างนาน

2.4.2.2 ปัจจัยทางเนื้อหา มีเงื่อนไข 5 ประการ ได้แก่

1) กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ทั่วไป³¹ กฎหมายต้องเป็นสิ่งที่เหมือนกันสำหรับทุกคน โดยนัยแสดงว่ากฎหมายนั้นต้องมีความเสมอภาคให้กับทุกคน ไม่มีการเลือกชั้นวรรณะ สีผิว หรือความยากดีมีจน ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 ของคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง “...พลเมืองทุกคนย่อมเสมอภาคเท่าเทียมกันตามกฎหมาย...โดยปราศจากการแบ่งแยกใด ๆ...” หลักการดังกล่าวรวมไปถึงหลักในเรื่องสิทธิเสรีภาพด้วย เพราะหลักการดังกล่าวได้ห้ามมิให้มีการแบ่งแยก ห้ามที่จะปฏิเสธผลประโยชน์บางอย่างของเสรีภาพที่กฎหมายจัดหาไว้ให้ ที่เห็นได้ชัดคือในกฎหมายอาญาที่กำหนดความผิดเฉพาะต่อเกณฑ์บางเกณฑ์ของประชาชนซึ่งเป็นความจำเป็นที่ต้องบังคับเสรีภาพของประชาชนผู้กระทำความผิดลงในบางเรื่องมากกว่าประชาชนผู้ไม่ได้กระทำความผิด

ตามที่กล่าวไปแล้วว่าการตรากฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ให้กับทุกคนโดยเสมอภาคกัน ดังนั้น หลักการทั่วไปของกฎหมายนั้นจึงต้องสอดคล้องกับหลักแห่งความเสมอภาคซึ่งเป็นหลักกฎหมายทั่วไปมหาชนอันหนึ่งด้วย การจะออกกฎหมายเกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพนั้นจะต้องคำนึงถึงหลักแห่งความเสมอภาค ดังนี้

(1) ต้องใช้กฎหมายอันเดียวกันกับทุกคนเว้นแต่ว่าสถานการณ์แตกต่างกันไป หมายความว่า ต้องใช้กฎเกณฑ์เดียวกันในสถานการณ์เดียวกันเว้นแต่ว่าสถานการณ์นั้นแตกต่างกันออกไป ดังนั้น จึงเป็นการต้องห้ามแก่ผู้บัญญัติกฎเกณฑ์จะต้องไม่ออกกฎเกณฑ์ให้มีผลปฏิบัติไม่เสมอภาคแก่บุคคลหรือเหตุการณ์ที่เหมือนกันหรือที่เหมือนกันในสาระสำคัญโดยคำนึงถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยว่าเป็นสถานการณ์เดียวหรือสถานการณ์ใกล้เคียงกันหรือไม่ ถ้าเป็นสถานการณ์เดียวกันหรือใกล้เคียงกันแล้วก็ให้ใช้กฎเกณฑ์เดียวกัน เช่น ความเสมอภาคในการได้รับบริการสาธารณสุขจากรัฐ ประชาชนของรัฐทุกคน ๆ สามารถใช้บริการรถเมล์ของรัฐอย่างเสมอภาคทุกคนซึ่งเป็นความเสมอภาคในหลักการกว้าง ๆ หรือการที่รัฐกำหนดราคาตัวรถไฟเป็นชั้นหนึ่ง ชั้นสอง และชั้นสามนั้นไม่ถือว่าเป็นการขัดต่อหลักแห่งความเสมอภาคเพราะถือว่าเป็นความเสมอภาคในสถานการณ์เดียวกัน กล่าวคือ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีความเสมอภาคในการเลือกที่จะโดยสารรถไฟในชั้นหนึ่ง ชั้นสอง หรือชั้นสามตามปัจจัยทางเศรษฐกิจของแต่ละคนที่แตกต่างกันไปตามที่

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 151-155.

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองว่าบุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

(2) การใช้กฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันนั้นต้องมีความสัมพันธ์กับสาระสำคัญของกฎเกณฑ์นั้น ในกรณีนี้ ผู้ตรากฎเกณฑ์จะต้องคำนึงถึงสาระสำคัญของกฎเกณฑ์ ซึ่งหมายความว่า ความแตกต่างในการใช้กฎเกณฑ์นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้น ถึงแม้จะอยู่ในสถานะที่เหมือนกันแต่ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญนั้นแตกต่างกันแล้ว กฎเกณฑ์ที่นำมาใช้บังคับนั้นก็ต้องแตกต่างกันไปด้วย แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่เป็นสาระสำคัญและอยู่ในสถานะที่เหมือนกันแล้ว กฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับนั้นก็ต้องเป็นกฎเกณฑ์เดียวกัน

(3) ถึงแม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่เหมือนกันแต่ถ้าทำเพื่อประโยชน์สาธารณะแล้วก็สามารถใช้กฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันได้ ในกรณีดังกล่าวคำนึงถึงเรื่องประโยชน์สาธารณะเป็นสิ่งสำคัญกว่าสิ่งอื่นใดถึงแม้จะอยู่ในสถานการณ์เดียวกันก็ตามแต่เหตุของประโยชน์ส่วนรวมนั้นย่อมอยู่เหนือกว่าประโยชน์ส่วนบุคคลหรือประโยชน์ของปัจเจกชน ดังนั้นจะอ้างหลักความเสมอภาคในการใช้กฎเกณฑ์เพื่อมาคุ้มครองปัจเจกชนนั้นหาได้ไม่ เช่น ในกรณีที่มีความไม่สงบเกิดขึ้นในบ้านเมือง ทางราชการจำเป็นต้องใช้มาตรการบางอย่างเพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขกลับคือมาสู่บ้านเมืองอย่างรวดเร็วที่สุดและการใช้มาตรการดังกล่าวนั้นสะท้อนให้เห็นถึงการเลือกปฏิบัติและการเคารพต่อหลักแห่งความเสมอภาค ผู้ที่เดือดร้อนจากการกระทำดังกล่าวจะอ้างหลักแห่งความเสมอภาคต่อรัฐหาได้ไม่

(4) การอ้างประโยชน์สาธารณะเพื่อไม่ต้องเคารพต่อหลักแห่งความเสมอภาคนั้น จะต้องไม่เป็นการก่อให้เกิดการแบ่งแยกอย่างที่ไม่สามารถยอมรับได้ ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วก็ไม่สามารถใช้กฎเกณฑ์ดังกล่าวได้ การแบ่งแยกอย่างที่ไม่สามารถยอมรับได้นั้นที่เห็นได้ชัดก็คือการแบ่งแยกที่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ เช่น การแบ่งแยกในเรื่องแหล่งกำเนิด เชื้อชาติ ศาสนา เพศ เป็นต้น

2) การไม่มีผลย้อนหลังของกฎหมาย หลักการดังกล่าวห้ามมิให้กฎหมายมีผลใช้บังคับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะการย้อนหลังไปเป็นโทษต่อเหตุการณ์ที่ได้สิ้นสุดไปแล้ว³² หลักการห้ามตรากฎหมายมีผลย้อนหลังไปเป็นผลร้ายแก่บุคคลนี้ใช้บังคับโดยไม่มีข้อยกเว้นในกฎหมายอาญา กล่าวคือ “ไม่มีความผิดไม่มีโทษ หากไม่มีกฎหมายบัญญัติความผิดและโทษไว้ล่วงหน้า” สำหรับการตรากฎหมายย้อนหลังไปเป็นผลร้ายแก่บุคคลในกรณีอื่นนั้น โดยหลักแล้วย่อมต้องห้ามตามหลักนิติรัฐ เว้นแต่กรณีจำเป็นต้องกระทำเพื่อความยุติธรรม หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ต้องกระทำโดยพอสมควรแก่เหตุด้วย การตรากฎหมายย้อนหลังไปใช้บังคับกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและยุติลงแล้วเป็นผลร้ายแก่บุคคล แม้ผลร้ายนั้นจะไม่ใช่โทษทางอาญา โดยหลัก

³² บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานของสิทธิและเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญใหม่ (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2547), หน้า 29.

แล้วกระทำไม่ได้ แต่การตรากฎหมายไปใช้บังคับกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ยังไม่ยุติซึ่งถือว่ามีผลย้อนหลังอยู่บ้างเช่นกันโดยหลักแล้วสามารถทำได้³³

อย่างไรก็ตาม กรณีที่ผลร้ายนั้นไม่ใช่โทษทางอาญา คณะตุลาการรัฐธรรมนูญของไทยก็ยังมีข้อโต้แย้งกัน คือ กรณีคำวินิจฉัยตุลาการรัฐธรรมนูญ ที่ 3-5/2550 ให้ยุบพรรคไทยรักไทย และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคต่างๆ ที่การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวเป็นผลร้ายที่มีการบัญญัติขึ้นมาในภายหลังจากที่ได้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว โดยเสียงข้างมากในคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีความเห็นว่า การเพิกถอนสิทธิไม่ใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา จึงสามารถย้อนหลังได้ แต่เสียงข้างน้อยมีความเห็นในทางตรงกันข้ามโดยพิจารณาว่าการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิทางการเมืองที่มีความสำคัญมีความร้ายแรงกว่าโทษปรับเสียอีก จึงไม่ควรย้อนหลัง³⁴

3) หลักความมั่นคงแน่นอนแห่งนิติฐานะ เป็นสาระสำคัญประการหนึ่งของหลักนิติรัฐ โดยกฎหมายที่ตราขึ้นต้องมีความมั่นคงของกฎหมายอันมีลักษณะสำคัญ ได้แก่

3.1) กฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพต้องมีความแน่นอนชัดเจนหมายความว่า กฎหมายนั้นต้องบัญญัติกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าบังคับหรือห้ามมิให้บุคคลประเภทใดกระทำการใด ในกรณีใด และเพื่อประโยชน์อะไร หรือให้อำนาจฝ่ายบริหารออกคำสั่งบังคับหรือห้ามมิให้บุคคลประเภทใด กระทำการอะไร ในกรณีใด และเพื่อประโยชน์อะไร ความแน่นอนชัดเจนของกฎหมายนี้เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นและขาดเสียมิได้แก่การที่ประชาชนจะสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพกระทำการต่าง ๆ บุคคลย่อมไม่กล้าตัดสินใจใช้สิทธิและเสรีภาพกระทำการใด ๆ ลงไป ถ้าหากไม่สามารถคาดคะเนได้ล่วงหน้าว่าการกระทำนั้น ๆ ของตนจะมีผลทางกฎหมายอย่างไร และผลทางกฎหมายอันจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ จะทำให้ตนได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์มากน้อยเพียงใดเพื่อประกันความมั่นคงทางกฎหมายหรือความมั่นคงในนิติฐานะของประชาชน³⁵ หลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายมิใช่จะมีผลเฉพาะกฎเกณฑ์ใดกฎเกณฑ์หนึ่งเท่านั้น หากแต่มีผลกับระบบกฎหมาย ภายใต้อำนาจรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะทำให้ระบบกฎหมายทั้งระบบเป็นที่เข้าใจง่าย แต่ละส่วนมีเนื้อหาสอดคล้องกัน ไม่ขัดแย้งกันเองอีกด้วย³⁶

³³ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน, หน้า 167-168.

³⁴ บุญศรี มีวงษ์อุโฆษ, กฎหมายรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 416.

³⁵ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ, หน้า 158.

³⁶ บุญศรี มีวงษ์อุโฆษ, กฎหมายรัฐธรรมนูญ, หน้า 422.

นอกจากนี้ ถ้าฝ่ายนิติบัญญัติตรากฎหมายกำหนดโทษทางอาญา กฎหมายกฎหมายนั้นต้องชัดเจนแน่นอนพอที่จะให้ราษฎรรู้ว่าการกระทำแบบใดที่รัฐจะลงโทษทางอาญา ตามหลักที่ว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยปราศจากกฎหมายที่ชัดเจนแน่นอน” สำหรับกฎหมายอื่นก็เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามหลักนิติรัฐเพียงแต่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติต้องบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนตามสภาพของเรื่องซึ่งต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง กรอบทางภาษา และวัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายประกอบกัน ยิ่งการตรากฎหมายก้าวล่วงไปกระทบสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลมากเท่าใด ฝ่ายนิติบัญญัติก็ต้องบัญญัติกฎหมายให้มีความชัดเจนมากขึ้นเท่านั้น แต่การที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายบทใดบทหนึ่งจำเป็นจะต้องตีความ ยังไม่พอที่จะถือว่าบทบัญญัตินั้นขาดความชัดเจน หากปรากฏว่าบทบัญญัตินั้นยังสามารถได้รับการตีความได้ ซึ่งหมายความว่า เมื่อใช้วิธีตีความเป็นเครื่องช่วยในการตีความแล้วยังสามารถอธิบายความหมายของบทบัญญัตินั้นได้ แต่ถ้าเมื่อใดก็ตามที่ไม่สามารถตีความบทบัญญัตินั้นได้ว่าหมายความว่าอย่างไร ต้องถือว่าบทบัญญัตินั้นขาดความชัดเจนแล้ว³⁷

3.2) ความถาวรต่อเนื่องของกฎเกณฑ์ทางกฎหมาย หลักความมั่นคงของกฎหมายยังเรียกร้องในแง่ของเวลา กล่าวคือ กฎเกณฑ์ทางกฎหมายจะต้องใช้ได้อย่างถาวรต่อเนื่อง หลักความมั่นคงของกฎหมายไม่ได้เรียกร้องแต่เพียงว่าให้ประชาชนทราบเท่านั้นว่ากฎเกณฑ์ดังกล่าวจะเป็นเช่นไร แต่กฎเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องยังคงใช้อยู่ต่อไปในอนาคตด้วย เนื่องจากการดำรงชีวิตของประชาชนในปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยกฎเกณฑ์ทางกฎหมายมาเป็นพื้นฐาน³⁸

4) กฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหลักความได้สัดส่วน (หลักความพอสมควรแก่เหตุ) หลักการนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักรัฐธรรมนูญพื้นฐานทั่วไปและมีค่าบังคับเท่ากับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ แม้ว่ารัฐนั้นจะไม่บัญญัติหลักการดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม ซึ่งประกอบไปด้วย³⁹

4.1) หลักความสัมฤทธิ์ผล หมายความว่า มาตรการที่กฎหมายออกมาใช้บังคับกับประชาชนนั้นต้องเป็นมาตรการที่สามารถทำให้เกิดผลตามที่ผู้บัญญัติกฎหมายนั้นต้องการให้เกิดขึ้นจริง ๆ ดังนั้น หากกฎหมายต้องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หมายความว่า วัตถุประสงค์ในการคุ้มครองประชาชนในเรื่องดังกล่าวก็ต้องเกิดขึ้นจริง ๆ ด้วยในทางปฏิบัติ เช่น มาตรการที่กฎหมายออกมาเพื่อต้องการให้ผู้ขับขี่ยานพาหนะรถยนต์ต้องคาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับรถอยู่ถือได้ว่าเป็นมาตรการที่ออกมาเพื่อต้องการคุ้มครองชีวิตผู้ขับขี่รถยนต์เพื่อป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุขึ้น เห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน

³⁷ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน, หน้า 167.

³⁸ บุญศรี มีวงษ์อุโฆษ, กฎหมายรัฐธรรมนูญ, หน้า 422.

³⁹ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ, หน้า 159-161.

ของบุคคล หากถ้าผู้ขี้นยานพาหนะฝ่าฝืนก็จะต้องได้รับโทษปรับจากตำรวจจราจร และกฎหมายใดก็ตามที่กำหนดมาตรการซึ่งเห็นได้ชัดว่าไม่อาจบรรลุผลที่ต้องการได้อย่างแน่แท้ย่อมถือได้ว่ากฎหมายนั้นไม่เหมาะสม ดังนั้น จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ⁴⁰

4.2) หลักแห่งความจำเป็น หมายความว่า มาตรการที่กฎหมายบัญญัติมาใช้บังคับกับประชาชนนั้นต้องเป็นมาตรการที่จำเป็นแก่การดำเนินการให้เจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นสำเร็จไปด้วยดี กล่าวคือ ถ้ามีมาตรการอยู่หลายมาตรการที่สามารถทำให้บรรลุถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผู้ตรากฎหมายก็ต้องเลือกเอามาตรการที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นแก่การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นหรือประโยชน์สาธารณะเท่านั้น ดังนั้น ถ้าผู้ตรากฎหมายเลือกเอามาตรการที่สร้างภาระให้แก่ประชาชนจนมากเกินไปในขณะที่ยังมีมาตรการอื่นที่สร้างภาระน้อยกว่าก็ถือว่ามาตรการที่สร้างภาระหนักกว่านั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญเพราะเป็นการเกินขอบเขตแห่งความจำเป็นในการให้บรรลุถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย

4.3) หลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ หมายความว่า มาตรการที่รัฐอาศัยอำนาจตามกฎหมายมาใช้บังคับกับประชาชนนั้นต้องก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าโทษ ถ้าก่อให้เกิดโทษมากกว่าประโยชน์แล้วมาตรการดังกล่าวย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวอีกนัยหนึ่ง ถึงแม้กฎหมายที่กำหนดมาตรการดังกล่าวจะสามารถบรรลุตามเจตนารมณ์กฎหมายก็ตาม และมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนน้อยมากที่สุดก็ตาม แต่หากได้ใช้บังคับไปแล้วยังก่อให้เกิดผลเสียหายให้แก่เอกชนและ/หรือแก่สังคมเป็นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์มหาชนจะพึงได้รับแล้ว ก็ถือว่าเป็นกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

การวินิจฉัยว่ากฎหมายนั้นขัดต่อหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบนี้หรือไม่ให้เริ่มพิจารณาสิ่งที่รัฐธรรมนูญมุ่งประสงค์จะคุ้มครองปัจเจกชนก่อน เช่น เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น หลังจากนั้นจึงพิจารณาระดับความเข้มข้นรุนแรงของมาตรการตามกฎหมายที่ล่วงละเมิดสิ่งที่รัฐธรรมนูญมุ่งประสงค์จะคุ้มครองนั้น เช่น การจำกัดมิให้แจกใบปลิวในที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของถนนหนทาง เมื่อพิจารณาสิ่งที่รัฐธรรมนูญมุ่งประสงค์จะคุ้มครองปัจเจกชนและระดับความเข้มข้นรุนแรงของมาตรการตามกฎหมายแล้ว จึงวินิจฉัยว่าความเข้มข้นรุนแรงของมาตรการนั้นยังคงพอสมควรแก่เหตุหรือไม่ หากการละเมิดสิ่งที่รัฐธรรมนูญมุ่งประสงค์จะคุ้มครองยังอยู่ในระดับที่พอสมควรแก่เหตุ องค์กรณีบัญญัติยอตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับได้⁴¹

5) การจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นรัฐจะต้องไม่ออกกฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนจนกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพ เพราะหากรัฐทำเช่นนั้นก็ย่อมมีผลไม่แตกต่างจากการเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนเลย การที่จะรู้ว่าการจำกัด

⁴⁰ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน, หน้า 163.

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 164.

สิทธิเสรีภาพโดยกฎหมายนั้นเกินความจำเป็นและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพหรือไม่นั้น ต้องใช้หลักแห่งความได้สัดส่วนระหว่างความจำเป็นที่จะต้องจำกัดสิทธิเสรีภาพกับการจำกัดนั่นเอง ถ้าไม่ได้สัดส่วนกันก็ถือว่าการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นเกินความเหมาะสมอันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติ⁴²

2.4.3 การจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 27 บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรีศาล และองค์กรอื่น ของ รัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความ กฎหมายทั้งปวง” และยืนยันในเรื่องสิทธิเสรีภาพไว้ในหมวด 1 บททั่วไป มาตรา 4 ว่า “ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” อันเป็นการรับรองสิทธิเสรีภาพให้แก่บุคคล อย่างไรก็ตามการรับรองในมาตราดังกล่าวมีความหมายเพียงว่าองค์กรต่างๆ ของรัฐซึ่งรัฐธรรมนูญจัดตั้งขึ้นจะเพิกถอนสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นไม่ได้เท่านั้น ไม่มีความหมายไปถึงขนาดว่าองค์กรต่างๆ ของรัฐจะจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลไม่ได้เลย ถ้าหากการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้นเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยมีเจตนารมณ์เพื่อประโยชน์ในอันที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นหรือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอันเป็นประโยชน์สาธารณะ องค์กรของรัฐนั้นก็น่าจะมีอำนาจที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลบางประการได้เพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันของสังคม⁴³ ดังนั้น การจำกัดสิทธิเสรีภาพจึงสามารถกระทำได้ที่เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

2.4.4 เงื่อนไขการจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีอยู่ 2 มาตรา ที่เป็นหลักในเรื่องการจำกัดสิทธิเสรีภาพ คือ มาตรา 28 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและ เสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน...” ในมาตราดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเป็นการ

⁴² เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์, หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ, หน้า 161.

⁴³ ปราณพงษ์ ตีลภัทร, “สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540,” ใน รวมบทความทางวิชาการ ชุดที่ 4 ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (กรุงเทพฯ : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2548), หน้า 56.

จำกัดสิทธิเสรีภาพเพื่อคุ้มครองบุคคลอื่นและในขณะเดียวกัน ก็เพื่อคุ้มครองสังคมสังคมด้วยกัน
เงื่อนไขที่กำหนดในมาตราดังกล่าวถือว่าเป็นข้อจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลว่าการใช้สิทธิ
เสรีภาพของตนนั้นต้องไม่กระทบต่อเงื่อนไขที่กำหนดไว้⁴⁴

นอกจากนี้ใน มาตรา 29 บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่
รัฐธรรมนูญ รับรองไว้จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง กฎหมายเฉพาะเพื่อ
การที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น เท่านั้นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิ
และเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและ ไม่มุ่งหมายให้
ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคล หนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบัญญัติแห่ง
รัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจ ในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือ ข้อบังคับที่
ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

มาตรา 29 ไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นรากฐานทางความคิดของหลักนิติรัฐตามที่
ผู้เขียนได้กล่าวไปเบื้องต้น แต่ยังเป็นเงื่อนไขที่ศาลรัฐธรรมนูญนำมาใช้ในการพิจารณาความชอบด้วย
รัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายหรือกฎหมายอีกด้วย วัตถุประสงค์ของมาตรา 29 มีขึ้นเพื่อจำกัดมิให้
องค์กรนิติบัญญัติและองค์กรอื่นที่ได้รับมอบอำนาจจากองค์กรนิติบัญญัติตรากฎหมาย กฎ หรือ
ข้อบังคับอื่นใด อันมีผลล่วงเข้าไปในกระบวนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ตามอำเภอใจ แต่ให้อยู่
ภายในกรอบที่รัฐธรรมนูญกำหนด⁴⁵ ซึ่งสามารถพิจารณาเงื่อนไขตามมาตรา 29 ได้ ดังนี้

(1) การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจะกระทำได้ก็แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งถ้า
พิจารณาจากรัฐธรรมนูญแล้วจะเห็นว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนดว่าสิ่งที่เป็นกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ
ได้แก่ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด และกฎ
มณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์⁴⁶ นอกเหนือจากนี้ไม่ใช่กฎหมายในความหมายของรัฐธรรมนูญ

⁴⁴ เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์, หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ, หน้า 138.

⁴⁵ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, “เงื่อนไขการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน :
“มาตร” ในการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย,” วารสารนิติศาสตร์ 30,
ฉบับที่ 2 (มิถุนายน 2543): 184 - 185.

⁴⁶ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, รัฐธรรมนูญนำรัฐ (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2542), หน้า 235-236.

ซึ่งตามหลักการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นสิ่งที่จะมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้นั้นต้องผ่านการยินยอมหรือการบัญญัติจากประชาชน การที่ตัวแทนของประชาชนในสภาออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นแสดงให้เห็นว่าเป็นการที่ประชาชนได้ยินยอมให้ตัวแทนของตนออกกฎหมายดังกล่าวมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ดังนั้น ฝ่ายบริหารจะออกกฎข้อบังคับใดๆมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ได้เว้นเสียแต่ว่าฝ่ายนิติบัญญัติตราบทบัญญัติมอบอำนาจให้แก่ฝ่ายบริหารตรากฎเกณฑ์ของฝ่ายบริหารมาจำกัดสิทธิเสรีภาพ⁴⁷

(2) บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพนั้น ๆ ไว้เปิดช่องให้มีการตรากฎหมายออกมาจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าวได้ บทบัญญัติมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องกระทำโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งเป็นการกล่าวโดยทั่วไป แต่หากพิเคราะห์บทบัญญัติมาตราอื่นๆ ในรัฐธรรมนูญก็จะพบว่ายังต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขหรือการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเฉพาะของมาตรา นั้น ๆ ว่าต้องการจะจำกัดสิทธิประเภทใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะคุ้มครองในเรื่องใดเป็นการวางกรอบให้จำกัดสิทธิเสรีภาพได้เท่าที่มาตรานั้นๆกำหนดไว้ เช่น

- การจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนตามมาตรา 45

- การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนซึ่งจะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกตามมาตรา 63

(3) กฎหมายที่จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้นั้นต้องทำเพื่อความจำเป็นเท่านั้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 28 วรรคหนึ่ง คือ เพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น การคุ้มครองรัฐธรรมนูญ และเพื่อรักษาศีลธรรมอันดีของประชาชน และการที่จะทราบว่า การจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยกฎหมายนั้นเกินความจำเป็นและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพหรือไม่ นั้นต้องใช้หลักแห่งความได้สัดส่วนตามที่กล่าวไปข้างต้นมาเป็นข้อพิจารณาด้วย ถ้าไม่ได้สัดส่วนกันก็ถือว่าการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นเกินความเหมาะสม เมื่อเทียบสัดส่วนกับความจำเป็นที่ต้องจำกัด ก็ถือว่าการจำกัดสิทธิเสรีภาพดังกล่าวกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพนั้นและขัดต่อมาตรา 29

นอกจากนี้กฎหมายที่จำกัดหรือให้อำนาจฝ่ายบริหารจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนต้องไม่จำกัดหรือให้อำนาจฝ่ายบริหารจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนจนกระทบกระเทือน

⁴⁷ เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์, หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ, หน้า 139-140.

สาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพนั้นด้วย ถึงแม้ว่าฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะตรากฎหมายจำกัดหรือให้อำนาจฝ่ายบริหารมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนเพื่อคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลอื่นหรือเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะได้ก็ตาม แต่หาได้มีอำนาจตัดหรือเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วยไม่ ซึ่งถ้าออกบทบัญญัติตัดหรือเพิกถอนสิทธิเสรีภาพแล้วถือว่าขัดต่อมาตรา 6⁴⁸ ของรัฐธรรมนูญ

(4) กฎหมายนั้นต้องมีลักษณะเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับกับกรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง กล่าวคือต้องเป็นกฎหมายที่มีผลเป็นการทั่วไป และต้องไม่ระบุตัวบุคคลแต่ใช้ได้กับประชาชนทุกคน

(5) ต้องมีการระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย เพื่อเป็นการเตือนฝ่ายนิติบัญญัติ รวมทั้งผู้มีอำนาจในการตรากฎหมายอื่น ๆ ด้วย ให้มีการตรวจสอบกับรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับกรอบแห่งอำนาจของตน ก่อนที่จะทำการตรากฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนดังกล่าว⁴⁹ อีกทั้งเพื่อให้ประชาชนตรวจสอบได้ว่าฝ่ายนิติบัญญัติตรากฎหมายดังกล่าวหรือให้อำนาจฝ่ายบริหารในการจำกัดสิทธิเสรีภาพประชาชนได้นั้นได้ปฏิบัติถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในการใช้และการตีความกฎหมายอีกด้วย

การฝ่าฝืนไม่ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมส่งผลให้กฎหมายฉบับนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยเหตุนี้ย่อมต้องถือว่ากฎหมายที่ได้รับการตรารึ้นโดยไม่ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจใช้บังคับไม่ได้ทั้งฉบับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁴⁸ มาตรา 6 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใด ของกฎหมายกฎ หรือ ข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัติ นั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

⁴⁹ บัญญัติ มีวงษ์อุโฆษ, กฎหมายรัฐธรรมนูญ, หน้า 422.

บทที่ 3

กฎหมายเลือกตั้งเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในต่างประเทศ

กฎหมายเลือกตั้งที่กำหนดเกี่ยวกับการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งมีขึ้นเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความเสมอภาคในการหาเสียง ซึ่งมีหลักเกณฑ์และข้อจำกัดแตกต่างกันไปตามกฎหมายของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ ประเทศที่กฎหมายมีข้อจำกัดในการหาเสียงเคร่งครัดที่เห็นเด่นชัด คือ ประเทศญี่ปุ่น จะเห็นได้ว่าการแสดงป้ายโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองมีอยู่อย่างจำกัด และทำได้เฉพาะสถานที่ที่รัฐจัดไว้ให้คล้ายคลึงกับในประเทศฝรั่งเศส ส่วนในประเทศสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศขนาดพื้นที่ไม่มากและได้ชื่อว่ามีความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองสูงก็มีหลักเกณฑ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการเกี่ยวกับประกาศและป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในช่วงรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น จึงเป็นประโยชน์ที่จะศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในต่างประเทศ โดยในบทนี้ผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายของประเทศญี่ปุ่น ประเทศฝรั่งเศส และประเทศสิงคโปร์ ดังต่อไปนี้

3.1 ประเทศญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ซึ่งประกอบด้วย 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎร(House of Representative) และวุฒิสภา (House of Councillors) สภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิก 480 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วประเทศ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี วุฒิสภามีสมาชิก 242 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 6 ปี และทุกๆ 3 ปี วุฒิสมาชิกจำนวนครึ่งหนึ่งจะพ้นจากตำแหน่ง และมีการเลือกตั้งเข้ามาแทนที่วุฒิสมาชิกที่ครบวาระ¹ สมาชิกของสภาทั้งสองจะได้รับเลือกตั้งผ่านระบบแบ่งเขต และระบบสัดส่วน² ในด้านการปกครองท้องถิ่น ญี่ปุ่นแบ่งเขตการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 47 จังหวัด (Prefecture) ซึ่งรวมกรุงโตเกียว (Tokyo Metropolis) ด้วย การปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดแยกออกเป็นนคร เมือง และตำบล ยกเว้นกรุงโตเกียวที่มีเขตการปกครองเฉพาะในส่วนใจกลาง 23 เขต นอกเหนือไปจากชานกรุง ซึ่งประกอบด้วย 27 นคร5

¹ เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, รายงานการวิจัย การศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของไทยและต่างประเทศ (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 5 - 1.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 5 - 5.

เมือง และ 8 ตำบล ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรีของนครขนาดใหญ่ ของเมือง และของตำบล ตลอดจนสมาชิกสภาส่วนท้องถิ่นทุกระดับมาจากการเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นนำระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนมาใช้บังคับและให้หลักประกันในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการลงคะแนนเสียงลับในการออกเสียงเลือกตั้ง ตามหลักพื้นฐานของระบบการเลือกตั้ง หลักการพื้นฐานนี้บัญญัติอยู่ในหมวดที่ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของประชาชนซึ่งนำมาประยุกต์ใช้กับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติ สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น ในอดีต ญี่ปุ่นไม่มีกฎหมายที่เป็นแบบแผนเกี่ยวกับการเลือกตั้งของแต่ละประเภท การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ถูกจัดขึ้นภายใต้กฎหมายแต่ละฉบับ (กฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และบทบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในกฎหมายการเลือกตั้งท้องถิ่น) จนกระทั่งปี ค.ศ. 1950 พระราชบัญญัติเหล่านี้ถูกรวบรวมเข้าด้วยกันเป็นกฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง (The Public Offices Election Law)³

3.1.1 การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ความเชื่อที่ว่าการเมืองสมัยใหม่นั้นการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งจะต้องเป็นแบบพรรคเป็นศูนย์กลางยิ่งกว่าผู้สมัครเป็นศูนย์กลาง (Party centered rather than candidate centered) ซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะลงคะแนนเสียงตามนโยบายและหลักการยิ่งกว่าจะเลือกปัจเจกบุคคลเฉพาะตัว ทำให้หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องผูกเรื่องการเมืองให้เสรีภาพการรณรงค์หาเสียงใหม่แก่พรรคการเมืองเข้ากับการวางข้อจำกัดและข้อห้ามอย่างกว้างขวางที่ควบคุมกิจกรรมการเลือกตั้งของผู้สมัครรายบุคคล ดังนั้นข้อจำกัดและข้อห้ามอย่างกว้างขวางในการควบคุมกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงเป็นลักษณะเด่นของการเมืองญี่ปุ่นตลอดมาจนถึงในปัจจุบัน ข้อห้ามเหล่านี้รวมถึงการรณรงค์หาเสียงก่อนการเลือกตั้ง การหาคะแนนเสียงตามบ้าน การมีรถรณรงค์หาเสียงเกินหนึ่งคันและสำนักงานรณรงค์หาเสียงเกินหนึ่งแห่ง และข้อห้ามอย่างกว้างขวางต่อการแจกเอกสารข้อเขียนใดๆ ยกเว้นที่กฎหมายอนุญาตให้ คือ ไปรษณียบัตร แผ่นปลิว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของเขตเลือกตั้ง รัฐบาลจัดพิมพ์แผ่นพับการเลือกตั้งสำหรับแต่ละเขตเลือกตั้งซึ่งประกอบด้วยข้อความของผู้สมัครแต่ละคน แผ่นพับนี้จะถูกส่งไปยังทุกครัวเรือน การแจกสิ่งพิมพ์อื่นๆโดยผู้สมัครจะถูกห้ามโดยกฎหมาย ซึ่งกฎหมายไม่ได้ห้ามเฉพาะการแจก แต่ยังห้ามการจัดแสดง (display) สิ่งพิมพ์ใดๆ ยกเว้นที่กฎหมายอนุญาตให้ สิ่งที่ยกเว้นให้ส่วนใหญ่แล้วได้แก่ โปสเตอร์ที่จัดแสดง ณ บอร์ดโปสเตอร์ของรัฐบาล และโปสเตอร์อีกจำนวนหนึ่งที่ประกาศเวลาสถานที่ของกำหนดเวลาปราศรัยของผู้สมัคร สิ่งที่ต้องห้ามก็คือ การจัดแสดง หรือการแจกสิ่งพิมพ์เพื่อช่วยสนับสนุนผู้สมัคร เป็นต้นว่า หนังสือพิมพ์ นามบัตร บัตรอวยพร โปสเตอร์ ตราสัญลักษณ์ โคมกระดาศ ป้าย โทรเลข ภาพสไลด์

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5 - 1 - 5 - 3.

ภาพยนตร์ ใฟน็ออน ลุกโปงโฆษณา และตัวหนังสือที่เขียนตามกำแพง หรือรั้ว หรือตามถนนหนทางต่างๆ⁴

3.1.2 ระยะเวลาต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง

หลักสำคัญในการหาเสียงเลือกตั้งกฎหมายอนุญาตให้มีการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ได้มีการประกาศรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจนกระทั่งถึงวันก่อนที่มีการเลือกตั้ง (มาตรา 129 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง) ซึ่งการออกเสียงเลือกตั้งโดยปกติจะกระทำระหว่างเวลา 07.00 ถึง 20.00 นาฬิกา ในวันเดียวกัน ส่วนในสถานการณ์พิเศษ เวลาอาจปรับให้เร็วขึ้นหรือช้าลงโดยคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งเขตเทศบาล(โดยได้รับอนุญาตล่วงหน้าจากกรรมการจัดการเลือกตั้งจังหวัด) ทั้งนี้ การปรับให้เร็วขึ้นหรือช้าลงต้องอยู่ในขอบเขตไม่เกิน 2 ชั่วโมง สำหรับเวลาปิดหีบปรับให้เร็วขึ้นได้ภายในขอบเขตไม่เกิน 4 ชั่วโมง (มาตรา 40 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง)⁵ ช่วงระยะเวลานี้แตกต่างตามประเภทของการเลือกตั้ง (มาตรา 31-34 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง) อย่างไรก็ตาม การหาเสียงเลือกตั้งจะไม่ได้รับการอนุญาตให้กระทำก่อนที่จะประกาศรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง⁶

ตารางแสดงช่วงเวลาการหาเสียงเลือกตั้ง⁷

ประเภทการเลือกตั้ง	ระยะเวลา(วัน)
สมาชิกวุฒิสภาและผู้ว่าราชการจังหวัด	17
นายกเทศมนตรีเขตพิเศษ	14
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	12
สมาชิกสภาระดับจังหวัดและสมาชิกสภาเมืองพิเศษ	9
สมาชิกสภาและนายกเทศมนตรี(นคร)	7
สมาชิกสภาและนายกเทศมนตรี(เมือง/ตำบล)	5

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁴ เจอร์ลด์ แอล. เคอร์ติส ผู้แปล ประเสริฐ จิตติวิฒนพงศ์ และไชยวัฒน์ คำชู, การเมืองแบบญี่ปุ่น, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 207 – 208.

⁵ เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, รายงานการวิจัย การศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของไทยและต่างประเทศ, หน้า 5 - 35.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5 - 17.

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5 - 17.

3.1.3 ข้อจำกัดการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

3.1.3.1 รูปแบบหรือวิธีการจำกัดการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นการควบคุม หรือการห้ามโฆษณาหาเสียงในรูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้⁸

(1) การกล่าวสุนทรพจน์โดยผู้สมัครหรือพรรคการเมือง การพูดในที่สาธารณะเป็นวิธีพื้นฐานวิธีหนึ่งของการหาเสียงเลือกตั้ง แต่มีข้อจำกัดบางอย่างภายใต้กฎหมายการเลือกตั้ง โดยผู้สมัครสามารถกล่าวสุนทรพจน์ตามสถานที่สาธารณะที่จัดไว้ให้ เช่น โรงเรียน ศาลาประชาคม เป็นต้น (มาตรา 161 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง) โดยทำได้เพียงครั้งเดียวในแต่ละสถานที่โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ การหาเสียงโดยการกล่าวสุนทรพจน์ไม่อนุญาตให้ใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาาระบบสัดส่วน

(2) การเดินขบวนตามถนน โดยผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอนุญาตให้กระทำได้เฉพาะช่วงเวลา 08.00 ถึง 21.00 นาฬิกา และมีข้อจำกัดบางประการ เช่น จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ใช้ในการหาเสียง และบุคคลเหล่านั้นต้องสวมปลอกแขนเมื่อมีการเดินขบวนหาเสียง

(3) การออกอากาศ การเลือกตั้งระดับชาติรวมทั้งการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด การหาเสียงเลือกตั้งผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์ สามารถกระทำได้ ซึ่งการออกอากาศจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแสดงทัศนะทางการเมือง และการนำเสนอประวัติของผู้สมัคร

(4) การกล่าวสุนทรพจน์ในช่วงสั้นเวลา การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล การหาเสียงเลือกตั้งผ่านทางโทรศัพท์และตะโกนคำขวัญ ไม่มีข้อจำกัดในการหาเสียงเลือกตั้งโดยการพูดต่อผู้ฟังในช่วงสั้นเวลาในโรงภาพยนตร์ หรือโรงละคร การพบปะเพื่อน และกิจกรรมอื่นๆตามถนน หรือการหาเสียงโดยใช้โทรศัพท์ การตะโกนคำขวัญ การพูดในบางประโยคที่ซ้ำๆในช่วงเวลาสั้นๆ เว้นเสียแต่ว่ากระทำในเวทีที่ระบุเป็นการเฉพาะ หรือใช้รถยนต์หาเสียง มิให้กระทำในช่วงเวลา 08.00 ถึง 21.00 นาฬิกา

(5) การหาเสียงโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์หรือภาพ การใช้โปสเตอร์ ใบปลิว และโปสการ์ด เป็นวิธีขั้นพื้นฐานสำหรับการหาเสียงการเลือกตั้งเพื่อที่จะรักษาความเป็นธรรม มีการบังคับใช้และข้อจำกัดที่เคร่งครัดกว่าการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีอื่นๆ ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดใน หัวข้อ 3.1.4 เรื่องการโฆษณาหาเสียงโดยใช้สิ่งพิมพ์ หรือภาพ

(6) ห้ามหาเสียงแบบเคาะประตูบ้านต่อบ้าน (มาตรา 138 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง) ห้ามผู้สมัคร ทีมงานหาเสียงของผู้สมัคร รวมถึงบุคคลอื่นๆ ทำการหาเสียงตามที่อยู่อาศัย ที่ทำงาน หรือสถานที่อื่นๆของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจุดประสงค์ในการขอคะแนนเสียงเลือกตั้ง

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5 - 17 - 5 -23.

(7) ห้ามหาเสียงด้วยการรวบรวมลายมือชื่อ (มาตรา 138-2 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง) การหาเสียงด้วยการรวบรวมลายมือชื่อของผู้มีสิทธิออกเสียงเพื่อเป้าหมายในการโน้มน้าวการออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งต้องห้าม

(8) ห้ามจัดพิมพ์ความคืบหน้าหรือผลคะแนนที่เกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่คาดว่าจะได้รับเลือกตั้ง(มาตรา 138-3กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง)

(9) ห้ามจัดหาเครื่องดื่มและอาหาร ในกรณีการเลือกตั้งตามปกติและการเลือกตั้งที่ไม่ใช่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบสัดส่วน ให้จัดบริการได้เฉพาะน้ำชาและของหวาน รวมทั้งอาจจัดอาหารกลางวันให้กับทีมงานของผู้หาเสียงเลือกตั้ง

(10) ห้ามชุมนุมในที่สาธารณะ (มาตรา 140 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง) ห้ามหาเสียงเลือกตั้งโดยการชุมนุมในที่สาธารณะ

(11) ห้ามใช้รถยนต์ เรือ และเครื่องกระจายเสียง (มาตรา 141 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง) การเลือกตั้งอื่นที่ไม่ใช่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบสัดส่วนอนุญาตให้ใช้รถยนต์จำนวน 1 หรือ 2 คัน หรือเรือจำนวน 1 หรือ 2 ลำ และให้ใช้เครื่องเสียง 1 ชุด ต่อผู้สมัคร 1 คน แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคการเมืองได้รับอนุญาตให้ใช้อุปกรณ์เหล่านี้ในจำนวนที่จำกัดได้ในขณะที่การเลือกตั้งวุฒิสภาในระบบสัดส่วน ไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าว

(12) ห้ามทำกิจกรรมโฆษณาหลังการเลือกตั้ง กิจกรรมโฆษณาหลังการเลือกตั้งบางประเภทไม่ได้รับอนุญาตให้กระทำ รวมถึง การเยี่ยมผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งบ้านต่อบ้าน การแจกสิ่งพิมพ์ การใช้ประโยชน์ทางหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และการจัดงานรื่นเริง

3.1.3.2 การจำกัดค่าใช้จ่ายในการหาเสียง เพื่อป้องกันความไม่เท่าเทียมกันในการหาเสียง เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ และการบรรเทาภาระทางเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายสำหรับการหาเสียงเลือกตั้งจึงต้องถูกจำกัด (มาตรา 194 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง) ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาแล้ว ภายหลังจากพบว่ามีค่าใช้จ่ายเกินจำนวนที่กฎหมายกำหนดในการหาเสียงเลือกตั้ง การเลือกตั้งนั้นจะถือเป็นโมฆะ แต่ข้อจำกัดดังกล่าวไม่นำมาใช้ในกรณีการเลือกตั้งในการเลือกตั้งระบบสัดส่วน⁹ เช่น ค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน คือ 15 เยน คุณด้วย จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง บวกด้วย 19,100,000 เยน¹⁰

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5 - 29.

¹⁰ สมชัย จिंगประเสริฐ และ สดศรี สัตยธรรม. “รายงานการสังเกตการณ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปของประเทศญี่ปุ่น (ตอนที่ 2) ระหว่างวันที่ 27 สิงหาคม 2552 ถึง 1 กันยายน 2552 ” วารสารพรรคการเมืองสัมพันธ์ 15 ฉบับที่ 1 (เมษายน - มิถุนายน 2553): 7.

3.1.4 การโฆษณาหาเสียงโดยใช้สิ่งพิมพ์ หรือภาพ¹¹

การหาเสียงโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์หรือภาพ การใช้โปสเตอร์ ใบปลิว และโปสการ์ด เป็นวิธีขั้นพื้นฐานสำหรับการหาเสียงการเลือกตั้ง ดังนั้น เพื่อที่จะรักษาความเป็นธรรมจึงมีการบังคับใช้และข้อจำกัดที่เคร่งครัดกว่าการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีอื่นๆ ดังนี้

3.1.4.1 ข้อจำกัดการใช้

(1) การแจกสิ่งพิมพ์ในการหาเสียงจะไม่ได้รับอนุญาต ยกเว้นโปสเตอร์และใบปลิวที่ได้ระบุจำนวนไว้ (มาตรา 142 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง) ตามตารางในหัวข้อ 3.1.4.2 ด้านล่างนี้

พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบสัดส่วน อนุญาตให้ใช้ใบปลิวได้ 2 ประเภท การหาเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบแบ่งเขตอนุญาตให้ใช้ทั้งโปสเตอร์และใบปลิว ในกรณีการเลือกตั้งทั่วไปของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาอนุญาตให้ใช้โบรชัวร์ซึ่งกล่าวถึงนโยบายที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศ (มาตรา 142-2กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง)

ส่วนผู้สมัครแต่ละคนได้รับอนุญาตให้ใช้ใบปลิวกรณีเฉพาะการเลือกตั้งทั้ง 2 สภาและผู้สมัครสามารถใช้โปสการ์ดโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

(2) ข้อจำกัดการตีตประกาศ ข้อห้ามตีตป้ายประกาศการหาเสียงเลือกตั้ง มีข้อยกเว้นในกรณีดังต่อไปนี้ (มาตรา 143 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง)

(ก) โปสเตอร์ ธง หรือป้ายโฆษณา และโคมหาเสียง ที่ตีตประกาศเพื่อระบุตำแหน่งทางการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้ง

(ข) โปสเตอร์ ธง หรือป้ายโฆษณา และโคมหาเสียง ที่ตีตประกาศไว้ที่รถยนต์ หรือเรือที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

(ค) สายสะพาย และปลอกแขนสวมใส่โดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(ง) โปสเตอร์ ธง หรือป้ายโฆษณา และโคมหาเสียง ที่ตีตประกาศไว้ ณ สถานที่ที่จัดไว้สำหรับการหาเสียงเลือกตั้งในตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบแบ่งเขต วุฒิสภา

¹¹ เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, รายงานการวิจัย การศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของไทยและต่างประเทศ, หน้า 5 - 19 - 5 - 20.

ระบบแบ่งเขต และผู้ว่าราชการจังหวัด สิ่งเหล่านั้น ต้องปิดประกาศไว้ด้านนอกของสถานที่หาเสียงเลือกตั้ง และต้องไม่มีสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ ติดประกาศในสถานที่นั้นด้วย (มาตรา 164 -2 ส่วนที่ 1 และ ที่ 4 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง)

(จ) โปสเตอร์ที่จัดทำโดยผู้สมัคร ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบแบ่งเขต วุฒิสภาระบบแบ่งเขต และผู้ว่าราชการจังหวัด ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบาย

(ฉ) การใช้โปสเตอร์หาเสียงในทางอื่นๆ

กรรมการจัดการเลือกตั้งแต่ละเทศบาล เป็นผู้มีหน้าที่จัดสถานที่สำหรับการติดโปสเตอร์ที่ได้กล่าวไปแล้วในข้อ (จ) และข้อ (ฉ) ทั้งนี้ การติดโปสเตอร์ในที่อื่นห้ามกระทำ ยกเว้นสถานที่ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และนายกเทศมนตรี จังหวัดและเทศบาลที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดสถานที่ในการติดประกาศได้เอง ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นๆ

การจัดทำโปสเตอร์สามารถจัดทำโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ภายใต้ข้อกำหนดข้างต้น ในกรณีของการเลือกตั้งผู้สมัครในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบแบ่งเขต และวุฒิสภาระบบแบ่งเขต (ถ้าในกรณีมีข้อบัญญัติของท้องถิ่นก็ให้ใช้บังคับได้กับการเลือกตั้งตำแหน่งในระดับจังหวัดและเทศบาล) โดยโปสเตอร์ที่ใช้ในการหาเสียงต้องมีขนาด 42x42 เซนติเมตร¹²

(3) ข้อจำกัดการโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองสามารถลงโฆษณาหาเสียงทางหนังสือพิมพ์ได้ในระหว่างช่วงเวลาการหาเสียงเลือกตั้ง โดยต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของกฎหมายเลือกตั้ง การโฆษณาดังกล่าวอาจกระทำโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายภายในข้อกำหนดของการเลือกตั้งของทั้ง 2 สภา และในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด (มาตรา 149 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง)¹³

¹² สมชัย จิ้งประเสริฐ และ สดศรี สัตยธรรม. “รายงานการสังเกตการณ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปของประเทศญี่ปุ่น (ตอนที่ 2) ระหว่างวันที่ 27 สิงหาคม 2552 ถึง 1 กันยายน 2552 ” วารสารพรรคการเมืองสัมพันธ์ 15 ฉบับที่ 1 (เมษายน - มิถุนายน 2553): 7.

¹³ เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, รายงานการวิจัย การศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของไทยและต่างประเทศ, หน้า 5 – 19 – 5-21.

3.1.4.2 ข้อจำกัดจำนวน¹⁴ ซึ่งสามารถแบ่งแยกตามการเลือกตั้งแต่ละประเภทได้ตามตารางดังนี้

ประเภทการเลือกตั้ง	จำนวนโปสการ์ด	จำนวนใบปลิว
การเลือกตั้ง ส.ส.ระบบแบ่งเขต		
- ผู้สมัคร	35,000	70,000 (2 ประเภท)
- พรรคการเมือง	$20,000 \times M$ แต่ละจังหวัด	$40,000 \times M$ แต่ละจังหวัด (ไม่มากกว่า 40,000 แต่ละเขต)
การเลือกตั้ง ส.ส. ระบบสัดส่วน		
- พรรคการเมือง	ห้าม	ไม่จำกัด (2 ประเภท)
การเลือกตั้ง ส.ว.ระบบแบ่งเขต	$35,000 + 25,000 \times (N-1)$	$100,000 + 15,000 \times (N-1)$ (มากที่สุด 3000,000 (ทั้ง 2 ประเภท))
การเลือกตั้ง ส.ว. ระบบสัดส่วน	150,000	250,000 (2 ประเภท)
ผู้ว่าราชการจังหวัด	$35,000 + 25,000 \times (N-1)$	ห้าม
สมาชิกสภาจังหวัด	80,000	ห้าม
นายกเทศมนตรีเขตพิเศษ	35,000	ห้าม
สมาชิกสภาเมืองพิเศษ	4,000	ห้าม
นายกเทศมนตรีเมือง	8,000	ห้าม
สมาชิกสภาเมือง	2,000	ห้าม
นายกเทศมนตรี(เมือง/ตำบล)	2,5000	ห้าม
สมาชิกสภา(เมือง/ตำบล)	800	ห้าม

หมายเหตุ : M = จำนวนผู้สมัครในระบบแบ่งเขตในจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

N = จำนวนเขตคนเดียวของการเลือกตั้งส.ส.

3.1.5 ความผิดและโทษ¹⁵

ในประเทศญี่ปุ่น ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่เป็นโทษทางอาญา เป็นเรื่องของการกระทำที่ขาดจริยธรรม รวมถึงการติดสินบน การฉ้อโกง และอื่นๆ

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5 - 20.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5-41 - 5-42.

2) ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่เป็นโทษทางปกครอง เป็นเรื่องฝ่าฝืนกฎข้อบังคับที่กำหนดไว้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้ง เช่น การแจก หรือการติดประกาศเอกสารหาเสียง หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดจำนวนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งโดยประมาณเกิน限度อย่างร้ายแรง

นอกจากจะมีบทลงโทษที่มีบัญญัติไว้เฉพาะในกฎหมายเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ยังมีบทลงโทษเสริมที่ใช้กับความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(1) การประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นโมฆะและการตัดสิทธิทางการเมือง เนื่องจากการกระทำของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง (มาตรา 251 และ มาตรา 252 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง)

ผลการเลือกตั้งของผู้สมัครจะถูกประกาศให้ไม่ชอบด้วยกฎหมายเมื่อบุคคลที่ได้รับเลือกตั้งถูกพิสูจน์ว่าได้กระทำการที่เป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และบุคคลนั้นถูกพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิด

โดยปกติผู้กระทำความผิดจะถูกตัดสิทธิให้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการออกเสียงและในการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในอนาคตช่วงระยะเวลาหนึ่ง

(2) การประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นโมฆะเนื่องจากความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่รัฐหรือบุคคลอื่น (มาตรา 251- 4 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง) ได้แก่ บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ ระดับท้องถิ่น หน่วยงานบริหารระดับชาติ หน่วยงานบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงานไปรษณีย์ หรือรัฐวิสาหกิจของญี่ปุ่น ต่อมาหากได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาในระบบแบ่งเขตภายใน 3 ปี หลังจากพ้นจากตำแหน่งข้างต้น และต่อมาพบว่าได้กระทำความผิดฐานติดสินบน หรือให้ผลประโยชน์แก่บุคคลในเขตเลือกตั้ง และถูกศาลสั่งลงโทษ

(3) การลงโทษอื่นๆ เนื่องจากความผิดที่กระทำโดยผู้จัดการทั่วไปในการหาเสียงเลือกตั้ง นักบัญชีที่จัดทำบัญชีการหาเสียง ผู้จัดการหาเสียงในระดับท้องถิ่น ญาติ หรือเลขานุการของผู้สมัครรับเลือกตั้ง (มาตรา 251-2 กฎหมายการเลือกตั้งตำแหน่งทางการเมือง)

เมื่อผู้จัดการทั่วไปในการหาเสียงเลือกตั้ง นักบัญชีที่จัดทำบัญชีการหาเสียง ผู้จัดการหาเสียงในระดับท้องถิ่น ญาติ หรือเลขานุการของผู้สมัครรับเลือกตั้ง กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น การติดสินบน การให้ผลประโยชน์โดยมิชอบ ฯลฯ หรือการละเมิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเงินทุนการเลือกตั้ง(ในกรณีของนักบัญชีที่จัดทำบัญชีหาเสียง) และถูกคำพิพากษา ให้ผลการเลือกตั้งเป็นโมฆะ และจะถูกตัดสิทธิให้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งช่วงระยะเวลาหนึ่ง

(4) การลงโทษอื่นๆ เนื่องจากการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งโดยผู้จัดการหรือผู้บริหารขององค์กรที่ทำหน้าที่หาเสียงเลือกตั้ง เมื่อผู้จัดการหรือผู้บริหารขององค์กรกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น การให้สินบน การให้ผลประโยชน์อื่นๆ ฯลฯ และถูกพิพากษาลงโทษ ผลการเลือกตั้งของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความผิดจะถูกประกาศให้เป็นโมฆะและถูกตัดสิทธิให้เป็นผู้ขาดคุณสมบัติการเลือกตั้งช่วงระยะเวลาหนึ่ง

3.2 ประเทศสิงคโปร์

ในประเทศสิงคโปร์การเลือกตั้งรัฐสภาให้รวมถึงการเลือกตั้งทั่วไปและการเลือกตั้งซ่อมรัฐสภา มีวาระ 5 ปี แต่อาจจะให้มีการยุบสภาเวลาใดเวลาหนึ่งก่อนที่จะครบกำหนดระยะเวลา 5 ปีก็ได้ โดยประธานาธิบดีใช้อำนาจตามคำแนะนำของนายกรัฐมนตรี และจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปภายใน 3 เดือนนับจากวันที่มีการยุบสภา รัฐสภาของสิงคโปร์เป็นระบบสภาเดียวและมีประเภทสมาชิกรัฐสภา (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) 3 ประเภท โดยแบ่งเป็น¹⁶

1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง (Elected MPs) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งจะลงสมัครโดยรวมกันทั้งหมด และได้รับเลือกด้วยระบบหนึ่งคนหนึ่งเสียง โดยขึ้นอยู่กับเสียงข้างมากที่ได้รับ (ระบบนี้รู้จักกันแพร่หลายในชื่อ “ระบบ first-pass-the-post”) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ลงสมัครเลือกตั้งอาจจะได้รับการเลือกในการเลือกตั้งแบบเขตเลือกตั้งแบบผู้แทนเดียว (Single Member Constituencies - SMC) และการเลือกตั้งผู้แทนแบบกลุ่ม (Group Representation Constituencies - GRC) การเลือกตั้งแบบเขตผู้แทนเดียวจะมีผู้แทน 1 คน ในขณะที่การเลือกตั้งผู้แทนแบบกลุ่มจะมีผู้แทน 3, 4, 5 หรือ 6 คน โดยหนึ่งในนั้นจะต้องมีผู้แทนจากสมาคมชาวมลายู ชาวอินเดีย และผู้แทนจากประชาคมกลุ่มน้อยอื่นๆ โดยจุดประสงค์ของบทบัญญัตินี้เพื่อให้แน่ใจว่าชนกลุ่มน้อยมีผู้แทนในรัฐสภา

2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบไม่สังกัดเขตการเลือกตั้ง ถูกเลือกจากผู้สมัครของพรรคการเมืองที่ไม่ใช่พรรคจัดตั้งรัฐบาล โดยจะถูกได้รับเลือกโดยตัดสินระหว่างผู้สมัครจากพรรคฝ่ายค้านที่ลงแข่งขันในการเลือกตั้งทั่วไปทั้งหมด

3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการแต่งตั้ง ต้องเป็นพลเมืองสิงคโปร์ที่ถูกเสนอชื่อโดยคณะกรรมการพิเศษของรัฐสภาเพื่อการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี (Special Select Committee of Parliament for appointment by the President) โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการแต่งตั้ง ไม่ต้องลงเลือกตั้ง โดยรัฐธรรมนูญให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการแต่งตั้ง จำนวน 9 คน

¹⁶Elections Department of Singapore, **Parliamentary Elections** [Online], 17 July 2013. Available from: http://www.eld.gov.sg/elections_parliamentary.html

3.2.1 การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

เจ้าหน้าที่ (Returning Officer) จะออกประกาศแข่งขันการเลือกตั้ง ซึ่งวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะกำหนดให้หลังจาก 10 วันและไม่เกิน 56 วัน หลังจากมีการออกประกาศแข่งขันการเลือกตั้ง โดยผู้สมัครสามารถเริ่มต้นโฆษณาหาเสียงได้หลังจากที่มีการออกประกาศการแข่งขันการเลือกตั้งเป็นต้นไป

กิจกรรมที่สามารถทำได้ในการหาเสียง ได้แก่

- การไปเยี่ยมตามบ้าน
- การแจกแผ่นพับหรือใบปลิว
- การติดโปสเตอร์หรือแบนเนอร์(banner)¹⁷
- การหาเสียงผ่านการใช้นานพาทนรอบเมือง
- การโฆษณาบนอินเทอร์เน็ต (โดยต้องกระทำการตามกฎหมายในการโฆษณาการเลือกตั้ง)
- การจัดการปราศรัยหรือการพบหารือ

แต่ไม่มีผู้สมัครผู้ใดที่จะได้รับอนุญาตให้การโฆษณาผ่านทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือวารสาร หรือในที่สาธารณะ เว้นแต่ผู้สมัครคนนั้นจะได้รับอนุญาตและปฏิบัติภายใต้การกำกับของเจ้าหน้าที่ (Returning Officer)

3.2.2 ช่วงระยะเวลาต้องห้ามหาเสียง (Cooling - Off Day) และกิจกรรมที่ห้ามกระทำ

ช่วงระยะเวลาต้องห้ามหาเสียง คือ วันก่อนหน้าของวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะถูกกำหนดให้เป็นวันต้องห้ามหาเสียงเลือกตั้ง ระหว่างช่วงเวลา 24 ชั่วโมง มีจุดมุ่งหมาย

¹⁷ "แบนเนอร์" ให้อ้างถึง ธง ธงสีที่ใช้ประดับถนนหรืออาคาร ธงที่เป็นสัญลักษณ์หรือธงที่ใช้ในการแสดงสัญลักษณ์ของกลุ่มบุคคลใดกลุ่มหนึ่ง, Section 78 Parliamentary Elections Act (Chapter 218)

เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งพิจารณาถึงเหตุผลในประเด็นที่มีการหยิบยกขึ้นมาในช่วงการเลือกตั้งก่อนที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กิจกรรมที่ห้ามกระทำในช่วงหาเสียงเลือกตั้ง มีดังนี้¹⁸

- ออกอากาศ หรือ แสดงการโฆษณาหาเสียงซึ่งยังไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย

- สำนวญความคิดเห็น ไปเยี่ยมผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามบ้าน และสถานที่ทำงาน แต่การเข้าร่วมในพิธีศาสนาตามประเพณี การสักการะ หรือเข้าร่วมตามหน้าที่การทำงาน การจ้างงาน ได้รับอนุญาตให้กระทำได้

- ติดเข็ม หรือถือหรือแสดงข้อมูลประชาสัมพันธ์ทางการเมือง (เฉพาะผู้สมัครเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้ติดเข็ม)

- จัดประชุมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

แต่มีข้อยกเว้นบางอย่างสำหรับกิจกรรมที่ห้ามปฏิบัติในช่วงเวลาต้องห้ามหาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่

- การถ่ายทอดของพรรคการเมืองบนโทรทัศน์

- การรายงานข่าวบนหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

- โปสเตอร์และป้ายโฆษณาที่ได้รับการอนุญาตและได้แสดงไว้แล้ว และการโฆษณาบนอินเทอร์เน็ตที่ถูกกฎหมายที่ได้ถูกแสดงก่อนวันก่อนหน้าวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

- หนังสือที่มีกำหนดเผยแพร่ไว้ก่อนแล้ว

- การส่งข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลหนึ่งถึงอีกบุคคล บนพื้นฐานที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ หรือทางเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อื่น

- กิจกรรมหรือสถานการณ์ใดๆ ที่ถูกกำหนดโดยรัฐมนตรี

ข้อยกเว้นข้างต้นให้กำหนดใช้ในวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วย เว้นแต่การถ่ายทอดของพรรคการเมืองในโทรทัศน์

¹⁸ Elections Department of Singapore, **Handbook for Parliamentary Election Candidates 2011 Issue 1.0**, Page 27 [Online], 17 July 2013. Available from: www.eld.gov.sg/candidates_handbook.html

3.2.3 ช่วงวันเลือกตั้ง (Polling Day) สิ่งที่ทำห้กระทำ

ในวันเลือกตั้งห้ามติดเข็ม เครื่องหมาย เครื่องประดับ ให้ของที่ระลึก ติดหรือแสดง กลุ่มของสี โบปลิวิโฆษณา ประกาศ โปสเตอร์ หรือ สำเนาของใบลงคะแนนเสียง โดยบุคคล หรือ รถยนต์ ยานพาหนะ เพื่อการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง แต่ข้อห้ามดังกล่าวไม่ใช่บังคับกับการติด เข็มที่บ่งชี้ว่าเป็นกลุ่มของผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง¹⁹

3.2.4 การหาเสียงโดยใช้ประกาศโฆษณาและแบนเนอร์

ในช่วงระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ห้ามมิให้บุคคลใดก็ตามแสดง หรือก่อให้เกิด การแสดงในที่สาธารณะ²⁰ ซึ่งโปสเตอร์หรือแบนเนอร์ที่เกี่ยวข้องกับผู้สมัครหรือกลุ่มผู้สมัครในการ เลือกตั้ง เว้นเสียแต่ว่าบุคคลผู้นั้นได้รับอำนาจให้กระทำการได้โดยการอนุญาตที่ออกภายใต้กฎ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการโฆษณาหาเสียง²¹ รัฐมนตรีอาจออกกฎข้อบังคับเพื่อควบคุมการแสดงโปสเตอร์ และแบนเนอร์ ที่ใช้ในการเลือกตั้ง กฎระเบียบดังกล่าวอาจอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ (Returning Officer) กำหนดจำนวนและขนาดของโปสเตอร์และแบนเนอร์ที่จะใช้แสดงในการเลือกตั้งใด ๆ รวมถึงการ กำหนดสถานที่ที่จะสามารถแสดงโปสเตอร์และป้ายโฆษณาเหล่านั้นได้²²

สำหรับการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งซึ่งเผยแพร่ในรูปแบบของการตีพิมพ์ ให้ระบุชื่อ หรือที่อยู่ของผู้พิมพ์ และผู้เผยแพร่ ที่ด้านหน้าของเอกสารนั้น ถ้าเอกสารนั้นมีเพียงหน้าเดียว แต่ถ้า เอกสารนั้นมีมากกว่า 1 หน้า ให้ระบุไว้ที่หน้าแรกกับหน้าสุดท้าย ส่วนการโฆษณาหาเสียงที่ไม่ใช่ใน รูปแบบของเอกสารตีพิมพ์ หรือในอินเทอร์เน็ต ให้ระบุชื่อ และที่อยู่ของผู้เผยแพร่โดยประทับตรา สลัก หรือทำเครื่องหมายให้เด่นชัด ไม่ให้ลบได้ และให้อ่านออกได้ บนพื้นผิวของสิ่งที่ใช้ในการโฆษณา หาเสียงนั้น²³ ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีออกกฎระเบียบโดยกำหนดรูปแบบและลักษณะรายละเอียดของชื่อ

¹⁹ Section 77 Parliamentary Elections Act (Chapter 218)

²⁰ “แสดง” ในที่สถานที่สาธารณะ ให้รวมถึงการแสดงบนด้านนอกของยานพาหนะ (ไม่ว่ามี กลไกขับเคลื่อนหรือไม่) ในสถานที่สาธารณะ, ข้อ 2 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

²¹ ข้อ 9 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

²² Section 78 Parliamentary Elections Act (Chapter 218)

²³ Elections Department of Singapore, **Handbook for Parliamentary Election Candidates 2011 Issue 1.0**, Page 20 [Online], 17 July 2013. Available from: www.eld.gov.sg/candidates_handbook.html

และที่อยู่ของสำนักพิมพ์ที่พิมพ์โฆษณาการเลือกตั้งใดๆ โดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของการพิมพ์นั้น และชื่อและที่อยู่ของบุคคลหรือผู้สั่งให้พิมพ์เผยแพร่ต้องรวมอยู่ในโฆษณาการเลือกตั้งนั้น²⁴

ทันทีที่กระบวนการรับสมัครสิ้นสุดในวันสรรหา เจ้าหน้าที่ (Returning Officer) จะต้องออกใบอนุญาตให้ผู้สมัครหรือกลุ่มผู้สมัครหรือผู้แทนการเลือกตั้งของผู้สมัครแต่ละคนเพื่อให้อำนาจในการแสดงโปสเตอร์และแบนเนอร์ในสถานที่สาธารณะใดๆ ในเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัคร (แล้วแต่กรณี) หรือกลุ่มของผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ (Returning Officer) อาจกำหนดเงื่อนไขหรือข้อกำหนดที่เห็นสมควรในการออกใบอนุญาต ซึ่งรวมถึงเงื่อนไขเกี่ยวกับ²⁵

- ที่สาธารณะที่โปสเตอร์และแบนเนอร์ห้ามแสดง

- การกำจัดโปสเตอร์และแบนเนอร์ที่ได้รับการอนุญาตให้แสดงในระยะเวลาที่กำหนดหลังจากวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

- ลักษณะที่โปสเตอร์และแบนเนอร์ห้ามแสดง และ

- จำนวนสูงสุดของโปสเตอร์และแบนเนอร์ที่ได้รับอนุญาตให้แสดงในเขตเลือกตั้ง

ในวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือวันก่อนหน้าวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง บุคคลใดก็ตามซึ่งได้รับใบอนุญาต จะถือว่ามีความผิด ถ้าบุคคลนั้นกระทำการดังต่อไปนี้²⁶

(1) แสดงหรือทำให้เกิดการแสดง ในที่สาธารณะใด ๆ ภายในเขตเลือกตั้ง ซึ่งโปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใดๆ ภายหลังจากช่วงระยะเวลาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยไม่ได้สอดคล้องกับข้อกำหนดในกฎระเบียบฉบับนี้หรือเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาต

(2) ปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลง โปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใดๆ ซึ่งถูกแสดงอย่างถูกต้องตามกฎหมายอยู่แล้วในที่สาธารณะภายในเขตการเลือกตั้งนั้นหลังจากช่วงระยะเวลาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หรือ

(3) ปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลง ลักษณะการแสดง หรือสถานที่ที่แสดง โปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใดๆ ซึ่งถูกแสดงอย่างถูกต้องตามกฎหมายอยู่แล้วในที่สาธารณะภายในเขตการเลือกตั้งนั้นหลังจากช่วงระยะเวลาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

3.2.4.1 ขนาดและลักษณะ²⁷

ขนาดของโปสเตอร์ต้องไม่ใหญ่เกิน 1,750 มิลลิเมตร x 1,200 มิลลิเมตร สำหรับการแสดงในกลุ่มผู้แทนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือ 850 มิลลิเมตร x 600 มิลลิเมตร

²⁴ Section 78 A Parliamentary Elections Act (Chapter 218)

²⁵ ข้อ 10 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

²⁶ ข้อ 19A Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

²⁷ ข้อ 14 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

สำหรับการแสดงต่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งใดๆ นอกเหนือจากกลุ่มผู้แทนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ส่วนแบนเนอร์ห้ามมิให้มีขนาดใหญ่กว่า 9 เมตรในด้านยาว และ 1.2 เมตรในด้านกว้าง แต่ไม่ใช่บังคับกับการแสดงแบนเนอร์ใด ๆ ในวันที่และสถานที่ที่มีการชุมนุมเลือกตั้งซึ่งจัดโดยผู้สมัครหรือกลุ่มผู้สมัคร

3.2.4.2 จำนวนของโปสเตอร์และแบนเนอร์

ในการเลือกตั้งใดๆ เจ้าหน้าที่ (Returning Officer) จะต้อง กำหนดจำนวนสูงสุดของโปสเตอร์และแบนเนอร์ที่อาจถูกแสดงระหว่างช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสำหรับผู้สมัครแต่ละคนหรือกลุ่มผู้สมัครในเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัครหรือกลุ่มของผู้สมัครลงเลือกตั้ง(แล้วแต่กรณี) และอาจจัดสรรอย่างเท่าเทียมกันระหว่างผู้สมัครหรือกลุ่มผู้สมัครที่ลงเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง(แล้วแต่กรณี) ซึ่งจำนวนสูงสุดของโปสเตอร์หรือแบนเนอร์ที่อาจถูกแสดงในเขตการเลือกตั้ง โดยพิจารณาถึงพื้นที่ของเขตการเลือกตั้งและจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น²⁸ แต่กรณีดังกล่าวไม่ห้ามหากเป็นโปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใดๆ ที่แสดงในวันและสถานที่ที่มีการจัดการชุมนุมเลือกตั้งใดๆ ที่จัดโดยผู้สมัครหรือกลุ่มผู้สมัคร หรือโปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใดๆ ที่สำนักงานหรือในท้องคณะกรรมการของผู้สมัครหรือกลุ่มของผู้สมัครหรือที่ทำการของพรรคการเมืองของผู้สมัครหรือกลุ่มผู้สมัคร เพียงแต่สถานที่ทำงานหรือห้องนั้นจะต้องเป็นสำนักงานหรือท้องคณะกรรมการของผู้สมัคร กลุ่มผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง แล้วแต่กรณี ซึ่งมีการระบุชื่อผู้สมัครหรือผู้สมัครในกลุ่มหรือชื่อพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้อง²⁹

3.2.4.3 สถานที่และวิธีการปิดหรือติดตั้ง

สถานที่แสดงโปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใด ๆ บนหรือในอาคาร พื้นที่หรือทรัพย์สินใดๆ จะต้องได้รับอนุญาตอย่างเปิดเผยโดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร พื้นที่ หรือทรัพย์สินนั้นก่อน³⁰

ในส่วนองวิธีการปิดหรือติดโปสเตอร์หรือแบนเนอร์นั้นตามกฎหมายข้อบังคับของสิงคโปร์ สรุปได้ดังนี้

(1) ห้ามมิให้ผู้ใดแสดงหรือทำให้เกิดการแสดงโดยวิธีการใด ๆ ระหว่างช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โปสเตอร์หรือแบนเนอร์ เว้นแต่สำเนาของโปสเตอร์หรือรายละเอียดของโครงร่างหรือรูปร่างของแบนเนอร์ได้ถูกส่งให้เจ้าหน้าที่ (Returning Officer) โดยผู้สมัครหรือกลุ่ม

²⁸ ข้อ 11 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

²⁹ ข้อ 15 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

³⁰ ข้อ 19 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

ผู้สมัครหรือตัวแทนการเลือกตั้งของผู้สมัคร ก่อนหน้านั้นแล้ว และบุคคลนั้นได้รับการมอบอำนาจที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อดำเนินกิจกรรมการเลือกตั้ง³¹

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดแสดงหรือทำให้เกิดให้มีการแสดงโปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใดๆ ระหว่างช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีลักษณะบดบังโปสเตอร์หรือแบนเนอร์ที่ได้ถูกแสดงไว้อยู่แล้ว³²

(3) ห้ามมิให้ผู้ใดเขียน วาด จารึก หรือพรรณนาโฆษณาการเลือกตั้งใด ๆ โดยตรงลงบนถนน ทางเท้า อาคาร ยานพาหนะ เรือ ป้ายสำหรับปิดประกาศ³³

(4) ห้ามมิให้บุคคลใดแสดงหรือทำให้เกิดการแสดงในที่สาธารณะใด ๆ ระหว่างช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โปสเตอร์หรือแบนเนอร์ เว้นแต่ได้มีการประทับตราที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ (Returning Officer) ซึ่งมีเครื่องหมายอย่างเป็นทางการ บนโปสเตอร์หรือแบนเนอร์นั้น แต่ข้อกำหนดนี้ไม่บังคับใช้กับการแสดง³⁴

- โปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใดๆ ในวันที่และสถานที่ที่มีการจัดการชุมนุมเลือกตั้งใดๆ โดยหรือในนามของผู้สมัครหรือกลุ่มของผู้สมัคร และ

- โปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใดๆ หรือเนื้อหา โดยวิธีการถ่ายทอดทางโทรทัศน์ การส่งข้อมูลแบบอิเล็กทรอนิกส์บนที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าอินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์หรือรูปถ่ายของโปสเตอร์หรือแบนเนอร์หรือเนื้อหา หรือ การตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือวารสาร

3.2.4.4 สถานที่ต้องห้าม

(1) ในช่วงการรณรงค์หาเสียงห้ามมิให้บุคคลใด แสดงหรือทำให้เกิดการแสดงโปสเตอร์หรือแบนเนอร์โดยการปะติด การเจาะ หรือมีฉะนั้นการประทับตรา (แต่ไม่ห้ามการแขวน) บริเวณ³⁵

- เสาไฟหรือไฟจราจร

- ตู้ไปรษณีย์ ตู้โทรศัพท์ใดๆ หรือทรัพย์สินอื่นใดที่เป็นของ the Public Utilities Board หรือ the Info-communications Development Authority of Singapore ผู้

³¹ ข้อ 13 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

³² ข้อ 17 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

³³ ข้อ 21 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

³⁴ ข้อ 12 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

³⁵ ข้อ 16 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

ได้รับสัมปทานไฟฟ้าเพื่อการสาธารณะ ผู้ได้รับสัมปทานก๊าซเพื่อการสาธารณะ ผู้ได้รับสัมปทานการสื่อสารโทรคมนาคมเพื่อการสาธารณะ หรือผู้ได้รับสัมปทานไปรษณีย์เพื่อการสาธารณะ

- พื้นที่ พื้นที่ว่างหรืออาคารใดๆ ซึ่งเป็นเจ้าของหรือครอบครองโดย Land Transport Authority of Singapore สำหรับเชื่อมต่อการขนส่งสาธารณะแบบรวดเร็ว

- ผนังที่มีการทาสีหรือส่วนหนึ่งของอาคารที่มีการทาสี ซึ่งอยู่ติดกับถนนสาธารณะ หรือ

- ต้นไม้หรือโครงสร้างใด บนหรือข้างถนนสาธารณะใด ๆ

(2) ห้ามมิให้ผู้ใดแสดงหรือก่อให้เกิดการแสดงโปสเตอร์หรือแบนเนอร์ระหว่างระยะเวลาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ในรัศมี 200 เมตรหรือระยะที่สั้นกว่าระยะดังกล่าวจากหน่วยเลือกตั้งใด ๆ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ (Returning Officer) อาจระบุระยะที่สั้นกว่าโดยพิจารณาจากพื้นที่ของเขตการเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่³⁶

เจ้าหน้าที่ (Returning Officer) หรือบุคคลใดก็ตามที่ได้รับอำนาจ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบ อาจจะทำให้หมดไป ทำลาย หรือกำจัด โปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใดๆ ที่ถูกแสดงในลักษณะที่ขัดกับบทบัญญัติใดๆ ก็ตามของกฎข้อบังคับที่เกี่ยวกับการหาเสียง หรือข้อกำหนดหรือเงื่อนไขใดๆ ที่อยู่ในการอนุญาตที่ออกภายใต้กฎข้อบังคับที่เกี่ยวกับการหาเสียง³⁷

3.2.5 สภาพบังคับและโทษ

(1) ผู้ใดก็ตามกระทำการขัดกับกฎหมาย Parliamentary Elections Act (Chapter 218) ถือว่ามีความผิดและต้องถูกพิพากษาลงโทษโดยศาลแขวง ให้ปรับไม่เกิน \$ 2,000 และถูกเพิกถอนสิทธิเป็นระยะเวลา 3 ปี นับจากวันที่ศาลพิพากษาลงโทษ จากการเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือออกเสียงในการลงคะแนนเลือกตั้งครั้งใดก็ตาม หรือจากการเป็นผู้ถูกเลือกให้เป็นประธานหรือสมาชิกของรัฐสภาและถ้าบุคคลนั้นได้รับการเลือกให้เป็นสมาชิกของรัฐสภาให้ถือการเลือกตั้งของบุคคลนั้นวางลงนับตั้งแต่วันที่ถูกพิพากษาลงโทษ³⁸

(2) ผู้สมัครซึ่งไม่ได้ระบุชื่อ และที่อยู่ของผู้พิมพ์ หรือผู้เผยแพร่ในประกาศ ป้าย หรือเอกสารในรูปแบบของการตีพิมพ์ ในช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ประกาศให้มีการเลือกตั้งจนกระทั่งถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง ผู้สมัครจะถูกเพิกถอนสิทธิเป็นระยะเวลา 7 ปี นับจากวันที่ศาลพิพากษาลงโทษ จากการเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือออกเสียงในการลงคะแนนเลือกตั้งครั้งใดก็ตาม หรือจากการเป็นผู้ถูกเลือกให้เป็นประธานหรือสมาชิกของรัฐสภา หรือจากการได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนของผู้สมัคร และถ้า

³⁶ ข้อ 18 Parliamentary Elections (Election Advertising)

³⁷ ข้อ 20 Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations

³⁸ Section 79 Parliamentary Elections Act (Chapter 218)

บุคคลนั้นได้รับการเลือกให้เป็นสมาชิกของรัฐสภาก็ให้ถือการเลือกตั้งของบุคคลนั้นว่าลงนับตั้งแต่วันที่ถูกพิพากษาลงโทษ³⁹

(3) ผู้ใดก็ตามกระทำความผิดตามกฎหมายข้อบังคับที่รัฐมนตรีออกเพื่อควบคุมการแสดงผลโสตเตอร์และแบนเนอร์ ที่ใช้ในการเลือกตั้ง ต้องถูกพิพากษาลงโทษปรับไม่เกิน \$ 1,000 หรือจำคุกไม่เกิน 12 เดือน โดยให้ถือเป็นความผิดที่สามารถถูกจับกุมได้ ในความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 2010 (พระราชบัญญัติ 15 ของ 2010)⁴⁰

(4) ผู้ใดก็ตามที่รับรู้ที่จะให้เผยแพร่หรือรับรู้ที่จะทำให้เกิดหรืออนุญาตให้เผยแพร่การโฆษณาการเลือกตั้งใด ๆ ในหมู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใด ๆ ในเขตเลือกตั้ง หรือรับรู้ที่จะแสดงหรือรับรู้ที่จะทำให้เกิดหรืออนุญาตที่จะให้แสดงโฆษณาการเลือกตั้งใดๆ บนยานพาหนะ วัตถุ หรือโครงสร้างใดๆ ภายในเขตการเลือกตั้งหรือข้างเคียงเขตการเลือกตั้ง ในระหว่างวันที่มีการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งหรือวันก่อนหน้าวันที่มีการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง ต้องถูกพิพากษาลงโทษโดยศาลแขวง โดยเป็นการปรับไม่เกิน \$ 1,000 หรือจำคุกไม่เกิน 12 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ โดยให้ถือเป็นความผิดที่สามารถถูกจับกุมได้ ในความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 2010 (พระราชบัญญัติ 15 ของ 2010)⁴¹

3.3 ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เป็นระบบกึ่งประธานาธิบดีกึ่งรัฐสภา กล่าวคือ เป็นระบบผสมระหว่างระบบรัฐสภาและระบบประธานาธิบดี (Semi – Presidential and Parliamentary System) ที่ทำให้ระบบการเมืองฝรั่งเศสเป็นระบบกึ่งประธานาธิบดีกึ่งรัฐสภา เพราะประธานาธิบดีฝรั่งเศสมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี และมีอำนาจทางการเมืองที่แท้จริง เช่น อำนาจควบคุมนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล⁴² ปัจจุบันประเทศฝรั่งเศสปกครองอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐที่ 5 ที่ประกาศใช้เมื่อ ค.ศ.1958 ซึ่งได้กำหนดให้ วุฒิสมาชิก (Les Sénateurs) นั้นมาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม ส่วน

³⁹ Elections Department of Singapore, **Handbook for Parliamentary Election Candidates 2011, Issue 1.0**, Page 49 [Online], 17 July 2013. Available from: www.eld.gov.sg/candidates_handbook.html

⁴⁰ Section 78 Parliamentary Elections Act (Chapter 218)

⁴¹ Section 78 B Parliamentary Elections Act (Chapter 218)

⁴² วิษณุ เครืองาม, กฎหมายรัฐธรรมนูญ, กรุงเทพมหานคร : แสงสุทธิการพิมพ์, 2530, หน้า 268.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Les Députés) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน⁴³ อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี จำนวนผู้แทนทั้งหมดมีประมาณ 500 คน จำนวนอาจจะแตกต่างกันเล็กน้อย ขึ้นอยู่กับจำนวนเขตเลือกตั้ง⁴⁴

เป็นที่น่าสังเกตว่าหลักการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งของประเทศฝรั่งเศสมิได้ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศเช่นเดียวกับประเทศไทย หากแต่สาระสำคัญจะถูกกำหนดไว้ในรัฐบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของฝรั่งเศสอยู่ภายใต้หลัก “หนึ่งคนหนึ่งเสียง” (One man One Vote – Un homme une voix) โดยกำหนดให้เป็นการเลือกตั้งเสียงข้างมาก 2 รอบ (มาตรา L. 123 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส) อย่างไรก็ตาม หากผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเสียงข้างมากเด็ดขาด คือ ได้คะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้นั้นก็จะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งรอบแรกเลย แต่หากในรอบแรกไม่มีผู้สมัครที่ได้รับเสียงข้างมากเด็ดขาด ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุด 2 อันดับแรก จะต้องมาแข่งขันกันอีกในรอบที่สอง ซึ่งในรอบที่สองนี้ ผู้ที่ได้คะแนนเสียงข้างมากสัมพัทธ์ กล่าวคือ ได้รับคะแนนสูงสุดมากกว่าผู้สมัครอีกรายหนึ่งก็เพียงพอที่จะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งแล้ว (มาตรา L. 126 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส) ทั้งนี้ การจัดการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาวันเดียวเท่านั้น (มาตรา L. 54 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส) และการเลือกตั้งจะกระทำในวันอาทิตย์ (มาตรา L. 55 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส) ในกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งในรอบที่สอง การเลือกตั้งในรอบที่สองนี้จะต้องกระทำในวันอาทิตย์ถัดไปจากการเลือกตั้งในรอบแรก (มาตรา L. 56 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส)⁴⁵

3.3.1 การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

การหาเสียงจะมีทั้งแบบลายลักษณ์อักษร เช่น แผ่นปิด ใบปลิว รวมทั้งรูปภาพและนโยบายของผู้สมัคร และการหาเสียงด้วยวาจา เช่น การชุมนุมกัน (Meeting) การหาเสียงตามบ้าน (porte à porte) การหาเสียงทางวิทยุโทรทัศน์ (Campagne radio - télévisée) โดยกำหนดเวลา

⁴³ เอกบุณย์ วงศ์สวัสดิ์กุล, รายงานการวิจัย การศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของไทยและต่างประเทศ, หน้า 4-1 - 4-2.

⁴⁴ สุภาภรณ์ อาภาวัชรุตม์, การเลือกตั้งในประเทศฝรั่งเศสพร้อมศัพท์เลือกตั้ง, (กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์ดวงกมล จำกัด), หน้า 5.

⁴⁵ เอกบุณย์ วงศ์สวัสดิ์กุล, รายงานการวิจัย การศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของไทยและต่างประเทศ, หน้า 4-3.

ให้ผู้สมัครแถลงนโยบายทางวิทยุโทรทัศน์ (Temps de parole)⁴⁶ ซึ่งข้อห้ามและข้อจำกัดที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายเลือกตั้งอันเกี่ยวกับการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนั้น ให้บังคับใช้กับข้อความหรือการปิดประกาศโฆษณาทุกประการที่มีลักษณะเป็นการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งซึ่งได้เผยแพร่ให้สาธารณชนรับทราบไม่ว่าด้วยวิธีการใดก็ตาม รวมถึงวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย⁴⁷

ก่อนวันเลือกตั้งยี่สิบวัน ให้มีคณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งเพื่อทำหน้าที่ดูแลการส่งและแจกจ่ายเอกสารทุกชนิดที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยให้สภาแห่งรัฐมีอำนาจออกรัฐกฤษฎีกากำหนดองค์ประกอบและเงื่อนไขการทำหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าว และให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งส่งตัวแทนหนึ่งคนเข้ามาทำงานร่วมกับคณะกรรมการในฐานะที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ให้ความเห็น(มาตรา L. 166 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส)⁴⁸ และให้คณะกรรมการเริ่มปฏิบัติหน้าที่อย่างช้าที่สุดในวันที่เริ่มให้มีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง คณะกรรมการชุดนี้อาจทำหน้าที่ในเขตพื้นที่เลือกตั้งเขตอื่นไปพร้อมกันด้วย รวมถึงทำหน้าที่ในการเลือกตั้งประเภทอื่นด้วย⁴⁹ คณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งจะจัดส่งประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้สมัครรับการเลือกตั้งในแต่ละรายและบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับการเลือกตั้ง ซึ่งมีขนาดระหว่าง 60-80 กรัมต่อตารางเมตร และมีความยาวขนาด 210 x 297 มิลลิเมตร ทั้งนี้ ประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งดังกล่าวนี้ ต้องมีขนาดและรูปแบบตามที่กำหนดไว้⁵⁰

ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของคณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งที่ตั้งขึ้นตามมาตรา L.166 รวมถึงค่าใช้จ่ายอันเป็นผลมาจากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้รัฐเป็นผู้รับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม ผู้สมัครรับการเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนเสียงอย่างน้อย 5 % ของจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งหมด ให้ผู้สมัครรับการเลือกตั้งคนนั้นได้รับเงินคืน

⁴⁶ สุภากรณ์ อภาวชูธรรม, การเลือกตั้งในประเทศฝรั่งเศสพร้อมศัพท์เลือกตั้ง, หน้า 26

⁴⁷ มาตรา L. 48-1 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁴⁸ เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, รายงานการวิจัย การศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของไทยและต่างประเทศ, หน้า 4-5.

⁴⁹ มาตรา R. 31 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁵⁰ มาตรา R. 29 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

สำหรับค่ากระดาษ ค่าพิมพ์บัตรลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการปิดประกาศ ที่ได้ชำระไปแล้ว⁵¹

3.3.2 ระยะเวลาต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้เริ่มมีขึ้นได้อย่างน้อยภายในกำหนดเวลา 20 วัน ก่อนวันที่กำหนดให้เป็นวันเลือกตั้ง (มาตรา L. 164 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส) ซึ่งการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝรั่งเศสจะกระทำโดยรัฐกฤษฎีกา (Le décret เทียบได้กับพระราชกฤษฎีกาของไทย) ส่วนการเลือกตั้งจะกำหนดให้เป็นวันใดนั้น โดยหลักแล้วการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะถูกกำหนดให้มีขึ้นในเดือนมีนาคม ในขณะที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรหมดวาระเป็นการทั่วไปในวันอังคารที่สามของเดือนมิถุนายนในปีที่ 5 นับจากปีที่มีการเลือกตั้งได้กล่าวข้างต้นแล้ว และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องดำเนินการภายใน 60 วัน ก่อนหมดวาระของสภา (มาตรา L.O. 122 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส) ซึ่งจะอยู่ในช่วงประมาณเดือนมีนาคมพอดี แต่การประกาศรัฐกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งจะต้องประกาศล่วงหน้าประมาณ 7 สัปดาห์ เพราะกฎหมายกำหนดให้การเลือกตั้งจะต้องจัดให้มีขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 7 หลังจากประกาศรัฐกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้ง (มาตรา L. 173 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส) อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เป็นการยุบสภา ทำให้วาระของสภาผู้แทนราษฎรหมดลงก่อนกำหนดเวลา จะต้องดำเนินการเลือกตั้งภายในกำหนดเวลา 20 ถึง 40 วัน นับจากวันที่มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 12 รัฐธรรมนูญฝรั่งเศสปี 1958)⁵²

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเริ่มต้นขึ้นนับแต่วันจันทร์ที่สองก่อนวันเลือกตั้ง และจะสิ้นสุดลงในช่วงเที่ยงคืนก่อนวันเลือกตั้ง สำหรับการเลือกตั้งรอบที่สองนั้น การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งจะเริ่มขึ้นในวันถัดจากวันเลือกตั้งรอบแรก และจะสิ้นสุดลงในวันช่วงเที่ยงคืนก่อนวันเลือกตั้งรอบสอง⁵³ ในประเทศฝรั่งเศสมีข้อห้ามที่เกี่ยวกับระยะเวลาหาเสียงเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

- 1) นับแต่เวลาเที่ยงคืนของวันก่อนวันเลือกตั้ง

⁵¹ มาตรา L.167 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁵² เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, รายงานการวิจัย การศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ, หน้า 4-3 - 4-4.

⁵³ มาตรา R. 26 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

- ห้ามมิให้มีการแจกจ่าย เผยแพร่เอกสาร ป้ายโฆษณา หรือเอกสารอื่นใด⁵⁴

- ห้ามมิให้แจกจ่าย หรือทำการแจกจ่ายเผยแพร่ ข้อความหรือเอกสารใดอันมีลักษณะเป็นการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้สาธารณชนรับทราบไม่ว่าด้วยวิธีการใดก็ตาม รวมถึงวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์⁵⁵

- ห้ามมิให้มีการใช้โทรศัพท์หรือระบบตอบรับอัตโนมัติ เพื่อชักชวนให้บุคคลใดลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครรับการเลือกตั้งคนใด⁵⁶

2) ในช่วงระยะเวลาหกเดือนก่อนจะถึงวันแรกของเดือนที่มีการเลือกตั้ง จนกระทั่งถึงวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น

- ห้ามมิให้ผู้สมัครรับการเลือกตั้งคนใดโทรศัพท์หรือใช้โทรศัพท์ไปยังบุคคลใดเพื่อให้บุคคลนั้นทราบถึงบัญชีรายชื่อผู้สมัคร หรือเพื่อประโยชน์ของตน⁵⁷

- ห้ามมิให้ติดประกาศโฆษณาที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทุกชนิดนอกพื้นที่ที่กำหนด หรือติดประกาศในพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้สำหรับผู้สมัครรายอื่น ซึ่งรวมถึงกรณีการติดประกาศนอกแผนป้ายที่จัดเตรียมไว้สำหรับการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ⁵⁸

- ห้ามมิให้ใช้ประกาศโฆษณาทางสื่อมวลชน หรือการโฆษณาสื่อสารด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นใด ไม่ว่าจะเป็นการกระจายเสียงวิทยุ หรือโทรทัศน์ในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งและนับแต่วันแรกของเดือนที่หกก่อนเดือนที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไป ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในเขตพื้นที่ที่จะจัดให้มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ข้อห้ามนี้ไม่นำมาใช้บังคับกับการแนะนำตัวผู้สมัครโดยผู้สมัครเอง หรือโดยใช้งบประมาณของผู้สมัคร⁵⁹

⁵⁴ มาตรา L. 49 วรรคหนึ่ง ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁵⁵ มาตรา L. 49 วรรคสอง ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁵⁶ มาตรา L. 49-1 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁵⁷ มาตรา L. 50-1 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁵⁸ มาตรา L. 51 วรรคท้าย ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁵⁹ มาตรา L. 52-1 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

3.3.3 การหาเสียงโดยใช้ประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ในช่วงหาเสียงเลือกตั้งขนาดของประกาศหรือป้ายหาเสียงเลือกตั้งซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งจะสามารถนำไปติดตั้งสถานที่หรือพื้นที่พิเศษที่มีการจัดเตรียมไว้ให้ ตลอดจนขนาดของแผ่นปลิวหาเสียงเลือกตั้งที่จะจัดพิมพ์และส่งไปยังผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะถูกกำหนดโดยรัฐกฤษฎีกา และห้ามมิให้พิมพ์และใช้ประกาศการเลือกตั้ง หรือป้ายโฆษณาอื่น ไม่ว่าจะเป็ประกาศ ป้ายโฆษณาในรูปแบบใด ทั้งนี้ สภาแห่งรัฐมีอำนาจออกรัฐกฤษฎีกากำหนดจำนวนและขนาดของป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละรายจะสามารถติดตั้งในพื้นที่ที่กำหนดและบนแผ่นป้ายที่จัดเตรียมไว้ รวมถึงจำนวนและขนาดของประกาศการเลือกตั้ง (มาตรา L. 165 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส)⁶⁰

3.3.3.1 ขนาดและลักษณะ⁶¹

- ห้ามมิให้ใช้ป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งหรือประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่มีสี (ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชาติ) สามสีรวมกัน (คือ สีน้ำเงิน สีขาว และสีแดง) เว้นแต่จะเป็นประกาศที่ตีพิมพ์ขึ้นโดยมีสัญลักษณ์ของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองใดการเมืองหนึ่ง ข้อห้ามนี้ในประเทศฝรั่งเศสมีขึ้นเพื่อป้องกันมิให้คณะกรรมการเมืองใด ๆ นำสีของธงชาติมาอวดอ้างเป็นประโยชน์แก่ตัว⁶²
- ป้ายโฆษณาหาเสียงจะต้องมีขนาดกว้างไม่เกิน 594 มิลลิเมตร และสูงไม่เกิน 841 มิลลิเมตร (มาตรา R. 27 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส)

3.3.3.2 สถานที่และวิธีการปิดหรือติดตั้ง

ในระหว่างช่วงฤดูกาลเลือกตั้งให้เทศบาลจัดให้มีสถานที่หรือพื้นที่พิเศษ (emplacements spéciaux) สงวนหรือสำรองไว้เพื่อใช้เป็นสถานที่ปิดประกาศข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนหรือผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจะได้รับการจัดสรรพื้นที่สำหรับติด

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4-4 – 4-5.

⁶¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4-5.

⁶² เดือน บุนนาค และ ไพโรจน์ ชัยนาม, คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญ (รวมทั้งกฎหมายการเลือกตั้งด้วย) ภาค 2 รัฐธรรมนูญสยาม, (พระนคร: โรงพิมพ์นิติสาส์น, 2477), หน้า 173.

ประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยเท่าเทียมกันในพื้นที่ที่กำหนดไว้⁶³ (มาตรา L.51 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส) โดยจำนวนของสถานที่หรือพื้นที่พิเศษที่เทศบาลจะต้องจัดเตรียมนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น จำนวนสถานที่ที่ใช้สำหรับติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงนอกเหนือไปจากสถานที่ที่จัดไว้ข้างหน่วยเลือกตั้ง ให้เป็นไปดังต่อไปนี้⁶⁴

- จำนวน 5 แห่งสำหรับเทศบาลที่มีจำนวนผู้ออกเสียงเลือกตั้งเท่ากับหรือน้อยกว่า 500 คน

- จำนวน 10 แห่งสำหรับกรณีอื่นๆ และให้เพิ่มขึ้นอีก 1 แห่งต่อจำนวนผู้ออกเสียงเลือกตั้ง 3,000 คน หรือตามสัดส่วนของจำนวนผู้ออกเสียงเลือกตั้งมากกว่า 2,000 คนในเขตเทศบาลที่มีจำนวนผู้ออกเสียงเลือกตั้งมากกว่า 5,000 คน (มาตรา R. 28 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส)

สำหรับการเลือกตั้งซึ่งบังคับให้ผู้สมัครต้องยื่นใบสมัคร ให้หน่วยงานผู้รับสมัครเป็นผู้กำหนดสถานที่ที่ใช้สำหรับติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงโดยใช้วิธีการจับสลาก สำหรับการออกเสียงลงคะแนนรอบสอง ให้นำวิธีการเดียวกันกับการเลือกตั้งรอบแรกมาใช้บังคับกับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ผ่านการคัดเลือกรอบแรก ในกรณีอื่นๆ การยื่นคำขอให้กระทำ ณ ที่ทำการเทศบาลในเวลาเที่ยงวันของวันพุธก่อนที่จะมีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่ละรอบเป็นอย่างดี และให้จัดสถานที่ที่ใช้สำหรับติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงตามลำดับการยื่นคำขอต่อเทศบาล⁶⁵

⁶³ เตือน บุนนาค และ ไพโรจน์ ชัยนาม ได้มีความเห็นสำหรับการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในอดีตที่ผ่านมาว่า “รอบ ๆ สนามหลวงซึ่งเป็นสถานที่ทำการเลือกตั้ง ผู้แทนของจังหวัดพระนคร มีประกาศโฆษณาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรไว้รอบๆ ไม่สู้จะเป็นระเบียบเรียบร้อย และเห็นว่าวิธีการของประเทศฝรั่งเศสตามกฎหมายลงวันที่ 14 มีนาคม ค.ศ. 1914 บังคับให้การประกาศโฆษณาเช่นนี้ต้องปิดไว้ ณ สถานที่พิเศษซึ่งเจ้าหน้าที่ได้จัดไว้สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกๆคน เท่าๆกัน น่าจะเป็นประโยชน์มากสำหรับประเทศสยามต่อไปในภายภาคหน้ามาก” , เรื่องเดียวกัน, หน้า 174.

⁶⁴ เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, รายงานการวิจัย การศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ, หน้า 4-4.

⁶⁵ มาตรา R. 28 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

3.3.3.3 สถานที่ต้องห้าม

ในช่วงระยะเวลาหกเดือนก่อนวันแรกของเดือนที่มีการเลือกตั้งจนถึงวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ห้ามมิให้ติดประกาศโฆษณาที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทุกชนิดนอกพื้นที่ที่กำหนด หรือติดประกาศในพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้สำหรับผู้สมัครรายอื่น ซึ่งรวมถึงกรณีการติดประกาศนอกแผ่นป้ายที่จัดเตรียมไว้สำหรับการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ⁶⁶

ป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง แผ่นประกาศ หรือใบปลิวติดประกาศ บัตรลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ได้ประทับตราหรือแจกจ่ายเพื่อสนับสนุนผู้สมัครรับการเลือกตั้งคนใด ที่ได้ปิดหรือได้แจกจ่ายในบริเวณเขตพื้นที่ที่ผู้สมัครไม่อาจกระทำได้นี้เนื่องจากจะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา L.156วรรคหนึ่ง (มาตรา L. 156 ห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งลงสมัครได้เกินกว่า 1 เขตเลือกตั้ง) นั้น ให้ถอนหรือเอาออกเสีย⁶⁷

3.3.4 สภาพบังคับและโทษ

หากผู้สมัคร หรือผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งจะมีโทษดังต่อไปนี้

(1) ให้ได้รับโทษปรับเป็นเงิน 9,000 ยูโร หาก⁶⁸

- ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดใช้หรืออาจจะใช้ป้ายประกาศโฆษณาที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งไปเพื่อวัตถุประสงค์ที่นอกเหนือจากการหาเสียงเลือกตั้ง การปกป้องหรือคุ้มกันสถานะความเป็นผู้สมัครและกำหนดการ หรือการแสดงความขอบคุณ หรือการสละสิทธิ

- ผู้สมัครรับการเลือกตั้งคนใดให้บุคคลอื่นใช้พื้นที่ที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะเพื่อการปิดประกาศข่าวสารที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

- ผู้ใดปิดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยไม่ได้รับอนุญาต

- ผู้สมัครรับเลือกตั้งติดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนอกพื้นที่ที่กำหนดไว้ให้หรือติดบริเวณพื้นที่สำหรับผู้สมัครรายอื่น หรือนอกแผ่นป้ายที่จัดเตรียมไว้ให้

⁶⁶ มาตรา L. 51 วรรคท้าย ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁶⁷ มาตรา L. 170 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁶⁸ มาตรา L. 90 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

(2) ผู้พิมพ์ที่กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งมาตรา R.27 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส โดยจัดทำป้ายประกาศโฆษณา ใบปลิว แผ่นพับ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง อันประกอบด้วยสีทั้งสามสี ต่อไปนี้คือ สีฟ้า สีขาว และสีแดง เว้นแต่เป็นการทำสัญลักษณ์ของพรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมือง ต้องระวางโทษปรับในชั้นที่สี่ตามที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำละเมิด⁶⁹

(3) ให้ได้รับโทษปรับเป็นเงิน 3,750 ยูโร หรือ จำคุก 3 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ หากผู้สมัครหาเสียงนอกเวลาที่กฎหมายกำหนด หรือ จัดทำประกาศ หรือป้าย มีขนาด และจำนวนรูปแบบ ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย⁷⁰

(4) ผู้สมัครรับการเลือกตั้งแบบเขตเดียวเบอร์เดียว (scrutin uninominal) หรือ ผู้สมัครรับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ (scrutin de liste) ที่ได้รับประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นไปตามคำขอ หรือมีข้อตกลงกันอย่างชัดเจน ในการปิดป้ายประกาศหรือโฆษณาในเชิงพาณิชย์ โดยฝ่าฝืนไม่ปิดประกาศในสถานที่ที่กำหนดไว้ให้ตามมาตรา L.51 และ L.52-1 ต้องระวางโทษปรับเป็นเงิน 3,750 ยูโร และจำคุก 1 ปี หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง⁷¹

⁶⁹ มาตรา R. 95 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁷⁰ มาตรา L. 168 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

⁷¹ มาตรา L. 113 ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส

3.4 ตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในต่างประเทศ

หลักเกณฑ์ที่สำคัญ	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	ฝรั่งเศส
ช่วงเวลาต้องห้ามหาเสียงเลือกตั้ง	กฎหมายอนุญาตให้มีการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ได้มีการประกาศรายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจนกระทั่งถึงวันก่อนที่มีการเลือกตั้ง	ระหว่างช่วงเวลา 24 ชั่วโมง ของวันก่อนหน้าของวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จะถูกกำหนดให้เป็นวันต้องห้ามหาเสียงเลือกตั้ง	แบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา ซึ่งมีข้อห้ามที่ต่างไปในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่ - นับแต่เวลาเที่ยงคืนของวันก่อนวันเลือกตั้ง - ในช่วงระยะเวลาหกเดือนก่อนจะถึงวันแรกของเดือนที่มีการเลือกตั้ง จนกระทั่งถึงวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น (รายละเอียดของกิจกรรมที่ห้ามกระทำแต่ละช่วงเวลา ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในหัวข้อ 3.3.2)
ข้อจำกัดด้านขนาดของประกาศ/ป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง	โปสเตอร์ที่ใช้ในการหาเสียงต้องมีขนาด 42x42 เซนติเมตร	- โปสเตอร์ต้องไม่ใหญ่เกิน 1,750 มิลลิเมตร x 1,200 มิลลิเมตร - ส่วนแบนเนอร์ห้ามมิให้ยาวกว่า 9 เมตร และกว้างเกิน 1.2 เมตร	ป้ายโฆษณาหาเสียงจะต้องมีขนาดกว้างไม่เกิน 594 มิลลิเมตร และสูงไม่เกิน 841 มิลลิเมตร

หลักเกณฑ์ที่สำคัญ	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	ฝรั่งเศส
<p>ข้อจำกัดด้านจำนวนของประกาศ/ป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง</p>	<p>ขึ้นอยู่กับ การเลือกตั้งแต่ละประเภทโปรดดูตารางในหัวข้อ 3.1.4.2</p>	<p>ให้เจ้าหน้าที่กำหนดโดยพิจารณาถึงพื้นที่ของเขตการเลือกตั้งและจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น</p>	<p>ขึ้นอยู่กับสถานที่ที่รัฐจัดเตรียมไว้ให้ตามจำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จำนวน 5 แห่ง สำหรับเทศบาลที่มีจำนวนผู้ออกเสียงเลือกตั้งเท่ากับหรือน้อยกว่า 500 คน - จำนวน 10 แห่ง สำหรับกรณีอื่นๆ และให้เพิ่มขึ้นอีก 1 แห่งต่อจำนวนผู้ออกเสียงเลือกตั้ง 3,000 คน หรือตามสัดส่วนของจำนวนผู้ออกเสียงเลือกตั้งมากกว่า 2,000 คน ในเขตเทศบาลที่มีจำนวนผู้ออกเสียงเลือกตั้งมากกว่า 5,000 คน

หลักเกณฑ์ที่สำคัญ	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	ฝรั่งเศส
สถานที่ปิดประกาศ/ ป้ายหาเสียง	ให้ติดไว้บริเวณสถานที่ ที่รัฐจัดไว้ให้	การแสดงโปสเตอร์หรือ แบนเนอร์ใด ๆ บนหรือ ในอาคาร พื้นที่หรือ ทรัพย์สินใดๆ ต้องได้รับ อนุญาตอย่างเปิดเผย โดยเจ้าของหรือผู้ ครอบครองก่อน และ ห้ามมิให้แสดงในที่ สาธารณะใด ๆ ในช่วง หาเสียงเลือกตั้ง เว้นแต่ ได้มีการประทับตราที่ ออกโดยเจ้าหน้าที่ บน โปสเตอร์หรือแบนเนอร์ นั้นแล้ว	ห้ามมิให้ติดประกาศ โฆษณาที่เกี่ยวกับการ เลือกตั้งทุกชนิดนอก พื้นที่ที่รัฐกำหนด หรือ ติดประกาศในพื้นที่ที่ จัดเตรียมไว้สำหรับ ผู้สมัครรายอื่น

บทที่ 4

กฎหมายเลือกตั้งเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในประเทศไทย

การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองถือว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองไปยังประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในฐานะผู้รับสารให้สามารถตัดสินใจได้ว่าจะเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดให้เข้ามาบริหารประเทศ การโฆษณาหาเสียงจึงถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งซึ่งมีความจำเป็นต่อผู้สมัครและพรรคการเมืองในช่วงเลือกตั้ง โดยอาศัยรูปแบบ แนวทาง และวิธีการต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และมีข้อมูลที่เพียงพอต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งจะเห็นได้ว่าประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตาม ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งผู้สมัครและพรรคการเมืองอาจจะมีวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง แม้ว่าจะเข้าข่ายกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งก็ตาม ดังนั้น บทบัญญัติกฎหมายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้เป็นมาตรการในการควบคุมการโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมือง

4.1 การเลือกตั้งของประเทศไทย

ก่อนที่จะพูดถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของประเทศไทยผู้เขียนเห็นว่าควรทราบเกี่ยวกับการเลือกตั้งของประเทศไทยเป็นข้อมูลเบื้องต้นเสียก่อน เนื่องจากในการเมืองการปกครองของประเทศไทยซึ่งเป็นระบอบประชาธิปไตยนั้น กลไกการเลือกตั้งถือเป็นส่วนสำคัญของการปกครองทุกระดับนับตั้งแต่หน่วยปกครองขนาดเล็ก เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ไปจนถึงการปกครองระดับประเทศซึ่งอาจจำแนกการเลือกตั้งในประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกฎหมายเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

4.1.1 การเลือกตั้งระดับประเทศ ได้แก่

4.1.1.1 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เดิม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 93 กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน 480 คน แบ่งออกเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต 400 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนจำนวน 80 คน แต่ต่อมา รัฐธรรมนูญปี 2550 ได้ถูกปรับแก้ไปบ้างแล้ว ตั้งแต่ต้นปี 2554 โดยพรรคประชาธิปัตย์ได้ผ่านร่างกฎหมายเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การยุบสภา และการกำหนดวันเลือกตั้ง การแก้ไขเหล่านี้ส่งผลต่อระบบการเลือกตั้งหลายประการ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้สภาผู้แทนราษฎรจะถูกแบ่งออกเป็น 375 เขตเลือกตั้งที่แต่ละเขตจะมีผู้แทนได้คนเดียว (single member constituencies) และจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 125 คน ที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากระบบบัญชีรายชื่อทั่วประเทศ ซึ่งเป็นที่คาดหวังว่าระบบใหม่ดังกล่าวจะง่ายขึ้นสำหรับผู้มีสิทธิออกเสียง เพราะผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งประเทศลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครเพียงคนเดียว และพรรคการเมืองเดียวเท่านั้น ในขณะที่เดียวกัน จะช่วยให้พรรคการเมืองขนาดใหญ่เข้มแข็งขึ้น แต่พรรคขนาดเล็กที่มีผู้สมัครได้รับคะแนนเสียงเป็นทีสอง หรือที่สามในแต่ละเขตเลือกตั้งก็อาจจะไม่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาในสภา แม้จะมีเสียงสนับสนุนมากก็ตาม¹

4.1.1.2 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

วุฒิสภานั้น มีจำนวนสมาชิกวุฒิสภา 150 คน แบ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ที่มาจากการเลือกตั้ง 77 จังหวัด ๆ ละ 1 คน และมาจากการสรรหา 73 คน ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภานั้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกสมาชิกวุฒิสภาได้เพียงคนเดียว โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงสูงสุดในเขตจังหวัดนั้น ก็จะได้เป็นสมาชิกสภาวุฒิสภา ทั้งนี้ วุฒิสภาไม่ว่าจะมาจากการเลือกตั้งหรือสรรหา มีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว²

¹ เครือข่ายเอเชียเพื่อการเลือกตั้งเสรี (อินเฟรล), การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยปี 2554 ก้าวอย่างสู้นทางประชาธิปไตยด้วยความระมัดระวัง (กรุงเทพมหานคร), หน้า 31 -33.

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 111 และมาตรา 112

4.1.2 การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ได้แก่³

1) การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น

1.1) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ถือเป็นอำเภอเป็นเขตเลือกตั้งเท่ากับจำนวนสมาชิกที่พึงมีในอำเภอนั้น อำเภอใดมีสมาชิกมากกว่า 1 คน ให้แบ่งเขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้งเท่ากับจำนวนสมาชิกที่พึงมีในอำเภอนั้น (ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด) โดยผู้มีสิทธิในแต่ละเขตเลือกตั้งจะออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครได้เพียงเขตเลือกตั้งละ 1 คน

1.2) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล สภาเทศบาลจะมีจำนวนสมาชิกแตกต่างกันออกไปตามประเภทของเทศบาล อันได้แก่ สภาเทศบาลตำบล มีสมาชิก 12 คน สภาเทศบาลเมือง มีสมาชิก 18 คน สภาเทศบาลนคร มีสมาชิก 24 คน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ไม่เกินเขตละ 6 คน

1.3) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นหมู่บ้านเป็นเขตเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถจะออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครได้ไม่เกินจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ในเขตเลือกตั้งนั้น โดยทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีจำนวน 2 หมู่บ้าน ขึ้นไปจะมีสมาชิกได้หมู่บ้านละ 2 คน เว้นแต่ในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพียงหมู่บ้านเดียวให้มีสมาชิกได้ 6 คน ขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีเพียง 2 หมู่บ้านจะมีสมาชิกได้หมู่บ้านละ 3 คน

1.4) การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ถือเป็นเขตปกครองเป็นเขตเลือกตั้ง มีทั้งสิ้น 50 เขตเลือกตั้ง มีสมาชิกจำนวน 50 คน โดยผู้มีสิทธิในแต่ละเขตเลือกตั้งจะออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครได้เพียงเขตละ 1 คน

1.5) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยา ให้แบ่งเขตเมืองพัทยออกเป็น 4 เขตเลือกตั้ง และสมาชิกสภาเมืองพัทยามีจำนวน 24 คน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ไม่เกินเขตละ 6 คน

2) การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่

³ ธรรมนูญ วิฑิตานนท์ และธีระวัฒน์ ปาระมี, คำอธิบาย กฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2555), หน้า 56 – 58.

- 2.1) การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2.2) การเลือกตั้งนายกเทศมนตรี
- 2.3) การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.4) การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
- 2.5) การเลือกตั้งนายกเมืองพัทยา

การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นทุกประเภทข้างต้นนั้น กฎหมายกำหนดให้ใช้เขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเขตเลือกตั้งและให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครได้เพียงคนเดียว ผู้ได้รับการเลือกตั้งจะเป็นผู้ที่มีคะแนนสูงสุด มากกว่าผู้สมัครรายอื่น ๆ โดยไม่จำเป็นว่าจะต้องได้รับคะแนนเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดในเขตเลือกตั้งนั้น แต่อย่างไรก็ตาม

4.1.3 อำนาจหน้าที่ขององค์กรที่ทำหน้าที่จัดการเลือกตั้งในประเทศไทย

รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่จะปฏิบัติให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง รวมทั้งออกกฎระเบียบ ข้อกำหนด และวินิจฉัยชี้ขาดสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในองค์กรเดียว ทั้งนี้ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและโดยพลัน⁴ โดยรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม⁵ เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการต่างๆ ซึ่งสรุปอำนาจหน้าที่หลัก ๆ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ ดังนี้

⁴ ประพันธ์ นัยโกวิท, บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2) (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2555), หน้า 5.

⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 235 วรรคหนึ่ง

1) อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจวางกฎเกณฑ์ เพื่อให้การควบคุมและดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการออกประกาศหรือวางระเบียบทั้งหลายอันจำเป็น รวมทั้งวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และนอกจากนั้นในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งพ.ศ. 2550 ยังได้มีการบัญญัติรับรองอำนาจดังกล่าวไว้ในมาตรา 10 (2) เช่นเดียวกัน

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเหล่านี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายในทำนองกฎหมายลูกบทหรืออนุบัญญัติที่เป็นกฎข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจของกฎหมายเหล่านั้น เนื่องจากถ้ากำหนดรายละเอียดนั้น ๆ ลงไปในกฎหมาย และมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของมาตรการหรือวิธีการดำเนินการบางอย่างให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นก็จะทำได้ยากและต้องแก้กฎหมาย ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเองก็ต้องไปทำหน้าที่กำหนดให้สอดคล้องกับกฎหมายโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติทั้งหลายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่มาให้กฎเกณฑ์ และเมื่อกำหนดแล้วจะให้กฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นประกาศ คณะกรรมการการเลือกตั้งเกินกว่า หรือออกไปนอกขอบเขตที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายให้อำนาจไว้ไม่ได้

2) อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 235 วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตามที่กล่าวไปข้างต้น และ มาตรา 10 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 จึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ในการ “ควบคุม” และ “ดำเนินการจัดหรือจัดให้มี” การเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งรวมทั้งจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง⁷ และ

⁶ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, รัฐธรรมนูญน่ารู้ (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2542), หน้า 254.

อำนาจในการประกาศผลการเลือกตั้ง⁸ เนื่องจากก่อนประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจจะสอบสวน และวินิจฉัยสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือนับคะแนนใหม่ได้ ความสมบูรณ์ของผลการเลือกตั้งจึงขึ้นอยู่กับการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

3) อำนาจหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการพิจารณาวินิจฉัยสั่งการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อสืบสวนหาข้อเท็จจริงโดยพลัน⁹ ซึ่งอำนาจสืบสวนสอบสวนนี้เป็นอำนาจที่สำคัญ คือ เป็นอำนาจกึ่งตุลาการ เพราะผลสุดท้ายคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยการนั้นได้ด้วย

4) อำนาจหน้าที่อื่น ๆ เช่น อำนาจหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐ ในการสนับสนุนให้การเลือกตั้งมีความเสมอภาค และมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง อำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรการและการควบคุมการบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ให้แก่พรรคการเมือง การสนับสนุนทางการเงินโดยรัฐ การใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งการตรวจสอบบัญชีทางการเงินของพรรคการเมืองโดยเปิดเผยและการควบคุมการจ่ายเงินหรือรับเงินเพื่อประโยชน์ในการลงคะแนนเลือกตั้ง หรืออำนาจหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน หรือประสานงานกับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือสนับสนุนองค์การเอกชน ในการให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 10 (9)

⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 10 (13)

⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 238

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน¹⁰ เป็นต้น เหล่านี้เป็นอำนาจหน้าที่ซึ่งเพิ่มขึ้นมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

4.1.4 การประกาศกำหนดวันเลือกตั้ง

การประกาศกำหนดวันเลือกตั้ง ทั้งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับวิธีการหาเสียงเลือกตั้งว่าเริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อใด โดยในการเลือกตั้งระดับประเทศไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเลือกตั้งวุฒิสภาซึ่งอนุโลมให้นำบทบัญญัติ เรื่อง วิธีการหาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วยนั้น¹¹ กฎหมายได้กำหนดวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง สำหรับกรณีที่เป็นเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากการครบอายุของแต่ละสภา ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่เก้าสิบวันก่อนวันครบอายุของสภาจนถึงวันเลือกตั้ง และกรณีที่เป็นเลือกตั้งอันเนื่องมาจากเหตุอื่นให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ให้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง¹²

ส่วนการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นหากเป็นการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นลักษณะต้องห้ามต่างๆ เกี่ยวกับวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง เช่น ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพ หรือการรื่นเริงต่างๆ หาเสียงโดยการหลอกลวง บังคับ ใ้ร้าย หรือใช้อิทธิพลคุกคาม เป็นต้น เหล่านี้ห้ามมิให้กระทำภายในหกสิบวันก่อนวันครบวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง แต่กรณีที่เป็นเลือกตั้งกรณีอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระให้ใช้บังคับเมื่อมีการประกาศให้มีการเลือกตั้ง¹³ ซึ่งการประกาศกำหนดวันเลือกตั้งสามารถจำแนกได้ ดังนี้¹⁴

¹⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236

¹¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 122

¹² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 49

¹³ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา

1) วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไปที่เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันเดียวพร้อมกันทั้งประเทศ หรือเลือกตั้งซ่อมเฉพาะเขตเลือกตั้งใด การประกาศกำหนดวันเลือกตั้งจะกระทำในรูปพระราชกฤษฎีกา ตัวอย่างเช่น

- พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 ซึ่งกำหนดวันเลือกตั้งภายหลังครบอายุสภา 4 ปี ในกรณีเช่นนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้จัดการเลือกตั้งภายใน 45 วัน นับตั้งแต่วันที่ครบอายุสภา¹⁵

- พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ซึ่งมีผลเป็นการยุบสภาผู้แทนราษฎรและกำหนดวันเลือกตั้งใหม่เป็นการทั่วไป รัฐธรรมนูญกำหนดให้จัดการเลือกตั้งทั่วไปในช่วงเวลาระหว่าง 45 - 60 วัน นับแต่วันยุบสภา¹⁶

- พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร เขตเลือกตั้งที่ 12 แทนตำแหน่งที่ว่าง พ.ศ. 2556 ในกรณีเช่นนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้จัดการเลือกตั้งภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นว่างลง เว้นแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรจะเหลือไม่ถึง 180 วัน¹⁷

อย่างไรก็ดี สำหรับการกำหนดวันเลือกตั้งใหม่เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีวันเลือกตั้งใหม่เนื่องจากการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะตัดสิทธิผู้สมัครที่ชนะการเลือกตั้งหรือไม่ ดังที่เรียกกันอย่างแพร่หลายว่า “ใบเหลือง” หรือการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยไม่ตัดสิทธิของผู้สมัครที่ชนะการเลือกตั้ง และ “ใบแดง” หรือการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยตัดสิทธิของผู้สมัครที่ชนะการเลือกตั้งมิให้เป็นผู้สมัคร (candidate) อีกต่อไป และการกำหนดวันลงคะแนนใหม่ เช่น เพราะมีอุทกภัยในบางท้องที่ บางหน่วยเลือกตั้ง ยังคงถือว่า อยู่ใน “การเลือกตั้ง”

¹⁴ ณรงค์เดช สรุโฆษิต, โพลเลือกตั้งกับการเมืองไทย (ในมติกฎหมาย) (กรุงเทพมหานคร: สถาบันนโยบายศึกษา, 2550), หน้า 163-166.

¹⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 107

¹⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 108

¹⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 109 อนุ (1)

ครั้งนั้น จึงไม่จำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกาใหม่ แต่จะประกาศกำหนดวันเลือกตั้งในรูปแบบ “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง” แทน

2) วันเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไปที่เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันเดียวกันพร้อมทั้งประเทศ หรือเลือกตั้งซ่อมเฉพาะเขตจังหวัดใดการประกาศกำหนดวันเลือกตั้งจะกระทำในรูปแบบ พระราชกฤษฎีกาเช่นเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรัฐธรรมนูญกำหนดว่าต้องจัดให้มีการเลือกตั้งภายใน 30 วัน นับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งสิ้นสุดลงทุกๆ 6 ปี อย่างไรก็ตาม สำหรับกรณีที่มีตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งว่างลงก่อนครบวาระ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มิได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าต้องจัดให้มีการเลือกตั้งซ่อมภายในกี่วัน แตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งซ่อมภายใน 45 วัน¹⁸

3) วันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี รวมทั้งสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีขึ้นภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ครบวาระ หรือภายใน 60 วัน นับแต่วันที่มีการยุบสภาท้องถิ่น หรือวันที่มีการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นเว้นแต่จะมีวาระเหลืออยู่อีกไม่ถึง 180 วัน¹⁹ โดยผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จะออกประกาศให้มีการเลือกตั้งและปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้นและสถานที่อื่นที่เหมาะสม²⁰

¹⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 120 และเทียบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 134

¹⁹ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 7 ประกอบ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 14 และ 15 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 16 และ มาตรา 48 ทวิ พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 45 และมาตรา 58

²⁰ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 8

สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร นั้น ถ้าเป็นกรณีครบอายุของสภากรุงเทพมหานคร จะต้องจัดการเลือกตั้งภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ครบอายุภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ยุบสภากรุงเทพมหานคร หรือวันที่มีการพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เพราะเหตุอื่น ๆ นอกเหนือจากการออกตามวาระปกติ เว้นแต่อายุของสภากรุงเทพมหานคร จะเหลือไม่ถึง 180 วัน ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครก็เช่นเดียวกัน ถ้ากรณีครบวาระต้องเลือกตั้งภายใน 60 วัน และกรณีอื่นๆ ภายใน 90 วัน แต่ทั้งนี้ การประกาศกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร นั้น ให้กระทำในรูปพระราชกฤษฎีกา ทั้งสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปและเลือกตั้งซ่อม²¹ ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยานั้นจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ตำแหน่งดังกล่าวว่างลงไม่ว่าเพราะเหตุใดๆ เว้นแต่ ตำแหน่งสมาชิกสภาเมืองพัทว่างลงเพราะเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ครบอายุหรือยุบสภา และอายุของสภาเหลือไม่ถึง 180 วัน ก็ไม่จำเป็นต้องจัดการเลือกตั้งซ่อม ทั้งนี้ การกำหนดวันเลือกตั้งให้ใช้วิธีปิดประกาศกำหนดวันเลือกตั้งไว้ที่ทำการเมืองพัทยา²²

4.2 วัตถุประสงค์ในการควบคุมการปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กฎหมาย ระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง

บทบัญญัติของกฎหมายเป็นมาตรการควบคุมการโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครในช่วงที่มีการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งในระดับประเทศ หรือระดับท้องถิ่นซึ่งจากการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กฎหมาย ระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องสะท้อนให้เห็นวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

²¹ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 มาตรา 11 มาตรา 17 วรรคสอง มาตรา 21 วรรคสอง มาตรา 44 และมาตรา 47 วรรคสอง

²² พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 8 ประกอบกับ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 มาตรา 14 วรรค สอง มาตรา 21 มาตรา 41 วรรคสาม และมาตรา 45 วรรคสอง

4.2.1 เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

โดยที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งหรือการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม²³ ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องในการโฆษณาหาเสียงจึงเป็นเสมือนแนวทางให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง อันจะส่งผลให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236 (1) กำหนดไว้ในการออกประกาศหรือวางระเบียบทั้งหลายอันจำเป็น รวมทั้งวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

4.2.2 เพื่อความเสมอภาค เท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งผู้สมัครแต่ละคน หรือพรรคการเมืองแต่ละพรรคอาจมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่เท่ากัน ผู้ที่มีฐานะทางการเงินมากกว่าย่อมมีความได้เปรียบกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า ในการประชาสัมพันธ์ หรือสื่อสารไปถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ตนเองเป็นที่รู้จักผ่านการโฆษณาหาเสียงด้วยวิธีการต่างๆ ดังนั้น กฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงจึงมีขึ้นเพื่อให้เกิดความเสมอภาค เท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236 (1) กำหนดไว้ในการออกประกาศหรือวางระเบียบทั้งหลายอันจำเป็น รวมทั้งวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้การเลือกตั้งมีความเสมอภาค และมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 59 ยังกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณสาธารณะสถานซึ่งเป็นของรัฐ ให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค

²³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 235

4.2.3 เป็นการสนับสนุนการเลือกตั้งโดยรัฐ

วัตถุประสงค์ดังกล่าว จะเห็นได้จาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236 (1) กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนให้การเลือกตั้งมีความเสมอภาค และมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้งโดยการออกประกาศ และวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 59 อนุ (1) ก็ได้กำหนดให้รัฐสนับสนุนการเลือกตั้งโดยการจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ

4.2.4 เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

วัตถุประสงค์ดังกล่าว จะเห็นได้จากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 59 วรรคสองได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวางระเบียบเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติในการเลือกตั้งหรือข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการเลือกตั้งเพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 57 วรรคสี่ ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกาศเพื่อแนะนำวิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครเพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

4.3 บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

จากการศึกษาพบว่า ไม่ว่าจะ เป็นรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ อื่นทั้ง ระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีบทบัญญัติเพื่อควบคุมการปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทั้งการเลือกตั้งระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

4.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ปัจจุบันแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2554 โดยในมาตรา 235 และ มาตรา 236 กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งไว้ ดังนี้

“ มาตรา 235 คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งหรือการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง

..... ”

“ มาตรา 236 คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ออกประกาศหรือวางระเบียบกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายตามมาตรา 235 วรรคสอง รวมทั้งวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนให้การเลือกตั้งมีความเสมอภาค และมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง

..... ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236 ข้างต้นมีเจตนารมณ์ เพื่อกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่จัดการ ควบคุม ตรวจสอบ วางระเบียบ หรือกำหนดมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมทั้งมีหน้าที่ในการส่งเสริม และให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีหลักการคงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และได้มีการแก้ไขมาตรา 236 วรรคหนึ่ง (1) โดยเพิ่มเติมให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินการใดๆของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนให้การเลือกตั้งมีความเสมอภาคและมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง²⁴

4.3.2 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2554

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 ได้กำหนดเกี่ยวกับวิธีการหาเสียงเลือกตั้งไว้ใน หมวด 1 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนที่ 6 ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง และหมวด 2 การเลือกตั้งและการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ส่วนที่ 1 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงดังต่อไปนี้

1) ระยะเวลาที่จะนำวิธีการหาเสียงมาใช้บังคับ เพื่อเป็นกรอบระยะเวลาให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ทราบว่าจะถูกบังคับโดยกฎหมายในเรื่องวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง มาตรา 49²⁵ ได้กำหนดช่วงเวลาที่จะนำวิธีการหาเสียงเลือกตั้งมาใช้บังคับ ดังนี้

²⁴ คณะกรรมการการวิสามัญชั้นที่กเจตนาธรรมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, เจตนาธรรมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550), หน้า 226 – 227.

²⁵ มาตรา 49 การใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใด ให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

วิธีการหาเสียงเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคหนึ่งให้มีผลใช้บังคับในระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่เป็นกรเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากการครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่เก้าสิบวันก่อนวันครบอายุจนถึงวันเลือกตั้ง

(2) ในกรณีที่เป็นกรเลือกตั้งอันเนื่องมาจากเหตุอื่นนอกจาก (1) ให้มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ให้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันเลือกตั้ง

1.1) การเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากการครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่เก้าสิบวันก่อนวันครบอายุจนถึงวันเลือกตั้ง

1.2) การเลือกตั้งอันเนื่องมาจากเหตุอื่นนอกจากให้มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันเลือกตั้ง

2) วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง มาตรา 53²⁶ กำหนดถึงข้อห้ามที่มีให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในอันที่จะมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เช่น การแจกเงิน ให้ประโยชน์อื่นใด หรือจัดเลี้ยงแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

3) ระยะเวลาต้องห้ามในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง มาตรา 58²⁷ กำหนดช่วงเวลามิให้โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนับตั้งแต่วเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันสิ้นสุดวัน

²⁶ มาตรา 53 ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม แก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(3) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(5) หลอกลวง บังคับ ชูเชื้อ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

ความผิดตาม (1) หรือ (2) ให้ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้

เลือกตั้ง ช่วงเวลาดังกล่าวผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใดต้องหยุดดำเนินการทางการเมืองต่าง ๆ ที่จะต่อไปในทางโฆษณาหาเสียงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

4) หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 59²⁸ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการ

²⁷ มาตรา 58 ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นคนหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด นับตั้งแต่วันที่ 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน จนถึงวันเลือกตั้ง

²⁸ มาตรา 59 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้ง ในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณสาธารณสถาน ซึ่งเป็นของรัฐ ให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค

(2) การพิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครหรือพรรคการเมืองไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(3) สถานที่สำหรับผู้สมัครและพรรคการเมืองใช้ในการโฆษณาหาเสียงได้อย่างเท่าเทียมกัน ในการนี้ รัฐอาจจัดให้มีการแสดงหรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาฟังการโฆษณาหาเสียงด้วยก็ได้ แต่ต้องมีใช่เป็นการจัดให้มีเพื่อการสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด โดยเฉพาะ

(4) การกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาให้พรรคการเมืองโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หรือการไปออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ ซึ่งจะต้องจัดให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งมีโอกาสเท่าเทียมกัน

(5) การสนับสนุนของรัฐในกิจการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวางระเบียบเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติในการเลือกตั้งหรือข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการเลือกตั้งในราชกิจจานุเบกษา

สนับสนุนการเลือกตั้ง เช่น ในเรื่องสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ การพิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครหรือพรรคการเมืองไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สถานที่สำหรับผู้สมัครและพรรคการเมืองใช้ในการโฆษณาหาเสียงในการนี้ เป็นต้น รวมทั้งวางระเบียบเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติในการเลือกตั้งหรือข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการหาเสียงเลือกตั้ง

5) สถานที่ต้องห้าม ขนาด และจำนวนในการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง นอกเหนือจากสถานที่ซึ่งรัฐจัดไว้ให้ตามที่กำหนดในมาตรา 59 บทบัญญัติในมาตรา 60²⁹ กำหนดห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐหรือในที่ของเอกชน รวมทั้งยังห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งซึ่งมีขนาดหรือจำนวนเกินกว่าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดด้วย

ตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับมาตรา 50³⁰ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ฉบับก่อนหน้าซึ่งถูกยกเลิกไปแล้ว แต่มีการเพิ่มเติมถ้อยคำบางส่วนซึ่งในการอธิบายการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 46 วันพุธที่ 22 เดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2550 โดยนายสมหมาย ภาริฉฉัตต์ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้อภิปราย เรื่องด่วน

²⁹ มาตรา 60 ภายใต้บังคับมาตรา 59 ห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐหรือในที่ของเอกชน โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หรือกระทำการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดให้รัฐสนับสนุน

ห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่มีขนาดหรือจำนวนไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

³⁰ มาตรา 50 ห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด นอกจาก รัฐจัดที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งใน สาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้แก่พรรคการเมืองหรือกระทำการ อื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้รัฐสนับสนุน

ที่ 3 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ได้อภิปรายมีถ้อยคำว่า

“เรากำหนดแนวทางให้หาเสียงได้ วิธีการเขียนรายละเอียดพอสมควร ที่เดียว นอกจากนั้นยังมีโอกาสให้รัฐให้การสนับสนุนในการหาเสียงเลือกตั้ง กำหนดให้มีสถานที่ในการปิดประกาศ ติดป้ายหน้าศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ และที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือชุมนุมชนที่หนาแน่นก็เห็นด้วยในการกำหนด แต่ผมว่าไม่พอ เราควรกำหนดลงไปถึงขนาดของใบปลิว ขนาดของโปสเตอร์ (Poster) หรือไม่เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม มิฉะนั้นเรากำหนดแต่สถานที่อย่างเดียว บางคนมีกำลังมากขึ้นโปสเตอร์ใหญ่โตมหาศาลบังคนอื่นเขา เพราะตัวเองมีเงินทอง ใช้เงินใช้ทอง กรณีอย่างนี้ทราบมาว่าบางประเทศได้ดำเนินการอย่างเช่น ญี่ปุ่นกำหนดชัดเจนว่าควรจะมีใบปลิวขนาดเท่าไร โปสเตอร์ขนาดเท่าไหน ติดอยู่ที่ไหน อันนี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจ.....”³¹

ซึ่งจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 มีหลักเกณฑ์ต่างจากเดิมบางส่วนโดยเพิ่มเติมข้อห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในที่ของเอกชนอย่างชัดแจ้ง อีกทั้งได้เพิ่มเติม มาตรา 60 วรรคสองเกี่ยวกับขนาดและจำนวนของประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงขึ้นมา และนำไปใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ด้วยตามที่ มาตรา 125³² บัญญัติไว้

6) วิธีการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้อนุโลมให้นำวิธีการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาใช้บังคับด้วย โดยมาตรา 122³³ กำหนดว่าบทบัญญัติใดบ้าง ในหมวดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งบทกำหนดโทษ ที่นำมาใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

³¹ ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, พระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 2550 - 2551 [ออนไลน์], 22 สิงหาคม 2550

แหล่งที่มา:http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla/r082250.pdf

³² มาตรา 125 การจัดสถานที่ปิดประกาศและติดป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา 124 วรรคหนึ่ง (1) แล้ว ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และให้นำความในมาตรา 60 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

7) ขอบเขตการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา สำหรับการหาเสียงของสมาชิกวุฒิสภากระทำได้ก็แต่เฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของวุฒิสภาเท่านั้น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 123³⁴

8) หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีรายละเอียดคล้ายคลึงกับ มาตรา 59 ซึ่งใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่

³³ มาตรา 122 ให้นำบทบัญญัติในหมวด 1 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนที่ 1 บททั่วไป เฉพาะมาตรา 8 และมาตรา 9 ส่วนที่ 2 เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง ส่วนที่ 3 เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ส่วนที่ 4 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ส่วนที่ 6 ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง ยกเว้นมาตรา 60 ส่วนที่ 7 การลงคะแนนเลือกตั้ง ส่วนที่ 8 การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้ง ส่วนที่ 9 การลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง ส่วนที่ 10 การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ส่วนที่ 11 การคัดค้านการเลือกตั้ง เว้นแต่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยอนุโลม ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในหมวดนี้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรานี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรานี้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาบทบัญญัติใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่นำมาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ถ้าบทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้การกระทำใด ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นความผิดและมีบทกำหนดโทษสำหรับความผิดนั้น ให้นำมาใช้บังคับกับการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาด้วย โดยให้ถืออัตราโทษอย่างเดียวกัน

³⁴ มาตรา 123 ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาสามารถหาเสียงเลือกตั้งได้ก็แต่เฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของวุฒิสภา

ในกรณีที่ผู้สมัครหรือผู้ใดมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งตามมาตรานี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เป็นที่สุด ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

มาตรา 124³⁵ เป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้สอดคล้องกับวิธีการหาเสียงของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีข้อจำกัดมากกว่า

4.3.3 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายหลักในการควบคุมหรือจัดให้มีการเลือกตั้งท้องถิ่น พระราชบัญญัติดังกล่าวได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้วสองครั้งด้วยกัน ครั้งแรก คือ “พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546” และครั้งที่สอง คือ “พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554” อย่างไรก็ตาม การแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ครั้งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเพียงเล็กน้อย เฉพาะในส่วนของกระบวนการนับคะแนนเลือกตั้ง วิธีการนับคะแนนเลือกตั้ง และการรวมผลคะแนนเลือกตั้ง ขณะที่ในเรื่องอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกตั้ง และวิธีการหาเสียงเลือกตั้งยังคงไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมแต่ประการใด³⁶ ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง ดังต่อไปนี้

³⁵ มาตรา 124 เพื่อประโยชน์ในการหาเสียงของผู้สมัคร ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวิธีการที่รัฐสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

(1) การจัดสถานที่ปิดประกาศและติดป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ ให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคน

(2) การพิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและผู้สมัครไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(3) สถานที่สำหรับให้ผู้สมัครใช้ในการหาเสียง ในการนี้ รัฐอาจจัดให้มีการแสดง หรือดำเนินการอื่นใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาฟังการหาเสียงก็ได้ แต่ต้องมีใช่เป็นการจัดให้มีเพื่อสนับสนุนผู้สมัครใดโดยเฉพาะ

(4) การสนับสนุนของรัฐในกิจการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ให้นำความในมาตรา 59 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

³⁶ ธรรมนูญ วิทิตานนท์ และธีระวัฒน์ ปาระมี, คำอธิบาย กฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่น, หน้า 59 -

1) วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง มาตรา 57³⁷ กำหนดถึงข้อห้ามที่มีให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในอันที่จะมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เช่น การแจกเงิน ให้ประโยชน์อื่นใด หรือจัดเลี้ยงแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

³⁷ มาตรา 57 เมื่อมีการประกาศให้มีการเลือกตั้งในกรณีอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครใดด้วยวิธีการดังนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(3) ทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(5) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้าย หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในเรื่องใดอันเกี่ยวกับผู้สมัครใด

กรณีตามวรรคหนึ่ง หากเป็นการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากการครบวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นห้ามมิให้กระทำภายในหกสัปดาห์ก่อนวันครบวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

การประกาศนโยบายหรือการดำเนินการตามแนวทางในการแก้ไขปัญหาตามอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นด้วยวิธีการใช้จ่ายจากเงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิให้ถือว่าเป็นกรณีตาม (2) หรือ (1)

เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศเพื่อแนะนำวิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครในราชกิจจานุเบกษา

2) ระยะเวลาต้องห้ามในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง มาตรา 61³⁸ กำหนดช่วงเวลา มิให้โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนับตั้งแต่วันที่เวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ช่วงเวลาดังกล่าวไม่ว่าบุคคลใดต้องหยุดดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ที่จะส่อไปในทาง โฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

3) วิธีการในการปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในช่วงที่มีการประกาศ ให้มีการเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น มาตรา 62³⁹ กำหนดว่าวิธีการปิดประกาศหาเสียง ใดบ้างซึ่งต้องห้ามมิให้กระทำ และสถานที่ใดบ้างกฎหมายกำหนดห้ามไว้ โดยในช่วงเวลาซึ่งประกาศ ให้มีการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดแล้วมิให้นำกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็น ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองมาใช้บังคับแก่การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง แต่ให้เป็นไปตามบทบัญญัติ ในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งหมายความว่าเมื่อได้มีการประกาศให้มีการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดแล้ว ผู้ใด ก็ตามเพื่อประโยชน์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งย่อมมีสิทธิที่จะโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งด้วยการปิดประกาศ โฆษณาหาเสียงได้โดยไม่ผิดกฎหมาย เว้นแต่ตามที่บัญญัติห้ามเอาไว้ในมาตรา 62 นี้

³⁸ มาตรา 61 ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็น โทษแก่ผู้สมัคร นับตั้งแต่วันที่เวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง

³⁹ มาตรา 62 เมื่อได้มีการประกาศให้มีการเลือกตั้งตามมาตรา 8 ในเขตเลือกตั้งใดแล้วมิให้นำ กฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองมาใช้บังคับแก่ การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งต้องไม่กระทำโดยวิธีทา พ่น หรือระบายสีซึ่งข้อความ ภาพ หรือ รูปรอยใด ๆ หรือโดยวิธีการปิดประกาศ ณ ที่รั้ว กำแพง ผนัง อาคาร สะพาน เสาไฟฟ้า หรือต้นไม้ บรรดาซึ่งเป็นทรัพย์สินของทางราชการ หรือ ณ บริเวณที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมิได้ อนุญาต เว้นแต่เป็นการปิดประกาศ ณ สถานที่ที่กำหนดตามมาตรา 63

ในกรณีที่มีการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งอันเป็นการฝ่าฝืนวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตาม กฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองมีอำนาจหน้าที่ ทำลาย ปกปิด ลบ หรือล้างข้อความ ภาพ หรือรูปรอยดังกล่าว แต่ในกรณีที่มีทรัพย์สินของทาง ราชการเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะมีอำนาจดังกล่าวเมื่อได้รับคำร้องขอจากเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ทรัพย์สิน

4) สถานที่สำหรับปิดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง มาตรา 63⁴⁰ กำหนดให้เป็นไปตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองกำหนด

5) ข้อห้ามมิให้ปิด หรือแสดงสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศหรือสิ่งอื่นใดภายในที่เลือกตั้ง มาตรา 64⁴¹ ได้กำหนดห้ามนำสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นใด มาปิดหรือแสดงไว้ภายในที่เลือกตั้ง และหากฝ่าฝืนก็ให้อำนาจคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทำลาย ปกปิด หรือนำออกไปไว้นอกที่เลือกตั้งได้

4.3.4 ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการหาเสียง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2554

คณะกรรมการการเลือกตั้งออกระเบียบดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 235 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 5 มาตรา 10 (2) (3) และ (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 และมาตรา 59 วรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ประกอบกับมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ 88/2550 เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2550 กล่าวได้ว่าระเบียบนี้ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการหาเสียงของ

⁴⁰ มาตรา 63 เมื่อได้มีประกาศให้มีการเลือกตั้งตามมาตรา 8 ในเขตเลือกตั้งใดแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองกำหนดสถานที่เพื่อปิดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไว้ตามความจำเป็น

⁴¹ มาตรา 64 เมื่อได้มีประกาศกำหนดที่เลือกตั้งตามมาตรา 17 แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดนำสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นใด มาปิดหรือแสดงไว้ภายในที่เลือกตั้ง เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามคำสั่งของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่มีสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นใด ปิดหรือแสดงไว้ภายในที่เลือกตั้งอยู่ก่อนหรือในวันเลือกตั้งอันเป็นการฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทำลาย ปกปิด หรือนำออกไปไว้นอกที่เลือกตั้ง

ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ข้อควรปฏิบัติในการเลือกตั้ง และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้สมัคร และพรรคการเมืองปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง ดังต่อไปนี้

1) ส่วนที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นข้อแนะนำวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง รวมถึงข้อควรปฏิบัติในการเลือกตั้ง⁴² ในส่วนนี้เป็นการกำหนดวิธีการเพื่อแนะนำให้ผู้สมัครทราบในรายละเอียด และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อให้หาเสียงเลือกตั้งได้อย่างถูกต้องในหมวดที่ 1 และ หมวดที่ 2 เช่น

- ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอาจแจกเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งซึ่ง มีรูปถ่าย หรือข้อความเกี่ยวกับตัวผู้สมัครในเขตชุมชน สถานที่ต่างๆ หรืองานพิธีการต่างๆ
- ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอาจจัดทำแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยมีชื่อ รูปถ่าย หมายเลขประจำตัวผู้สมัครรูปถ่ายที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร

- โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งผ่านทางเว็บไซต์ จดหมาย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

- พรรคการเมืองหรือผู้สมัครมีบังคับควรนำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้ง

- ดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ

2) ส่วนที่เป็นข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการเลือกตั้ง⁴³ ระเบียบฉบับนี้ไม่เพียงแต่มีข้อกำหนดในลักษณะเป็นการแนะนำวิธีการหาเสียงเลือกตั้งหรือข้อควรปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังมีข้อกำหนดในเชิงห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งมิให้กระทำในหมวดที่ 3 เช่น

- ห้ามให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น งานวันเกิด งานบวช งานแต่งงาน เป็นต้น

⁴² ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการหาเสียง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2550 ข้อ 4 และ ข้อ 5

⁴³ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการหาเสียง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2550 ข้อ 6 – ข้อ 10

- ห้ามโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดให้มหรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ
- ห้ามกระทำการหรืออาศัยผู้ใดกระทำการแจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะ

4.3.5 ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการดำเนินการใดๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2551

คณะกรรมการการเลือกตั้งออกระเบียบดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 236 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 5 มาตรา 10 (2) (3) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 และมาตรา 59 วรรคสอง มาตรา 122 มาตรา 124 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ประกอบกับมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ 15/2551 เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2551 กล่าวได้ว่าระเบียบนี้ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการหาเสียงของผู้สมัคร ข้อควรปฏิบัติในการเลือกตั้ง และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้สมัครปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

จะเห็นได้ว่าระเบียบนี้มีหลักเกณฑ์คล้ายคลึงกับระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการหาเสียง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2550 เพียงแต่มีรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับขอบเขตการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้ชัดเจนขึ้น และไม่ปรากฏหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการหาเสียงของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเหตุผลเนื่องจากตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 115 (6) ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไว้ว่า ต้องไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือเคยเป็นสมาชิกหรือเคยดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกิน 5 ปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ ดังนั้น พรรคการเมืองต่างๆจึงไม่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงของวุฒิสภา ทั้งนี้ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการดำเนินการใดๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2551 มีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง ดังต่อไปนี้

1) ส่วนที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นข้อแนะนำวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง รวมถึงข้อควรปฏิบัติในการเลือกตั้ง⁴⁴ เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภาหาเสียงเลือกตั้งได้แต่เฉพาะงานในหน้าที่ของวุฒิสภาเท่านั้น ระเบียบนี้จึงได้ระบุถึงขอบเขตที่ผู้สมัครหรือผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้งสามารถกระทำได้ รวมถึงข้อควรปฏิบัติอื่นๆซึ่งกำหนดไว้คล้ายคลึงกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเช่น

- ให้โฆษณาหาเสียงได้เฉพาะอำนาจในด้านนิติบัญญัติ อำนาจในการควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ การควบคุม การบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของแผ่นดิน การพิจารณาเลือกตั้ง แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ ให้ความเห็นชอบบุคคลในองค์กรต่างๆ อำนาจในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เป็นต้น รวมทั้งอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายอื่นๆ บัญญัติไว้

- โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งผ่านทางเว็บไซต์ จดหมาย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

- จัดทำประกาศ หรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้มีชื่อ รูปภาพ หมายเลขประจำตัวผู้สมัครข้อมูลประวัติเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร และข้อความที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของวุฒิสภาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และจะต้องมีขนาดและจำนวน รวมทั้งการปิดประกาศหรือติดป้ายในสถานที่ตามที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2551

2) ส่วนที่เป็นข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการเลือกตั้ง⁴⁵ ระเบียบฉบับนี้ไม่เพียงแต่มีข้อกำหนดในลักษณะเป็นการแนะนำวิธีการหาเสียงเลือกตั้งหรือข้อควรปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังมีข้อกำหนดในเชิงห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งมิให้กระทำ ในหมวดที่ 3 ซึ่งโดยทั่วไปแล้วก็เป็นข้อห้ามที่คล้ายกับในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่น

⁴⁴ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการดำเนินการใดๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2551 ข้อ 5 - ข้อ 7

⁴⁵ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการดำเนินการใดๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2551 ข้อ 8 และ ข้อ 9

- ห้ามให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น งานวันเกิด งานบวช งานแต่งงาน เป็นต้น
- ห้ามโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดให้มหรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ
- ห้ามกระทำการหรืออาศัยผู้ใดกระทำการแจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะ

4.3.6 ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2554

คณะกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 236 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 5 และมาตรา 10 (2) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 49 มาตรา 59 มาตรา 60 และมาตรา 162 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ประกอบกับมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ 88/2550 เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2551 กล่าวได้ว่าประกาศดังกล่าวได้ระบุถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณที่สาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ การพิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การจัดสถานที่โฆษณาหาเสียงหรือเวทีกลางให้ผู้สมัครและพรรคการเมือง หลักเกณฑ์และระยะเวลาในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ และการสนับสนุนของรัฐในกิจการอื่นเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง ดังต่อไปนี้

1) การจัดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ให้ผู้มีอำนาจจัดสถานที่ปิดประกาศโฆษณาหาเสียงในสถานที่ซึ่งแต่ละบุคคลมีความรับผิดชอบ⁴⁶ และให้หัวหน้า

⁴⁶ ข้อ 4 การจัดสถานที่ปิดประกาศในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด จัดสถานที่ปิดประกาศ ให้แก่ผู้สมัครทุกคน และพรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครในเขตจังหวัดนั้น ณ ศาลากลางจังหวัด

ให้นายอำเภอจัดสถานที่ปิดประกาศ ให้แก่ผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น ณ ที่ว่าการอำเภอ

หน่วยงานประกาศกำหนดสถานที่ บริเวณ พื้นที่ อันเป็นสาธารณสถานของรัฐได้แก่ บริเวณถนน สาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐที่เห็นสมควรเพื่อให้พอเพียงและเท่าเทียมกัน สำหรับผู้สมัครและพรรคการเมือง⁴⁷

2) วิธีการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้าย ขนาด และจำนวนของประกาศและแผ่นป้าย โฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ขนาดและจำนวนของประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงที่ผู้สมัครจัดทำถูก กำหนดโดยประกาศฉบับนี้ว่าห้ามเกินจำนวนเท่าไร และให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุลที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวนและวัน เดือน ปีที่ผลิตไว้ด้วยตามข้อ 5 ข้อ 7 และข้อ 8⁴⁸

(2) ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสถานที่ปิดประกาศ ให้แก่ผู้สมัครทุกคนและ พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น ณ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขต แขวง หมู่บ้านหรือชุมชนทุกแห่ง

(3) ให้หัวหน้าหน่วยงานจัดสถานที่ปิดประกาศ ให้แก่ผู้สมัครทุกคน และพรรคการเมืองทุก พรรคที่ส่งผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น ณ ที่ตั้งของหน่วยงานตามความเหมาะสม

การจัดสถานที่ปิดประกาศตามวรรคหนึ่งต้องจัดให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหา เสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค

⁴⁷ ข้อ 6 ให้หัวหน้าหน่วยงานประกาศกำหนดสถานที่ บริเวณ พื้นที่ อันเป็นสาธารณสถานของ รัฐได้แก่ บริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐที่เห็นสมควร เพื่อติดแผ่น ป้ายโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น ให้พอเพียงและเท่า เทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค โดยคำนึงถึง ความเหมาะสมความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด และความปลอดภัย แล้วแจ้งให้สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบโดยเร็ว

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด แจ้งประกาศตามวรรคหนึ่งให้ผู้สมัคร และพรรคการเมืองได้ทราบโดยทั่วกัน

⁴⁸ ข้อ 5 ให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ประสงค์จะปิดประกาศ ณ สถานที่ที่ได้จัดไว้ตามข้อ 4 แจ้งความประสงค์ขอปิดประกาศกับหัวหน้าหน่วยงานโดยให้มีเงื่อนไข ดังนี้

(1) มีขนาดความกว้างไม่เกิน 30 เซนติเมตร ความยาวไม่เกิน 42 เซนติเมตร

นอกจากนี้ เนื่องจากการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2554 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า การเลือกตั้งแบบสัดส่วน เป็นการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ดังนั้น เพื่อให้ถ้อยคำสอดคล้องกันจึงมีการแก้ไข ข้อ 5 อนุ (2) และ (3) และ ข้อ 7 อนุ (2) และ (3) ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2550 โดยประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554 ด้วย

(2) กรณีพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อให้ปิดประกาศได้สถานที่ละ 1 แผ่น ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวพรรคการเมืองต้องจัดทำและมีจำนวนรวมกันแล้วไม่เกิน 10 เท่า ของจำนวนหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

(3) กรณีผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ปิดประกาศได้สถานที่ละ 1 แผ่น ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวผู้สมัครต้องจัดทำและมีจำนวนรวมกันแล้วไม่เกิน 10 เท่า ของจำนวนหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

ข้อ 7 ให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ประสงค์จะติดแผ่นป้าย ณ สถานที่ที่ได้จัดไว้ตามข้อ 6 แจ้งขอติดแผ่นป้ายกับหัวหน้าหน่วยงานนั้น โดยให้มีเงื่อนไข ดังนี้

(1) มีขนาดความกว้างไม่เกิน 130 เซนติเมตร ความยาวไม่เกิน 245 เซนติเมตร

(2) จำนวนแผ่นป้ายที่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจะติดได้จำนวนเท่าใด ณ สถานที่ใดให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงานนั้น ทั้งนี้ แผ่นป้ายดังกล่าวพรรคการเมืองต้องจัดทำ และมีจำนวนรวมกันแล้วไม่เกิน 5 เท่า ของจำนวนหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

(3) จำนวนแผ่นป้ายที่ผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจะติดได้จำนวนเท่าใด ณ สถานที่ใดให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงานนั้น ทั้งนี้ แผ่นป้ายดังกล่าวผู้สมัครต้องจัดทำและมีจำนวนรวมกันแล้วไม่เกิน 5 เท่า ของจำนวนหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

ข้อ 8 ในการจัดทำประกาศหรือแผ่นป้ายตามข้อ 5 และข้อ 7 ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุลที่อยู่ของ ผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวนและวันเดือนปีที่ผลิตไว้บริเวณด้านหน้าล่างซ้ายของประกาศหรือแผ่นป้าย

3) กรณีปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายไม่ถูกต้องหรือเกินขอบเขตที่จัดไว้ให้ หัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจสั่งพรรคการเมืองหรือผู้สมัครให้แก้ไขให้ถูกต้องภายในกำหนด และหากไม่ดำเนินการแก้ไขภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ดำเนินการรื้อถอน หรือปลดออกได้⁴⁹

4.3.7 ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551

คณะกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 236 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 5 และมาตรา 10 (2) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 122 มาตรา 123 มาตรา 124 และมาตรา 125 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 ประกอบกับมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ 15/2551 เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2551 กล่าวได้ว่าประกาศดังกล่าวได้ระบุถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณที่สาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ วิธีการปิดประกาศและติดป้าย การพิมพ์และจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การจัดสถานที่โฆษณาหาเสียงหรือเวทีกลางให้ผู้สมัคร และการสนับสนุนของรัฐในกิจการอื่นเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดยมีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง ดังต่อไปนี้

1) การจัดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ให้ผู้มีอำนาจจัดสถานที่ปิดประกาศโฆษณาหาเสียงในสถานที่ซึ่งแต่ละบุคคลมีความรับผิดชอบ⁵⁰ และให้หัวหน้า

⁴⁹ ข้อ 9 กรณีพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายไม่ถูกต้องหรือเกินขอบเขตที่จัดไว้ให้ ให้หัวหน้าหน่วยงาน มีอำนาจสั่งพรรคการเมืองหรือผู้สมัครแล้วแต่กรณีให้แก้ไขให้ถูกต้องภายในกำหนด และหากไม่ดำเนินการแก้ไขภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ดำเนินการรื้อถอน หรือปลดออกได้ ทั้งนี้ โดยไม่เป็นการลบล้างความผิดที่อาจเกิดขึ้นตามกฎหมาย

⁵⁰ ข้อ 5 การจัดสถานที่ปิดประกาศในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนในเขตเลือกตั้งใดให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด จัดสถานที่ปิดประกาศ ณ ศาลากลางจังหวัด

ให้นายอำเภอจัดสถานที่ปิดประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอ

หน่วยงานประกาศกำหนดสถานที่ บริเวณ พื้นที่ อันเป็นสาธารณสถานของรัฐได้แก่ บริเวณถนน สาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐที่เห็นสมควรเพื่อให้พอเพียงและเท่าเทียมกัน สำหรับผู้สมัคร⁵¹

2) กรณีปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายไม่ถูกต้องหรือเกินขอบเขตที่จัดไว้ให้ หัวหน้า หน่วยงานก็มีอำนาจสั่งผู้สมัครแก้ไขให้ถูกต้องภายในกำหนด และหากไม่ดำเนินการแก้ไขภายใน กำหนดเวลาดังกล่าวให้ดำเนินการรื้อถอน หรือปลดออกได้⁵²

3) วิธีการปิดประกาศและติดแผ่นป้าย ขนาด และจำนวนของประกาศและแผ่นป้าย โฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ขนาดและจำนวนของประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงที่ผู้สมัครจัดทำถูก

(2) ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสถานที่ปิดประกาศ ณ ที่ทำการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขต หมู่บ้านหรือชุมชน

(3) ให้หัวหน้าหน่วยงานอื่น ที่นอกเหนือจาก (1) และ (2) จัดสถานที่ปิดประกาศ ณ ที่ตั้งของ หน่วยงานตามความเหมาะสม

การจัดสถานที่ปิดประกาศตามวรรคหนึ่งต้องจัดให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการหาเสียง เลือกตั้งของผู้สมัครทุกคน

⁵¹ ข้อ 6 ให้หัวหน้าหน่วยงานประกาศกำหนดสถานที่ บริเวณ พื้นที่ อันเป็นสาธารณสถานของ รัฐ ได้แก่ บริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐที่เห็นสมควรเพื่อติดป้ายหา เสียงของผู้สมัครทุกคนให้พอเพียงและเท่าเทียมกันโดยคำนึงถึงความเหมาะสมความเป็นระเบียบ เรียบร้อย ความสะอาด และความปลอดภัย รวมทั้งจะต้องไม่เป็นการกีดขวางการจราจร และให้ หัวหน้าหน่วยงานปิดประกาศดังกล่าวไว้ ณ สถานที่ตั้งของหน่วยงานนั้นแล้วแจ้งให้สำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบโดยเร็ว

⁵² ข้อ 7 กรณีผู้สมัครปิดประกาศหรือติดป้ายไม่ถูกต้อง หรือเกินขอบเขตที่จัดไว้ให้ ให้หัวหน้า หน่วยงานมีอำนาจสั่งผู้สมัครให้แก้ไขให้ถูกต้องภายในกำหนดและหากไม่ดำเนินการแก้ไขภายใน กำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินการรื้อถอนหรือปลดออกได้ ทั้งนี้ โดยไม่เป็นการลบหลู่ความผิดที่อาจ เกิดขึ้นตามกฎหมาย

กำหนดโดยประกาศฉบับนี้ว่าห้ามเกินจำนวนเท่าไร และให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุลที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวนและวัน เดือน ปีที่ผลิตไว้ด้วยตามข้อ 8 - ข้อ 11⁵³

⁵³ ข้อ 8 ให้ผู้สมัครที่ประสงค์จะปิดประกาศ ณ สถานที่ที่ได้จัดไว้ตามข้อ 5 แจ้งความประสงค์ขอปิดประกาศกับหัวหน้าหน่วยงานและให้ดำเนินการ ดังนี้

- (1) ประกาศมีขนาดความกว้างไม่เกิน 30 เซนติเมตร ความยาวไม่เกิน 42 เซนติเมตร
- (2) ให้ปิดประกาศได้สถานที่ละ 1 แผ่น
- (3) วิธีการปิดประกาศ ให้เป็นไปตามที่หัวหน้าหน่วยงานกำหนด

ข้อ 9 ให้ผู้สมัครที่ประสงค์จะติดป้าย ณ สถานที่ที่ได้จัดไว้ตามข้อ 6 แจ้งความประสงค์ขอติดป้ายกับหัวหน้าหน่วยงานและให้ดำเนินการดังนี้

- (1) ป้ายมีขนาดความกว้างไม่เกิน 130 เซนติเมตร ความยาวไม่เกิน 245 เซนติเมตร
- (2) จำนวนป้ายที่ผู้สมัครจะติดได้จำนวนเท่าใด ณ สถานที่ใด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงานนั้น
- (3) วิธีการติดป้าย ให้เป็นไปตามที่หัวหน้าหน่วยงานกำหนด”

ข้อ 10 ให้ผู้สมัครที่ประสงค์จะปิดประกาศหรือติดป้าย ณ สถานที่นอกจากที่รัฐให้การสนับสนุนตามข้อ 5 และข้อ 6 ให้ดำเนินการ ดังนี้

- (1) ประกาศมีขนาดความกว้างไม่เกิน 30 เซนติเมตร ความยาวไม่เกิน 42 เซนติเมตร
- (2) ป้ายมีขนาดความกว้างไม่เกิน 130 เซนติเมตร ความยาวไม่เกิน 245 เซนติเมตร

ข้อ 11 การจัดทำประกาศตามข้อ 8 และข้อ 10 (1) ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวนและวันเดือนปีที่ผลิตไว้ด้วย ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าว ผู้สมัครจะต้องจัดทำและมีจำนวนรวมกันแล้วไม่เกิน 10 เท่าของจำนวนหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

4.3.8 ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2551 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555

คณะกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 236 (1) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 5 มาตรา 10 (2) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 และมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ประกอบมติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ 24/2551 เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 และโดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้ใด พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการประกาศเพื่อแนะนำวิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริต และเที่ยงธรรมคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศฉบับนี้ กล่าวได้ว่า มาตรา 57 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศแนะนำวิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงออกประกาศฉบับนี้มาเพื่อเป็นการกำหนดกรอบ หลักเกณฑ์ หรือแนวทางการหาเสียง โดยได้ขยายความวิธีการหาเสียงตามมาตรา 57 ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้ใดใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตัวในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งประกาศที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศ และติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง ดังต่อไปนี้

1) ส่วนที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นข้อแนะนำวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง⁵⁴ เพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่นได้ทราบว่าการดำเนินการอย่างไรได้บ้างในการหาเสียง และมีข้อควรปฏิบัติในการหาเสียงอย่างไร เช่น

การจัดทำป้ายตามข้อ 9 และข้อ 10 (2) ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้ว่าจ้างผู้ผลิตจำนวนและวันเดือนปีที่ผลิตไว้ด้วย ทั้งนี้ ป้ายดังกล่าว ผู้สมัครจะต้องจัดทำและมีจำนวนรวมกันแล้วไม่เกิน 5 เท่า ของจำนวนหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

⁵⁴ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2551 ข้อ 5 และข้อ5/1

- จัดทำประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยมีชื่อ รูปถ่าย หมายเลขประจำตัวผู้สมัครหรือข้อมูลประวัติเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร

- จัดทำประกาศไม่ควรกว้างเกิน 30 เซนติเมตร ยาวไม่เกิน 42 เซนติเมตร หรือป้ายควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 130 เซนติเมตร ความยาวไม่เกิน 245 เซนติเมตร และให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวนและวันเดือนปีที่ผลิตไว้ด้วย

- มิบังคับให้นำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้ง

- ดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ

2) ส่วนที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการหาเสียงเลือกตั้ง⁵⁵ ประกาศฉบับนี้ไม่เพียงแต่มีข้อกำหนดในลักษณะเป็นการแนะนำวิธีการหาเสียงเลือกตั้งหรือข้อควรปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังมีข้อกำหนดในเชิงห้ามมิให้ผู้สมัคร หรือ ผู้ใด กระทำการตามข้อห้ามที่ประกาศกำหนดไว้ เช่น

- ห้ามให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น งานวันเกิด งานบวช งานแต่งงาน เป็นต้น

- ห้ามโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่างๆ

- ห้ามกระทำการหรืออาศัยผู้ใดกระทำการแจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะ

4.4 หลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

วิธีการหาเสียงเลือกตั้งมีผลใช้บังคับเมื่อใดนั้นเป็นไปตามระยะเวลาที่กฎหมายบัญญัติไว้สำหรับการเลือกตั้งในแต่ละประเภท ซึ่งได้กล่าวไปแล้วข้างต้นในหัวข้อ 4.1.4 ในส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนั้นเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ ประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องข้างต้นสามารถสรุปหลักเกณฑ์ที่สำคัญได้ ดังนี้

⁵⁵ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2551 ข้อ 6 และ ข้อ 7

4.4.1. ความหมายของประกาศ และแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง⁵⁶

“ประกาศ” หมายความว่า กระดาษหรือวัสดุอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันที่มีข้อความ หรือรูปที่ใช้ในการโฆษณาหาเสียงของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

“แผ่นป้าย” หมายความว่า กระดาษ กระดาน หรือวัสดุอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและมีความแข็งแรงที่มีข้อความหรือรูปที่ใช้ในการโฆษณาหาเสียงของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

4.4.2 หลักเกณฑ์ทั่วไปที่สำคัญเกี่ยวกับประกาศและแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

- ในการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอาจดำเนินการจัดทำแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยมีชื่อ รูปถ่าย หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร รูปถ่ายที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร ข้อมูลประวัติเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร⁵⁷ แต่ในส่วนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามีเงื่อนไขเพิ่มเติมว่า ผู้สมัครระบุข้อความที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งได้เฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของวุฒิสภาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้⁵⁸

⁵⁶ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 3 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 3

⁵⁷ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการหาเสียง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และมีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2550 ข้อ 4 อนุ (4) และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการดำเนินการใดๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและมีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ. 2551 ข้อ 6 อนุ (4) และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2551 ข้อ 5 อนุ (4)

⁵⁸ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการดำเนินการใดๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและมีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2551 ข้อ 6 อนุ (4)

- ในการจัดทำประกาศหรือแผ่นป้าย ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุลที่อยู่ของผู้ว่าจ้าง ผู้ผลิต จำนวนและวันเดือนปีที่ผลิตไว้⁵⁹

4.4.3 ช่วงเวลาต้องห้ามในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

กฎหมายได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ ว่าจะเป็นผู้สมัครหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด นับตั้งแต่วันที่เวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับประเทศ หรือระดับท้องถิ่น⁶⁰ ซึ่งวันเลือกตั้งตามปกติประเพณีของไทยมักจะกำหนดให้วันอาทิตย์เป็นวันเลือกตั้ง (Election Day, Vote Day) ทั้งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งท้องถิ่น กำหนดเวลาเลือกตั้งตั้งแต่ 08.00 – 15.00 นาฬิกา⁶¹

4.4.4 ข้อจำกัดขนาดของประกาศและป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่นการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของพรรคการเมืองต้องมีขนาดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้⁶² กล่าวคือ⁶³

⁵⁹ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 8 ,ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 11 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2551 ข้อ 5 อนุ (4)

⁶⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 58 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 61

⁶¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 62 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 67

⁶² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการ

ประกาศ ให้มีขนาดความกว้างไม่เกิน 30 เซนติเมตร ความยาวไม่เกิน 42 เซนติเมตร

แผ่นป้าย ให้มีขนาดความกว้างไม่เกิน 130 เซนติเมตร ความยาวไม่เกิน 245 เซนติเมตร

4.4.5 ข้อจำกัดจำนวนของประกาศและป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่นการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของพรรคการเมืองต้องมีจำนวนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้⁶⁴ ซึ่งในช่วงที่มีการเลือกตั้งรัฐจะจัดสถานที่สำหรับปิดประกาศและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งไว้ให้⁶⁵ ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองที่ประสงค์จะปิดประกาศ หรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงก็ให้กระทำได้แต่ห้ามเกินจำนวนที่กำหนด กล่าวคือ

กรณีประกาศ หากเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อให้ปิดประกาศได้สถานที่ละ 1 แผ่น กรณีผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ปิดประกาศได้สถานที่ละ 1 แผ่น ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อหรือผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องจัดทำและมีจำนวนรวมกันแล้วไม่เกิน 10 เท่า ของจำนวนหน่วย

เลือกตั้ง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการดำเนินการใดๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2551 ข้อ 6 อนุ (4)

⁶³ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 5 อนุ (1) และ ข้อ 7 อนุ (1) ,ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2551 ข้อ 8 อนุ (1) ข้อ 9 อนุ (1) และข้อ 10 อนุ (1) และอนุ (2) และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2551 ข้อ 5 อนุ (4)

⁶⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการดำเนินการใดๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2551 ข้อ 6 อนุ (4)

⁶⁵ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 4

เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น สำหรับการเลือกตั้งแต่ละแบบ⁶⁶ ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาผู้สมัครสามารถปิดประกาศได้สถานที่ละ 1 แผ่น และมีจำนวนรวมกันแล้วไม่เกิน 10 เท่า ของจำนวนหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เช่นเดียวกัน⁶⁷

กรณีแผ่นป้าย หากเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจะติดได้จำนวนเท่าใด ณ สถานที่ใดให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงานนั้น กรณีผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจะติดได้จำนวนเท่าใด ณ สถานที่ใดให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงานนั้น ทั้งนี้ แผ่นป้ายดังกล่าวพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ หรือผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องจัดทำและมีจำนวนรวมกันแล้วไม่เกิน 5 เท่า ของจำนวนหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นสำหรับการเลือกตั้งแต่ละแบบ⁶⁸ ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวนป้ายที่ผู้สมัครจะติดได้จำนวนเท่าใด ณ สถานที่ใด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงานนั้น ทั้งนี้ ป้ายดังกล่าวผู้สมัครจะต้องจัดทำและมีจำนวนรวมกันแล้วไม่เกิน 5 เท่า ของจำนวนหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น⁶⁹

อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 57 วรรคท้าย กำหนดว่าเพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศเพื่อแนะนำวิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัคร แต่เมื่อพิจารณาประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องวิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2551 ข้อ 5 อนุ (4) ก็ไม่ได้จำกัดจำนวนของประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียง แต่กำหนดให้เป็นไปตามความเหมาะสมในพื้นที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

⁶⁶ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 5 อนุ (2) และ อนุ (3)

⁶⁷ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 8 (2) และ ข้อ 11

⁶⁸ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 7 อนุ (2) และ อนุ (3)

⁶⁹ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 9 (2) และ ข้อ 11

4.4.6 สถานที่ควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

1) ในการเลือกตั้งระดับประเทศ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 59 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้ง โดยการจัดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ⁷⁰ ให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรคโดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวางระเบียบเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติในการเลือกตั้งหรือข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการเลือกตั้ง เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย⁷¹ ประกอบกับมาตรา 60 กำหนดห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐหรือในที่ของเอกชนนอกเหนือจากสถานที่ซึ่งรัฐจัดไว้ให้ข้างต้นอีกด้วย⁷² แต่ข้อห้ามดังกล่าวไม่ได้นำไปใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 หมวด 2 การเลือกตั้งและการสรรหาวุฒิสภา ส่วนที่ 1 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา มาตรา 122 กำหนดให้นำบทบัญญัติในหมวด 1 การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนที่ 6 เรื่อง ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งและวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยอนุโลม ยกเว้น มาตรา 60 ดังนั้น ข้อห้ามเกี่ยวกับสถานที่ตามมาตรา 60 จึงไม่นำมาใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา แต่จะพิจารณาจากประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าได้อนุญาตให้ปิด หรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในที่ใดบ้าง

สถานที่สำหรับการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมืองมีหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

⁷⁰ สาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 3 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 3 หมายความว่า หมายความว่า ที่ตั้ง สถานที่ ที่สาธารณะที่อยู่ในความดูแลครอบครองของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ องค์การมหาชน

⁷¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 59 อนุ (1) มาตรา 124 อนุ (1) และมาตรา 125

⁷² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60

กรณีประกาศ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหัวหน้าหน่วยงาน⁷³ จัดสถานที่ปิดประกาศ ให้แก่ผู้สมัครทุกคน และพรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครในเขตจังหวัด หรือในเขตเลือกตั้งนั้น ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานเขต แขวง หมู่บ้าน ชุมชนทุกแห่ง หรือที่ตั้งของหน่วยงานตามความเหมาะสม แล้วแต่กรณีให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค⁷⁴

กรณีแผ่นป้าย ให้หัวหน้าหน่วยงานประกาศกำหนดสถานที่ บริเวณ พื้นที่ อันเป็นสาธารณสถานของรัฐ ได้แก่ บริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐที่เห็นสมควร เพื่อติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น ให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค โดยคำนึงถึงความเหมาะสมความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด และความปลอดภัย รวมทั้งจะต้องไม่เป็นการกีดขวางการจราจร⁷⁵

ดังนั้น ในช่วงเลือกตั้งหน่วยงานต่างๆของรัฐก็จะออกประกาศกำหนดสถานที่สำหรับปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองได้ทราบซึ่งจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละหน่วยงาน โดยในหน่วยงานของรัฐต่างๆทั้งส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานองค์กรอิสระ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่กรุงเทพมหานคร ไปจนถึงองค์กร

⁷³ หัวหน้าหน่วยงาน ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 3 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 3 หมายความว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ และองค์การมหาชนด้วย”

⁷⁴ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 4 และ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 5

⁷⁵ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 6 และ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 6

บริหารส่วนตำบล ต่างออกประกาศกำหนดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็ออกประกาศไปในทำนองเดียวกันตรงที่มุ่งเน้นอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สมัคร⁷⁶ เช่น

- ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง เรื่อง กำหนดสถานที่ หลักเกณฑ์และวิธีการปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป วันที่ 3 กรกฎาคม 2554

- ประกาศกรมการปกครอง เรื่อง กำหนดสถานที่ หลักเกณฑ์และวิธีการปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป วันที่ 3 กรกฎาคม 2554

- ประกาศมหาวิทยาลัยรามคำแหง เรื่อง กำหนดสถานที่ หลักเกณฑ์และวิธีการปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป วันที่ 3 กรกฎาคม 2554

- ประกาศสำนักงานเขตพญาไท เรื่อง กำหนดสถานที่ หลักเกณฑ์และวิธีการปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป วันที่ 3 กรกฎาคม 2554

ประกาศของหน่วยงานของรัฐข้างต้นมีสาระสำคัญ ได้แก่

(1) กำหนดสถานที่ ป้าย หรือผนังสำหรับปิดประกาศและติดแผ่นป้ายของผู้สมัคร และพรรคการเมือง เช่น ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร บริเวณหน้าที่ทำการของสำนักงานเขต บริเวณป้ายประชาสัมพันธ์ของกรมการปกครอง บริเวณฟุตบอลด้านหน้ามหาวิทยาลัย เป็นต้น

(2) อนุญาตให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งปิดประกาศในบริเวณที่สาธารณะทุกแห่ง แต่มีข้อยกเว้นกำหนดสถานที่ที่ไม่อนุญาตให้ติดแผ่นป้ายของผู้สมัครและพรรคการเมือง เช่น เกาะกลางถนน สะพานลอยคนเดินข้ามหรือรถข้าม รวมทั้งส่วนประกอบของสะพาน รั้วและแผงเหล็ก

⁷⁶ สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ก่อนจะเป็นส.ว. (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธเนศเพรส จำกัด, 2549), หน้า 18.

ริมถนน ป้ายจราจรและสัญญาณไฟจราจร ป้ายประกอบของทางราชการ รั้วหรือกำแพงหรือผนังอาคารของทางราชการ ต้นไม้และเสาไฟฟ้าบริเวณเกาะกลางถนน ศาลาที่พักผู้โดยสารและบริเวณโดยรอบภายในระยะ 10 เมตร ตู้โทรศัพท์ ตู้ไปรษณีย์ ป้อมตำรวจ สุขาสาธารณะ สวนหย่อม สวนสาธารณะ วงเวียนทุกวงเวียนพระบรมมหาราชวัง บริเวณที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินติดป้ายห้ามปิดประกาศ เป็นต้น

(3) กำหนดวิธีการปิดประกาศโดยให้ปิดเรียงตามลำดับหมายเลขของผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง และการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายต้องไม่ปิดทับซ้อนกับประกาศหรือป้ายของผู้สมัครและพรรคการเมืองอื่น หรือของทางราชการ และไม่ปิดนอกบริเวณที่กำหนด ทั้งนี้ ผู้ที่ประสงค์จะปิดประกาศให้ติดต่อขออนุญาตหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ก่อน และต้องไม่กระทำโดยวิธีการทากาว หรือทาแปงเปียก หรือทา ฟัน ระบายสี หรือตอกตะปูเป็นอันตราย และต้องไม่ติดในลักษณะแขวนเป็นราว หรือปิดในลักษณะติดต่อกันเรียงเป็นแถวหรือเป็นกลุ่มหรือปิดทับแผ่นประกาศหรือแผ่นป้ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งอื่น หรือของทางราชการ รวมทั้งต้องไม่เป็นการกีดขวางทางสัญจรหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนหรือยานพาหนะหรือปิดบังป้ายและสัญญาณไฟจราจรหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ

2) ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปิดประกาศ หรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไว้ ดังนี้

เมื่อได้มีประกาศให้มีการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองกำหนดสถานที่เพื่อปิดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไว้ตามความจำเป็น⁷⁷ ซึ่งเมื่อถึงช่วงเวลาเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ละครั้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่ละท้องที่ก็จะประกาศกำหนดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครได้รับทราบ เช่น

- ประกาศเทศบาลตำบลบ้านต้า เรื่อง การกำหนดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านต้า (กรณีครบวาระ) ในการเลือกตั้ง วันที่ 9 เมษายน 2556

⁷⁷ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา

- ประกาศเทศบาลตำบลเกาะแก้ว เรื่อง กำหนดสถานที่ หลักเกณฑ์และวิธี ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลเกาะแก้ว ในการเลือกตั้ง วันที่ 26 สิงหาคม 2555

- ประกาศเทศบาลนครนครสวรรค์ เรื่อง กำหนดสถานที่ หลักเกณฑ์และวิธี ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี นครสวรรค์ ในการเลือกตั้ง วันที่ 20 พฤษภาคม 2555

ประกาศของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นข้างต้นมีสาระสำคัญ ได้แก่

(1) กำหนดให้ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงได้ บริเวณ สำนักงานเทศบาลตำบล อาคารเอนกประสงค์ที่ประชาชนใช้ร่วมกัน ที่สาธารณะ และสองข้างถนน ตรอก ซอย ในเขตพื้นที่ตำบล บริเวณเสาไฟฟ้าส่องสว่าง (เสาโลหะกลม) เฉพาะที่อยู่ในความ รับผิดชอบของเทศบาลเท่านั้น ริมถนนตลอดสายตามที่ระบุไว้ หรือแม้แต่บริเวณที่สาธารณะทุกแห่ง โดยจะมีข้อยกเว้นตามแต่ที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งกำหนด และในการติดตั้งจะต้องไม่เป็นการกีดขวางทาง จราจร หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชน หรือยานพาหนะ หรือปิดบังป้ายและสัญญาณไฟจราจร หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ หรือปิดทับแผ่นป้ายของผู้สมัครอื่น หรือของ ทางราชการ

(2) กำหนดสถานที่ที่ไม่อนุญาตให้ผู้สมัครติดแผ่นป้าย ได้แก่ เกาะกลาง ถนน รวมทั้งส่วนประกอบของสะพานลอย รั้ว และแผงเหล็กริมถนน ป้ายจราจรและสัญญาณไฟ จราจร ป้ายประกาศของทางราชการ รั้วหรือกำแพง ผนัง อาคาร ต้นไม้ ศาลาที่พักผู้โดยสาร ตู้ โทรทัศน์ เสาไฟฟ้าที่ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล และบรรดาซึ่งเป็นทรัพย์สินของราชการ หรือ ฌ บริเวณที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมิได้อนุญาต

ส่วนวิธีการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงกฎหมายห้ามกระทำด้วยวิธี ทา ฟัน หรือระบายสีซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ หรือโดยวิธีการปิดประกาศ ณ ที่รั้ว กำแพง ผนัง อาคาร สะพาน เสาไฟฟ้า หรือต้นไม้ บรรดาซึ่งเป็นทรัพย์สินของทางราชการ หรือ ฌ บริเวณที่ เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมิได้อนุญาต เว้นแต่เป็นการปิดประกาศ ณ สถานที่ซึ่งเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นกำหนดไว้ หากฝ่าฝืนให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองมีอำนาจหน้าที่ทำลาย ปกปิด ลบ หรือล้างข้อความ ภาพ

หรือรูปรอยดังกล่าว แต่ในกรณีที่มีใช้ทรัพย์สินของทางราชการเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะมีอำนาจดังกล่าวเมื่อได้รับคำร้องขอจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน⁷⁸

นอกจากนี้หากเป็นที่เลือกตั้งกฎหมายยังกำหนด ห้ามมิให้ผู้ใดนำสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นใด มาปิดหรือแสดงไว้ภายในที่เลือกตั้ง เมื่อได้มีประกาศกำหนดที่เลือกตั้งแล้ว เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามคำสั่งของผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ในกรณีที่มีสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นใด ปิดหรือแสดงไว้ภายในที่เลือกตั้งอยู่ก่อนหรือในวันเลือกตั้งอันเป็นการฝ่าฝืนวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งทำลาย ปกปิด หรือนำออกไปไว้นอกที่เลือกตั้ง⁷⁹

4.4.7 การควบคุมเนื้อหาเกี่ยวกับการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 ได้กำหนดกฎเกณฑ์ให้ผู้สมัคร หรือบุคคลใดๆต้องดำเนินการหาเสียงภายใต้กฎหมาย เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งเนื้อหาที่ระบุในประกาศหรือแผ่นป้ายนั้นต้องไม่เข้าลักษณะต้องห้ามที่กฎหมายกำหนด เช่น⁸⁰

- จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁷⁸ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 62

⁷⁹ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 64

⁸⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 53 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 57

- ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

- หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใสร้าย หรือจงใจให้เข้าใจผิดในเรื่องใดอันเกี่ยวกับผู้สมัครใด

นอกจากนี้ ถ้าสุดได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการหาเสียง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 ข้อ 5 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2554 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2551 ข้อ 5/1 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2555กำหนดว่าในการเลือกตั้ง พรรคการเมืองหรือผู้สมัคร แล้วแต่กรณี มิบังคับให้นำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้ง

4.5 การฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

หากมีการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกฎหมายได้กำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนไว้ดังนี้

4.5.1 มาตรการทางกฎหมายอาญา

สรุปสาระสำคัญการกระทำที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดและบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ตามตารางดังต่อไปนี้

ที่	ฐานความผิด	มาตรา			ระวางโทษ
		การเลือกตั้ง ส.ส.	การได้มาซึ่ง ส.ว.	การเลือกตั้ง ท้องถิ่น	
1	<p>ผู้สมัครหรือผู้ใด กระทำการเพื่อบังคับให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือให้ งดเว้นการลงคะแนนเสียง ด้วยวิธีการ</p> <p>(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด</p> <p>(2) ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะ โดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถานการศึกษา สถาน สงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด</p> <p>(3) โฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรือการรณรงค์ต่าง ๆ</p> <p>(4) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด</p> <p>(5) หลอกลวง บังคับ ชูชฎ ใช้สิทธิพลตุคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองหรือเรื่อง ใดอันเกี่ยวกับผู้สมัครใด</p>	<p>มาตรา 53 ประกอบ</p> <p>มาตรา 137 พ.ร.บ.ว่าด้วย การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้ แทนราษฎร และการที่ได้มา ซึ่งสมาชิกสภา ผู้แทนสภา พ.ศ. 2550</p>	<p>มาตรา 53 ประกอบ</p> <p>มาตรา 122 และ มาตรา 137 พ.ร.บ.ว่าด้วย การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้ แทนราษฎร และการที่ได้มาซึ่ง สมาชิกสภา พ.ศ.2550</p>	<p>มาตรา 57 ประกอบ</p> <p>มาตรา 118 พ.ร.บ. การเลือกตั้ง สมาชิกสภา ท้องถิ่นหรือ ท้องถิ่นหรือ ท้องถิ่น</p>	<p>จำคุก 1 - 10 ปี และปรับ 20,000 - 200,000 บาท และให้ศาลสั่ง เพิกถอนสิทธิ เลือกตั้ง มีกำหนด 10 ปี</p>

ที่	ฐานความผิด	มาตรา			ระวางโทษ
		การเลือกตั้ง ส.ส.	การได้มาซึ่ง ส.ว.	การเลือกตั้ง ท้องถิ่น	
2	<p>ผู้ใด กระทำการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นคนพูดหรือเป็นโฆษกแก่ผู้สมัคร (หรือพรรคการเมือง) นับตั้งแต่เวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง</p>	<p>มาตรา 57 ประกอบ มาตรา 147 พรบ. ว่าด้วย การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้ แทนราษฎร และการได้มา ซึ่งสมาชิก วุฒิสภา พ.ศ. 2550</p>	<p>มาตรา 58 ประกอบ มาตรา 122 และ มาตรา 147 พรบ. ว่า ด้วย การ เลือกตั้ง สมาชิกสภา ผู้ แทนราษฎร การได้มาซึ่ง สมาชิก วุฒิสภา พ.ศ. 2550</p>	<p>มาตรา 61 ประกอบ มาตรา 121 พ.ร.บ. การ เลือกตั้ง สมาชิกสภา ท้องถิ่นหรือ ท้องถิ่นหรือ ผู้บริหาร ท้องถิ่น พ.ศ. 2545</p>	<p>จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ</p>

ที่	ฐานความผิด	มาตรา			ระวางโทษ
		การเลือกตั้ง ส.ส.	การได้มาซึ่ง ส.ว.	การเลือกตั้ง ท้องถิ่น	
3	<p>ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณะสถานซึ่ง เป็นของรัฐหรือในที่ของเอกชน (มาตรา 60 วรรคหนึ่ง)</p>	<p>มาตรา 60 ประกอบ มาตรา 147 พรป.ว่าด้วย การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้ แทนราษฎร และการได้มา ซึ่ง ส.มา ส.ก วุฒิสภา พ.ศ. 2550</p>	ไม่มี	ไม่มี	<p>จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ</p>

ที่	ฐานความผิด	มาตรา			ระวางโทษ
		การเลือกตั้ง ส.ส.	การได้มาซึ่ง ส.ว.	การเลือกตั้ง ท้องถิ่น	
4	<p>ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่มีขนาดหรือจำนวน ไม่เป็นไปตามที่ กกต. กำหนด (มาตรา 60 พรรคสอง)</p>	มาตรา 60 ประกอบ มาตรา 147 พรป. ว่าด้วย การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้ แทนราษฎร และการได้มา ซึ่งสมาชิก สภา พ.ศ. 2550	มาตรา 125 ให้นำเฉพาะมาตรา 60 พรรคสอง พรป. ว่าด้วยการ เลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรและ การได้มาซึ่ง สมาชิกสภา สภา พ.ศ. 2550 มาใช้บังคับ โดยอนุโลม	ไม่มี	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

ที่	ฐานความผิด	มาตรา			ระวางโทษ
		การเลือกตั้ง ส.ส.	การได้มาซึ่ง ส.ว.	การเลือกตั้ง ท้องถิ่น	
5	<p>ผู้สมัครหรือผู้ใด โง่งมฉกหาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีทา พน หรือระบบายสี่ซึ่งข้อความภาพหรือรูปรอยใด ๆ หรือโดยวิธีการปิดประกาศ ณ ที่รัฐ กำแพง ผนัง อาคาร สะพาน เสาไฟฟ้า หรือต้นไม้ บรรดาที่เป็นทรัพย์สินของทางราชการ หรือ ณ บริเวณที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินได้อนุญาต</p>	ไม่มี	ไม่มี	มาตรา 62 วรรคสอง ประกอบ มาตรา 122 พ.ร.บ.การ เลือกตั้ง สมาชิกสภา ท้องถิ่นหรือ ผู้บริหาร ท้องถิ่น พ.ศ. 2545	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับ ไม่เกิน 10,000 บาท หรือปรับ แ่งละ 1,000 บาท แล้วแต่จำนวน ใดจะสูงกว่ากัน หรือทั้งจำทั้ง ปรับ

ที่	ฐานความผิด	มาตรา		การเลือกตั้งท้องถิ่น	ระวางโทษ
		การเลือกตั้ง ส.ส.	การได้มาซึ่ง ส.ว.		
6	ผู้ใด นำสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ หรือสิ่งอื่นใดมาปิดหรือแสดงไว้ภายในที่ เลือกตั้ง เมื่อได้มีประกาศกำหนดที่เลือกตั้งแล้ว	ไม่มี	ไม่มี	มาตรา 64 ประกอบ มา ต ร า 121 พ.ร.บ.การ เลือกตั้ง สมาชิกสภา ท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารหรือ ผู้บริ หาร ท้องถิ่น พ.ศ. 2545	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ
		การเลือกตั้งระดับประเทศ แม้ไม่มี บทบัญญัติห้ามตั้งเช่นการเลือกตั้ง ท้องถิ่น แต่มีข้อห้ามโดยประกาศ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ห้าม นำสิ่งพิมพ์ แผ่นประกาศ แผ่นป้าย หรือสิ่งอื่นใด มาปิดหรือแสดงไว้ในที่ เลือกตั้ง ข้อ 4 และ ข้อ 5			

4.5.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

หากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง นอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมายอาญาไม่ว่าจะเป็น โทษปรับ หรือโทษจำคุก ยังมีมาตรการทางกฎหมายที่มุ่งประสงค์ให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236 (6) ได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และ มาตรา 237 วรรคหนึ่ง ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัคร หากเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้นั้นก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าว

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อำนาจในการพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เป็นอำนาจโดยเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 239 ได้ใช้การประกาศผลการเลือกตั้งเป็นเส้นแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ และมาตรา 219 วรรคสาม ให้ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี⁸¹ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับประเทศ และระดับท้องถิ่นอาจแตกต่างกันด้วยถ้อยคำในบทบัญญัติหรือรายละเอียดบางประการแต่โดยสรุปแล้วมีหลักการที่เหมือนกันจำแนกได้ดังต่อไปนี้⁸²

1) สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่⁸³ หรือที่เรียกกันว่า “ใบเหลือง” คือ ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการ

⁸¹ ประพันธ์ นัยโกวิท, บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2), หน้า 47 – 48.

⁸² ญัฐกร วิทิตานนท์ และธีระวัฒน์ ปาระมี, คำอธิบาย กฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่น, หน้า 128

ทุจริตต่างๆ ในการเลือกตั้งเกิดขึ้นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือนับคะแนนใหม่ หรือจะงดประกาศผลการเลือกตั้ง และจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้นก็ได้อีกด้วย การให้ใบเหลืองแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด ย่อมหมายความว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เห็นว่าหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการทุจริตการเลือกตั้งเกิดขึ้น แต่ยังไม่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครได้กระทำการด้วยตนเองแต่ตนเป็นผู้ได้รับประโยชน์จึงควรลงโทษด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งผู้สมัครที่ได้ใบเหลืองรายนั้นก็ยัง คงสามารถที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งต่อไปอีกได้

2) สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง⁸⁴ หรือที่เรียกกันว่า “ใบแดง” นั้น หมายความว่า ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่าหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า

⁸³ การสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ในการเลือกตั้งระดับประเทศ (การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา) บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550

1) หากมีการร้องคัดค้านก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา 109

2) หากมีการร้องคัดค้านหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา 111

ส่วนการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบัญญัติในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

1) หากมีการร้องคัดค้านก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา 95

2) หากมีการร้องคัดค้านหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา 97

⁸⁴ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งระดับประเทศ (การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา) บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550

1) หากมีการร้องคัดค้านก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา 103 และมาตรา 105 วรรคสอง

2) หากมีการร้องคัดค้านหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา 111

ส่วนการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบัญญัติในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

- ผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง (กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง การฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนการเลือกตั้งท้องถิ่น หมายถึง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545)

- มีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว

- รู้ว่ามีการกระทำการกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น

ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การกระทำนั้นน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้น (กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเวลา 5 ปี ส่วนการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นเวลา 1 ปี) กล่าวอีกนัยหนึ่ง การให้ใบแดงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงมีความหมายว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการทุจริตการเลือกตั้งเกิดขึ้นเช่นเดียวกับกรณีการให้ใบเหลือง แต่ต่างกันตรงที่ความชัดเจนเช่นว่าผู้สมัครเป็นผู้กระทำเอง หรือมีส่วนรู้เห็นการทุจริตต่างๆ อย่างชัดเจน นอกจากการที่ผู้สมัครคนนั้นจะไม่ได้รับเลือกตั้งแล้ว ยังจะทำให้ผู้นั้นต้องเสีย “สิทธิเลือกตั้ง” อีกด้วย ซึ่งมีผลทำให้ผู้นั้นไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาได้ รวมไปถึงไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อีกด้วย โดยให้มีผลนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาดำเนินคดีอาญากับผู้ที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้นด้วย

4.6 คำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการฝ่าฝืนปิดประกาศ และติดตั้งแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

จากบทบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ ประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องข้างต้น ในหัวข้อนี้ผู้เขียนจะขอลำดับถึงคำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง⁸⁵ ซึ่งจะหยิบยกเฉพาะที่ผู้เขียนเห็นว่าน่าสนใจ และเป็นประเด็นปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เท่านั้น ได้แก่

1) หากมีการร้องคัดค้านก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา 96

2) หากมีการร้องคัดค้านหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา 97

⁸⁵ ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

1) โฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในเวลาที่ถูกกฎหมายต้องห้าม อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 61

- คำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 548/2556 วันที่ 1 พฤษภาคม 2556 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท อำเภอมนอรัมย์ เขตเลือกตั้งที่ 2 โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2555 เวลาประมาณ 11 นาฬิกา ผู้ร้องได้พบป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง (ผู้สมัครรับเลือกตั้ง) จำนวน 1 ป้าย ติดตั้งอยู่ห่างจากที่เลือกตั้ง 100 เมตร โดยไม่ทำการปลดออกภายในวันที่ 1 ธันวาคม 2555 ก่อนเวลา 18 นาฬิกา อันเป็นการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีใดๆ อันเป็นคุณและเป็นโทษแก่ผู้สมัคร นับตั้งแต่เวลา 18 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ข้อเท็จจริงได้ความว่าป้ายหาเสียงเลือกตั้งของผู้ถูกร้องติดตั้งอยู่ที่บริเวณรั้วหน้าบ้านของนายมานพ ชะมังชัย อยู่ก่อนวันเลือกตั้งโดยนายมานพ ได้ขอจากผู้ถูกร้องไว้เพื่อใช้สำหรับบังฝน ซึ่งป้ายหาเสียงเลือกตั้งดังกล่าวอยู่ห่างจากที่เลือกตั้งประมาณ 100 เมตร ประกอบกับในช่วงเวลาที่กฎหมายห้ามหาเสียงเลือกตั้งนั้นไม่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ว่าผู้ถูกร้องได้กระทำการใดๆ เพื่อเคลื่อนย้ายแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไปติดตั้งไว้ใกล้กับที่เลือกตั้ง หรือมีการติดตั้งแผ่นป้ายหาเสียงขึ้นมาใหม่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

- คำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 719/2551 วันที่ 24 มิถุนายน 2551 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี อำเภอหนองปรือ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า นับตั้งแต่เวลา 18 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ผู้ถูกคัดค้านทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งหน้าทางเข้าหน่วยเลือกตั้งหลายแห่ง ข้อเท็จจริงได้ความว่าแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งตามคำร้องคัดค้าน เป็นแผ่นป้ายที่มีการติดตั้งไว้ก่อนวันเลือกตั้ง มิใช่แผ่นป้ายที่ติดตั้ง ตั้งแต่เวลา 18 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง และมีติดตั้งไว้ภายในที่เลือกตั้งแต่อย่างใด คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

2) ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายที่มีขนาดไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

- คำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 303/2555 วันที่ 3 พฤษภาคม 2555 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร เขตเลือกตั้งที่ 5 โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องติดแผ่นป้ายหาเสียงเลือกตั้งมีขนาด ความกว้าง 130 เซนติเมตร ความยาว 245 เซนติเมตร จำนวน 2 ป้าย ในลักษณะเป็นคู่เรียงติดต่อกันบนโครงไม้เดียวกัน อยู่บริเวณสะพานไม้กลางบึงด้านหน้าชุมชนหลังวัดมะกะสัน แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการติดตั้งในลักษณะเรียงชิดติดกัน ยังไม่ถึงขนาดที่จะทำให้มองเห็นว่าเป็นแผ่นเดียวกัน ประกอบกับจากการสืบสวนไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าผู้ใดเป็นผู้นำมาติดตั้งตั้งแต่เมื่อใดหรือมีพยานหลักฐานที่เชื่อมโยงได้ว่าผู้ถูกร้องมี

ส่วนรู้เห็นหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง อีกทั้งการติดตั้งป้ายหาเสียงเลือกตั้งดังกล่าวไม่ถึงขนาดทำให้ผู้สมัครอื่นเกิดความเสียเปรียบในการหาเสียงเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

- คำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 304/2555 วันที่ 3 พฤษภาคม 2555 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร เขตเลือกตั้งที่ 26 โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องติดตั้งแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งมีขนาดไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด จำนวน 6 จุด ป้ายบางจุดมีขนาดกว้าง 245 เซนติเมตร ยาว 600 เซนติเมตร ขนาดกว้าง 245 เซนติเมตร ยาว 290 เซนติเมตร และขนาดกว้าง 240 เซนติเมตร ยาว 245 เซนติเมตร ข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ถูกร้องได้นำแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งแต่ละแผ่นมีขนาดไม่เกินกว่าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดมาติดตั้งโดยเรียงติดต่อกันเป็นแนวเดียวกัน และสามารถแยกออกจากกันได้ โดยแต่ละแผ่นป้ายมีความหมายในตัวเองซึ่งมิใช่การจัดทำแผ่นป้ายเกินขนาดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

3) ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐหรือในที่เอกชน

- คำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 304/2555 วันที่ 3 พฤษภาคม 2555 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร เขตเลือกตั้งที่ 26 โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องติดตั้งแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งที่บริเวณลานจอดรถหน้าร้านอาหารต้นไทร ซอยสุขสวัสดิ์ 29 แขวงราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสถานที่เอกชน แต่สถานที่ดังกล่าวเป็นที่ตั้งของศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งได้เข้าสถานที่ดังกล่าวสำหรับใช้ทำงานในการเลือกตั้ง จึงต้องมีแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ติดตั้งไว้เพื่อบ่งบอกให้รับรู้ว่าเป็นที่ทำการของศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคประชาธิปัตย์ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

- คำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 322/2554 วันที่ 27 กรกฎาคม 2554 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี เขตเลือกตั้งที่ 5 โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้นำประกาศและแผ่นป้ายหาเสียงเลือกตั้งไปติดตั้งในบริเวณบ้านเรือนของประชาชนและร้านค้าต่างๆ ในเขตเลือกตั้งอันเป็นที่ของเอกชน จากการสอบสวนได้ความว่าพยานพบเห็นชาวบ้านมาขอประกาศหาเสียงเลือกตั้งของผู้ถูกร้องไปติดไว้เอง หรือบางครั้งทีมงานของผู้ถูกร้องได้ขออนุญาตปิดประกาศหาเสียงเลือกตั้งของผู้ถูกร้องตามรั้วและร้านค้าของชาวบ้านในเขตเลือกตั้งด้วย จึงน่าเชื่อว่าเหตุการณ์การปิดประกาศและติดตั้งแผ่นป้ายของผู้ถูกร้องที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการต้องการแสดงออกในทางการเมืองของกลุ่มประชาชนที่นิยมชมชอบในนโยบายของพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุนเพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ทางการเมือง เนื่องจากนิยมชมชอบพรรคเพื่อไทยอยู่แล้ว ประกอบ

กับเมื่อพิจารณาผลคะแนนเลือกตั้งผู้ถูกร้องได้รับการเลือกตั้งด้วยคะแนนห่างจากผู้ร้อง 15,303 คะแนน พยานหลักฐานที่ปรากฏจึงยังไม่พอพียงว่าเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ถูกร้องได้รับการเลือกตั้งหรือมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปได้โดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

- คำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ 239/2554 วันที่ 14 กรกฎาคม 2554 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ เขตเลือกตั้งที่ 2 โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า ในช่วงหาเสียงเลือกตั้งผู้ถูกร้องได้ติดแผ่นป้ายหาเสียงเลือกตั้ง จำนวน 2 แผ่น บริเวณที่ของเอกชน ข้อเท็จจริงได้ความว่า บริเวณที่ติดตั้งป้ายหาเสียงเลือกตั้งตามภาพถ่ายที่เป็นหลักฐานในการร้องคัดค้านนั้น เป็นทางสาธารณะบริเวณปากซอยหมู่บ้านเทพานิเวศน์ 3 โดยมีลักษณะอาศัยผูกติดกับรั้วลูกกรงของร้านค้าเลขที่ 337-338 หมู่ที่ 1 ตำบลเทพารักษ์ เท่านั้น ประกอบกับการติดตั้งดังกล่าวได้รับการอนุญาตจากเจ้าของบ้านแล้วจึงเชื่อว่าเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องเข้าใจว่าสถานที่ดังกล่าวสามารถติดตั้งป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งได้ อีกทั้ง ป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งตามที่ปรากฏตามภาพถ่ายที่ปรากฏมีเพียง 2 ป้าย จึงยังไม่พอพียงว่าเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปได้โดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง

4.7 วิเคราะห์กฎหมายเลือกตั้งเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ

จากการศึกษาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในประเทศไทยและต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และสิงคโปร์นั้นมีความคล้ายคลึงกัน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันอยู่บ้างเนื่องจากสภาพแวดล้อมในสังคม ความเข้มงวดของกฎหมาย หรือวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละประเทศ โดยพิจารณาได้ดังนี้

1) ระยะเวลาต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง

ไม่ว่าจะเป็นประเทศไทย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และฝรั่งเศสต่างก็มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาต้องห้ามในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเช่นเดียวกัน คือ ห้ามโฆษณาหาเสียงในช่วงวันก่อนวันเลือกตั้งเช่นเดียวกัน (จำนวนชั่วโมงสุดท้ายของการหาเสียงอาจแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ) เพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ในประเทศสิงคโปร์จะมีข้อยกเว้นที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าโปสเตอร์และป้ายโฆษณาที่ได้รับการอนุญาตและได้แสดงไว้ก่อนแล้ว การโฆษณาบนอินเตอร์เน็ตที่ถูกกฎหมายที่ได้แสดงไว้ก่อนแล้ว หรือหนังสือที่มีกำหนดเผยแพร่ไว้ก่อนวันก่อนหน้าวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหากยังไม่ปลดออก หรือเก็บออกการกระทำดังกล่าวไม่ถือว่าผิดกฎหมาย

ในประเทศฝรั่งเศสนอกจากช่วงเวลาที่ถูกห้ามมิให้หาเสียงเลือกตั้ง คือ นับแต่เวลาเที่ยงคืนของวันก่อนวันเลือกตั้ง กฎหมายยังกำหนดว่าตลอดระยะเวลา 6 เดือน ก่อนถึงวันแรกของเดือนที่มีการเลือกตั้ง จนถึงวันเลือกตั้ง ห้ามมิให้กระทำกิจกรรมบางประการ เช่น นับแต่วันแรกของเดือนที่หกก่อนเดือนที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไป ห้ามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่จะมีการเลือกตั้งในเขตปกครองโฆษณาผลงานของตน ก็เพื่อไม่ให้อาศัยผลงานก่อนๆ ของผู้สมัครในการเลือกตั้งจึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั่นเอง

นอกจากนี้ ในประเทศญี่ปุ่นช่วงเวลาที่เปิดโอกาสให้หาเสียงนั้นถือว่าเป็นระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้นพิจารณาจากเวลาที่นานที่สุดของการเลือกตั้งทุกประเภทแล้ว กฎหมายอนุญาตให้หาเสียงเลือกตั้งได้เป็นจำนวนเพียง 5 - 17 วัน เท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการเลือกตั้งแต่ละประเภท

2) ข้อจำกัดด้านขนาดและจำนวนของประกาศและแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

เพื่อไม่ให้ผู้สมัครได้เปรียบในการใช้เครื่องมือในการเสนอนโยบายแนวคิดของตนจึงเห็นได้ว่าในประเทศไทย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และฝรั่งเศสต่างมีข้อจำกัดในเรื่องขนาดของประกาศและแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเช่นเดียวกัน และมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ กรณีขนาดของประกาศและแผ่นป้ายจะมีความเข้มงวดในประเทศญี่ปุ่นซึ่งไม่อนุญาตให้ทำป้ายหาเสียงขนาดใหญ่ แต่อนุญาตให้ใช้โปสเตอร์หาเสียงเลือกตั้งเพียงขนาด 42 x 42 เซนติเมตร ในส่วนของจำนวนประกาศหรือแผ่นป้ายนั้น ประเทศไทยกำหนดจำนวนประกาศและแผ่นป้ายจะนำจำนวนหน่วยเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งนั้นๆ มาเป็นข้อพิจารณา ส่วนในประเทศสิงคโปร์และฝรั่งเศสจะพิจารณาประกอบกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

3) สถานที่โฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดความเสมอภาค เท่าเทียมกันระหว่างผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ทั้งต้องการให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในช่วงเลือกตั้ง ในประเทศไทย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และฝรั่งเศสต่างมีข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานที่ในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง โดยในประเทศไทยห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐหรือในที่ของเอกชน (นอกเหนือจากสถานที่ซึ่งรัฐจัดไว้ให้) ซึ่งกรณีแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง หัวหน้าหน่วยงานจะออกประกาศเพื่อกำหนดสถานที่ บริเวณ พื้นที่ อันเป็นสาธารณสถานของรัฐ ได้แก่ บริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะหรือสาธารณสถานอื่นของรัฐที่เห็นสมควร เพื่อติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ส่วนในการเลือกตั้งท้องถิ่นมีหลักเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน เพียงแต่หากเป็นสถานที่ซึ่งได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินก็สามารถปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงได้ด้วย จึงเห็นได้ว่า ในช่วงเลือกตั้งหน่วยงานและท้องถิ่นต่างๆ ก็จะออกประกาศกำหนดสถานที่สำหรับปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งซึ่งจะมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละหน่วยงานและยังคงพบเห็นได้ตามท้องถิ่นทั่วไป

ในประเทศญี่ปุ่นและฝรั่งเศสมีหลักเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน คือ ผู้สมัครและพรรคการเมืองจะแสดงสิ่งพิมพ์ หรือภาพได้เฉพาะสถานที่ซึ่งรัฐหรือเจ้าหน้าที่จัดให้เท่านั้น (ในประเทศญี่ปุ่นยังสามารถติดตั้ง ณ สำนักงานหาเสียงของผู้สมัคร รถ เรือ หรือสถานที่ที่ปราศรัยได้อีกด้วย) โดยในประเทศฝรั่งเศสให้เทศบาลจัดให้มีสถานที่หรือพื้นที่พิเศษสงวนหรือสำรองไว้เพื่อใช้เป็นสถานที่ปิดประกาศข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนหรือผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจะได้รับการจัดสรรพื้นที่สำหรับติดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในพื้นที่ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ในประเทศฝรั่งเศสมีคณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งทำหน้าที่ดูแลการส่งและแจกจ่ายเอกสารทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยจะจัดส่งประกาศเกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละรายและบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ทราบอีกทางหนึ่ง

ส่วนในประเทศสิงคโปร์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถแสดงประกาศโฆษณาหรือแบนเนอร์ในที่สาธารณะได้ภายใต้กฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้องโดยเจ้าหน้าที่ (returning officer) จะออกใบอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้อำนาจผู้สมัครแสดงโปสเตอร์และแบนเนอร์ในสถานที่สาธารณะได้ (เว้นแต่สถานที่บางประเภทตามที่กฎหมายกำหนดห้าม เช่น เสาไฟฟ้า ไฟจราจร หรือต้นไม้ข้างถนนสาธารณะ เป็นต้น) จุดเด่นกฎหมายเลือกตั้งของสิงคโปร์มีวิธีการและขั้นตอนค่อนข้างละเอียดเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สมัครได้ปฏิบัติตามถูกต้อง และอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ (returning officer) ในแต่ละขั้นตอน โดยก่อนที่จะปิดหรือติด โปสเตอร์หรือแบนเนอร์นั้นต้องส่งให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบก่อน อีกทั้งต้องมีการประทับตราที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะนำโปสเตอร์หรือแบนเนอร์นั้นไปแสดงในที่สาธารณะด้วย

บทที่ 5

ปัญหากฎหมายเลือกตั้งเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในประเทศไทย

หากมองในภาพรวมการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในประเทศไทย ทั้งการเลือกตั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นมีรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ อีกทั้ง ระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้กำหนดวิธีการและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งไว้เกือบจะครอบคลุมแล้วดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 4 แต่การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายยังไม่สมบูรณ์ ซึ่งอาจเกิดจากการตีความกฎหมาย ความไม่ชัดเจน และความไม่เหมาะสมบางประการของบทบัญญัติที่มีอยู่ ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ในบทนี้ผู้เขียนจึงได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในประเทศไทยที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

5.1 ปัญหาบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในเวลาที่ยกกฎหมายห้าม

เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นคนหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด นับตั้งแต่เวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง เมื่อถึงช่วงเวลาต้องห้ามในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งผู้สมัครและพรรคการเมืองต่าง ๆ ก็จะหยุดดำเนินการโฆษณาหาเสียงโดยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการปราศรัยหาเสียง การเดินหาเสียงตามบ้านเรือน การหาเสียงทางวิทยุโทรทัศน์ ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือทางอินเทอร์เน็ต เพื่อป้องกันการฝ่าฝืนกฎหมาย แต่การโฆษณาหาเสียงด้วยวิธีการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงนั้นยังมีปัญหาอยู่ว่า กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นกระทำการปิดประกาศและติดตั้งป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งต่อเนื่องจนถึงระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง การกระทำดังกล่าวจะเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 และมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แล้วแต่กรณีหรือไม่ เนื่องจากข้อเท็จจริงในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครเกี่ยวกับการติดตั้งป้ายหาเสียงเลือกตั้ง

(ตัวอย่างปรากฏจากคำวินิจฉัยสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงแล้วในบทที่ 4) มักจะปรากฏดังนี้

- ผู้สมัครปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไว้ก่อนวันเลือกตั้ง และไม่ได้ปลดออกเมื่อถึงเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

- ผู้สมัครปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไว้ก่อนวันเลือกตั้ง ต่อมาประมาณ 2 ถึง 3 วัน ก่อนวันเลือกตั้งได้ย้ายป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งมาใกล้ที่เลือกตั้ง โดยมองจากที่เลือกตั้งไม่เห็น แต่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะเดินทางไปลงคะแนนเลือกตั้งสามารถมองเห็นป้ายดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

- ผู้สมัครปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไว้ก่อนวันเลือกตั้ง เมื่อใกล้ถึงเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งได้ปลดป้ายหาเสียงเลือกตั้งที่ติดตั้งไว้บริเวณใกล้เคียงรอบที่เลือกตั้งออก แต่ป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งบริเวณอื่นไม่ได้ปลดออกและยังคงติดตั้งไว้จนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

จากกรณีข้างต้นทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาได้แก่

1) ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติกฎหมาย ปัญหาการร้องคัดค้านเกี่ยวกับการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในกรณีดังกล่าวยังคงปรากฏให้เห็นทุกครั้งของการเลือกตั้ง ซึ่งมักจะร้องคัดค้านด้วยข้อเท็จจริงเช่นเดิม แม้การวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่ได้มองว่าการกระทำดังกล่าวฝ่าฝืนบทบัญญัติกฎหมายก็ตาม

2) เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเลือกตั้งอาจถูกกล่าวหาว่าละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ แต่หากมองในมุมของเจ้าหน้าที่แล้ว เมื่อไม่มีกฎหมายให้อำนาจในการรื้อถอนประกาศหรือป้ายนอกที่เลือกตั้ง หากเจ้าหน้าที่ดำเนินการรื้อถอนอาจถูกกล่าวหาจากฝ่ายผู้สมัครได้ว่าทำให้ประกาศหรือป้ายเสียหายอันอาจนำไปสู่การฟ้องร้องทางแพ่งหรือทางอาญาได้

ดังนั้น จึงมีปัญหว่าการปิดประกาศและติดตั้งป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่กฎหมายต้องห้าม การกระทำดังกล่าวจะเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 และมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 หรือไม่ ซึ่งหากพิจารณาบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวก็มีได้มีบทยกเว้นให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองยังคงติดป้ายโฆษณาหาเสียงไว้ตั้งแต่เวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

เมื่อพิจารณาความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาปรากฏตาม เรื่อง เสร็จที่ 225/2522 (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ 8) เรื่อง ข้อห้ามการโฆษณาหาเสียงในวันเลือกตั้ง (มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522)¹ ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับ

¹ ประเด็นที่ 1 การโฆษณาหาเสียงซึ่งกระทำโดยการปิดแผ่นประกาศหรือทำให้ปรากฏด้วยประการใดๆ ซึ่งข้อความ หรือภาพ หรือสิ่งอื่นใดลงในยานพาหนะต่างๆ เช่น รถยนต์ รถสามล้อถีบ เรือ เกรียน ฯลฯ เป็นต้น แล้วขับเคลื่อนไปในที่ต่างๆ หรือจอดอยู่ตามสถานที่ต่างๆ ใส่เสื้อผ้าหรือสิ่งประดับอื่นใดที่มีข้อความ หรือภาพ หรือสิ่งอื่นใดของผู้สมัครคนใด แล้วเดินไปในสถานที่ต่างๆ ซึ่งมองเห็นได้จากที่สาธารณะ ในระหว่างเวลาตั้งแต่ 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้งจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 หรือไม่

ความเห็น การโฆษณา คือ เป็นการกระจายข่าวโดยทั่วไป โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข่าวสารเพื่อสร้างความรู้สึกรู้สึกนึกคิด หรือเพื่อชักจูงใจให้มีการกระทำตามความประสงค์ของผู้โฆษณา การกระทำดังกล่าวที่มีข้อความ หรือภาพ หรือสิ่งอื่นใด เกี่ยวกับผู้สมัครคนใด จึงถือเป็นการโฆษณาเช่นกัน และหากได้กระทำการดังกล่าวในช่วงระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง และการกระทำนั้นเป็นไปโดยเจตนาเพื่อการโฆษณาแล้ว ย่อมเป็นการขัดต่อมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522

ประเด็นที่ 2 แผ่นประกาศหรือข้อความหรือภาพหรือสิ่งอื่นใด ที่ได้ปิดประกาศไว้ตามสถานที่ต่างๆ ทั้งในสถานที่กำหนดให้เพื่อการปิดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในเขตท้องที่มีพระราชกฤษฎีกาใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 และในสถานที่อื่นๆ ทั่วไป ซึ่งได้ปิดประกาศไว้ก่อนเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้ง ในวันเลือกตั้งมิได้นำออก ปกปิด หรือทำลายเสีย กรณีเช่นนี้จะมีความผิดหรือไม่ หากเจ้าหน้าที่ไม่ปกปิดหรือทำลายเสียจะมีความผิดตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 หรือไม่

ความเห็น มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 บัญญัติห้ามเฉพาะการปิดประกาศโฆษณาหาเสียงภายหลังเวลา 18.00 นาฬิกา ถึงก่อนวันเลือกตั้งเท่านั้น หากการปิดประกาศโดยการหาเสียงได้กระทำก่อนเวลาดังกล่าวแล้วเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย และมีผลเป็นการโฆษณาอยู่ตลอดไปจนกว่าจะปลดประกาศโฆษณานั้นออก เมื่อ

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522² สรุปได้ว่า กรณีมีการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงไว้นอกที่เลือกตั้ง ตั้งแต่ก่อนเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันและเป็นการปิดหรือติดไว้โดยชอบ แม้ภายหลังเวลา 18.00 ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงสิ้นสุดวันเลือกตั้ง จะมีได้มีการเก็บหรือรื้อถอนออกก็ไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้สมัคร พรรคการเมือง ผู้ใด หรือเจ้าของบ้านที่มีการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเก็บ รื้อถอน ทำลายได้ เว้นแต่เป็นประกาศหรือป้ายที่มีอยู่ในที่เลือกตั้งเท่านั้น

จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเห็นดังนี้

1) ตัวแทนจากพรรคประชาธิปัตย์มีความเห็นในปัญหานี้ว่าหากจะให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองเก็บป้ายหรือประกาศโฆษณาหาเสียงในช่วงเวลาที่กฎหมายห้ามหาเสียงนั้น เห็นว่าเป็นภาระอย่างมากในทางปฏิบัติเนื่องจากในช่วงเลือกตั้งกำลังคนที่จะไปจัดเก็บมีจำนวนจำกัด แต่หากเป็นในที่เลือกตั้งก็เห็นด้วยที่ควรที่จะเก็บ เพราะมีผลต่อการจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนหนึ่ง ซึ่งโดยปกติเมื่อ

ประกาศโฆษณานั้นยังคงมีอยู่ในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกาของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงสิ้นสุดวันเลือกตั้ง ประกาศโฆษณาดังกล่าวจะเป็นที่ที่ต้องห้ามและจะต้องเอาออกหรือไม่นั้น กฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะประกาศที่มีอยู่แล้วก่อนหรือในวันเลือกตั้ง และอยู่ในที่เลือกตั้งเท่านั้นที่เจ้าหน้าที่มีอำนาจและมีหน้าที่ทำการปกปิด หรือปลดออกนอกที่เลือกตั้งดังกล่าว¹ ส่วนแผ่นป้ายโฆษณานอกที่เลือกตั้งเมื่อกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้เจ้าหน้าที่ในการเลือกตั้งไม่มีอำนาจหน้าที่ไปทำลาย หรือปลดลงแต่อย่างใด อีกทั้งกฎหมายก็ไม่ได้บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของเจ้าของป้ายหรือผู้ปิดประกาศที่จะต้องนำออก ปกปิด หรือทำลายเสีย ฉะนั้น แผ่นป้ายที่ประกาศไว้ในที่ต่างๆ นอกสถานที่เลือกตั้งซึ่งปิดประกาศไว้โดยชอบก่อน 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวัน หากแผ่นป้ายนั้นยังคงอยู่ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา 12 ดังกล่าว, สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, รวมความเห็นคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับองค์ประกอบครุภัณฑ์ท้องถิ่น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545), หน้า 14 -15.

² ปัจจุบันพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 ถูกยกเลิกแล้ว แต่ข้อห้ามดังกล่าวมีหลักการเหมือนกับในปัจจุบันเพียงแต่ถ้อยคำในตัวบทอาจแตกต่างกันไปบ้าง โดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 มาตรา 12 บัญญัติว่า นับตั้งแต่วันที่เวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้ง หนึ่งวันจนถึงสิ้นสุดวันเลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาไม่ว่าโดยวิธีอันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองหรือทำ ด้วยประการใดอันเป็นการกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศที่เลือกตั้งออกมาแล้ว ผู้สมัครก็จะให้ทีมงานไปเลื่อนป้ายออกไม่ให้เข้าไปใกล้ที่เลือกตั้งเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด³ เช่นเดียวกับพรรคพลังชลที่มีเห็นว่าอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติหากต้องให้จัดเก็บป้ายช่วงนั้น⁴

2) กรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่า

- นายสมชัย จึงประเสริฐ มีความเห็นว่า ตามกฎหมายใช้คำว่า “โฆษณาหาเสียง” ดังนั้น การปิดประกาศหาเสียงโดยเจตนาของกฎหมาย ไม่ใช่แค่การปิดประกาศหาเสียงเลือกตั้งคงมีความหมายมากกว่านั้น ซึ่งการหาเสียงเลือกตั้งมาจากพื้นฐานเดิม คือ การปราศรัยหาเสียงก็ได้หรือปิดประกาศหาเสียงก็ได้ กฎหมายจึงบัญญัติขึ้นมาเพื่อป้องกันไม่ให้ไปทำลายความคิด หรือมีอิทธิพลต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการจะตัดสินใจเลือกใคร เป็นการป้องกันผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มีความเป็นอิสระในการลงคะแนน

จากการศึกษางานจัดการการเลือกตั้งในหลายประเทศ ทั้งในทวีปยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย เอเชีย และแอฟริกา การลงคะแนนเลือกตั้งของต่างประเทศจะยึดหลักว่า ให้อิสระในการตัดสินใจของผู้จะลงคะแนน ในต่างประเทศจึงมักเห็นผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งยืนจับกลุ่มในคูหาลงคะแนนเดียวกัน หรือพูดคุยกันได้ สำหรับป้ายหาเสียงเลือกตั้งของต่างประเทศจึงเพียงมีการกำหนดว่าควรติดป้ายหาเสียงห่างจากที่ลงคะแนนในรัศมีเท่าไร อย่างในอเมริกาห้ามเข้าไปหาเสียงในอาคารที่ใช้ลงคะแนนในรัศมี 100 เมตร และป้ายหาเสียงก็เป็นป้ายขนาดเล็ก ๆ เท่ากระดาษเอ 3 (A-3) มีเพียงชื่อและตำแหน่งที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง เช่น ลงสมัครสมาชิกสภาท้องถิ่น กรรมการการศึกษา หรือนายอำเภอ (Sheriff) เท่านั้น แต่ในวันเลือกตั้งมีการใช้เครื่องบินขนาดเล็กบินลากป้ายชื่อวนไปทั่วบริเวณที่เลือกตั้ง หรือใช้บัลลูนติดชื่อผู้สมัครลอยไปทั่วพื้นที่สมัคร จัดรูปขบวนแห่ป้ายชื่อผู้สมัครไปตามท้องถนน รวมทั้งติดตั้งป้ายชื่อผู้สมัครที่รถบัสขับไปทั่วเมืองอันเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเลือกตั้ง แต่ไม่เข้าไปใกล้ที่ลงคะแนน

³ สัมภาษณ์ สมชาย จิตรามาต, หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและประสานงานสาขาพรรคประชาธิปไตย, 13 กันยายน 2556.

⁴ สัมภาษณ์ วันเพ็ญ เทียวลักษณ์, ผู้เชี่ยวชาญประจำ นายอุกฤษณ์ ต้นสวัสดิ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 จังหวัดชลบุรี, 7 ตุลาคม 2556.

ดังนั้นจึงเห็นว่าการติดป้ายหาเสียงบริเวณด้านหน้าหน่วยเลือกตั้งจะกระทำไม่ได้ แต่ถ้าห่างออกไปในระยะไกลสายตาก็จะมองเห็นด้วยตาเปล่า เช่น เกินกว่าระยะ 100 เมตร ห่างจากที่เลือกตั้งสามารถติดป้ายหาเสียงได้ ดังนั้น ควรกำหนดรัศมีเพื่อให้ห่างจากที่เลือกตั้งเท่าไร ถ้าในระยะที่กำหนดแล้วไม่เอาออกก็ผิด แต่ถ้าอยู่ห่างออกไปจากรัศมีที่กำหนดหรือเป็นป้ายหาเสียงที่ติดไว้ก่อนอยู่แล้วไม่ได้มีผลอะไร และยังเห็นว่าการติดป้ายก่อนหลังไม่เป็นไรแต่ให้พิจารณาดูว่าควรติดป้ายตรงไหนมากกว่า ถ้าอยู่ห่างจากที่เลือกตั้งพอสมควรแล้วก็ติดได้ ดังนั้นถ้าเราไปเอาว่าห้ามหาเสียงในวันเลือกตั้งทุกอย่างจะทำให้เราทำงานยุ่งยากลำบาก และแทนที่จะทำให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปโดยธรรมชาติของมันก็กลับต้องมาถูกจำกัด ทำอะไรก็ผิดหมดจะทำให้เป็นการเลือกตั้งที่ไม่มีความสุขสรุป เห็นว่ากฎหมายไม่ต้องแก้ แต่อยู่ที่การแปลและใช้กฎหมาย⁵

- นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการการเลือกตั้ง เห็นว่าหากพิจารณาแล้วการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงก็เป็นวิธีการหนึ่งในการโฆษณาหาเสียงเช่นเดียวกัน แต่หากตีความว่าให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองต้องดำเนินการรื้อถอนประกาศหรือแผ่นป้ายหาเสียงออกเพราะเป็นการหาเสียงในเวลาที่ยกกฎหมายต้องห้ามย่อมเคร่งครัดจนเกินไป และอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับตัวบุคคลที่จะทำการเก็บป้าย ดังนั้น หากผู้สมัครหรือพรรคการเมืองฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้จะถูกลงโทษตามบทกำหนดโทษอาญา หรืออาจนำไปสู่การเพิกถอนสิทธิหรือเลือกตั้งใหม่ หรือไม่นั้นควรจะพิจารณาโดยดูข้อเท็จจริงเป็นกรณีไป⁶

จากที่ผู้เขียนศึกษากฎหมายของประเทศสิงคโปร์ในบทที่ 3 พบว่ามีการกำหนดช่วงระยะเวลาต้องห้ามหาเสียงเช่นกัน โดยกำหนดห้ามหาเสียงระหว่างช่วงเวลา 24 ชั่วโมง ของวันก่อนหน้าวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งพิจารณาถึงเหตุผลในประเด็นที่มีการหยิบยกขึ้นมาในช่วงการเลือกตั้งก่อนที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ในประเทศสิงคโปร์จะพิจารณาช่วงเวลาที่เกิดโปสเตอร์หรือป้ายโดยมีข้อยกเว้นว่าหากโปสเตอร์และป้ายโฆษณาที่ได้รับการอนุญาตและได้แสดงไว้ก่อนแล้ว การโฆษณาบนอินเทอร์เน็ตที่ถูกกฎหมายที่ได้แสดงไว้ก่อนแล้วหรือหนังสือที่มีกำหนดเผยแพร่ไว้ก่อนวันก่อนหน้าวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ก็ไม่ถือว่าผิด

⁵ สัมภาษณ์ สมชัย จึงประเสริฐ, กรรมการการเลือกตั้ง ด้านกิจการสืบสวนสอบสวน, 3 ตุลาคม 2556.

⁶ สัมภาษณ์ ประพันธ์ นัยโกวิท, กรรมการการเลือกตั้ง ด้านกิจการบริหารงานเลือกตั้ง, 10 ตุลาคม 2556.

กฎหมาย และมีเงื่อนไขว่าในวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือวันก่อนหน้าวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ห้ามทำการปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลง โปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใดๆ รวมทั้งลักษณะในการแสดงหรือสถานที่ที่แสดง ซึ่งถูกแสดงอย่างถูกต้องตามกฎหมายอยู่แล้วในที่สาธารณะภายในเขตการเลือกตั้งนั้น ในส่วนของวิธีการปิดหรือติดโปสเตอร์หรือแบนเนอร์นั้นตามกฎหมายข้อบังคับของสิงคโปร์ได้กำหนดอย่างชัดเจนถึงระยะที่ห้ามแสดงโปสเตอร์หรือแบนเนอร์ระหว่างระยะเวลาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ในรัศมี 200 เมตรหรือระยะที่สั้นกว่าระยะดังกล่าวจากหน่วยเลือกตั้งใด ๆ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ (Returning Officer) อาจระบุระยะที่สั้นกว่าโดยพิจารณาจากพื้นที่ของเขตการเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่

ปัญหาดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่าประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเป็นวิธีการหนึ่งในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง โดยประกาศหรือป้ายนั้นมักจะปรากฏข้อความ รูปภาพ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใด ที่สื่อความหมายให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่พบเห็น จดจำ และเป็นการจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเอง เมื่อพิจารณาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง⁷ ประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าจะติดตั้งถาวรเคลื่อนที่ไม่ได้หรือจะเคลื่อนที่ได้ก็ตาม หากถึงกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการกระทำที่ทำให้การโฆษณานั้นเสียไป เช่น ปลดป้ายออก ปกปิด หรือทำลายป้ายนั้นเสียย่อมถือได้ว่ายังคงมีการโฆษณาหาเสียงอยู่ตลอดเวลา เช่นกัน จึงเป็นการกระทำครบองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายผู้กระทำความผิดมีความผิด

อย่างไรก็ตามหากเป็นประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงที่อยู่นอกบริเวณที่เลือกตั้ง หากไม่มีการรื้อถอนออกไปตั้งที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยตีความไว้ว่า ประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงที่ติดตั้งนอกบริเวณที่เลือกตั้งไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการเลือกตั้งหรือผู้รื้อถอนออก ดังนั้น เจ้าของหรือผู้ติดตั้งประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งซึ่งติดตั้งไว้โดยชอบก่อน 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจึงไม่มีความผิดนั้น ผู้เขียนกลับเห็นต่างออกไปเนื่องจากการปิดประกาศหรือติดป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นเรื่องของการโฆษณาให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบข้อมูลเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งเป็นคนละเรื่องกับการรื้อถอนประกาศหรือป้ายออก ไม่สามารถจะเอามาเป็นบทยกเว้นให้ประกาศหรือป้ายที่โฆษณาหาเสียงอยู่นั้นเป็นประกาศหรือป้ายที่ไม่เป็นการโฆษณาอีกต่อไป หรือจะถือว่าเจ้าของหรือผู้ติดตั้งประกาศหรือป้ายโฆษณาหา

⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 58 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 61 และ มาตรา 64

เสียงไม่ได้ทำการโฆษณาหาเสียงก็ได้ อีก ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่ามีผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ติดตั้งประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งได้ติดตั้งประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและได้ล่วงเวลาเข้าไปในช่วงเวลา 18.00 นาฬิกา ก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้งแล้วจึงเป็นการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดตามบทกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันแล้ว เจ้าของหรือผู้ติดตั้งประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงย่อมมีความผิด และมีหน้าที่รื้อถอนออกไป หากไม่รื้อถอนก็มีความผิดต้องรับโทษจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติกฎหมายว่าให้ผู้มีหน้าที่รื้อถอนป้ายโฆษณาหาเสียงออกไป

ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาการตีความกฎหมายในปัจจุบันให้เกิดความชัดเจนและเกิดความเป็นธรรมต่อผู้สมัครและพรรคการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรเพิ่มข้อกำหนดให้ชัดเจนในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดระยะห่างจากที่เลือกตั้งที่ประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงจะติดหรือปิดได้ เช่น กำหนดรัศมีห่างจากที่เลือกตั้ง 200 เมตร หรือสั้นกว่านั้น เพื่อมิให้มีผลเป็นการจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการที่จะลงคะแนนโดยอิสระ

นอกจากนี้ยังเห็นว่าในปัจจุบันวิธีการหาเสียงมีรูปแบบหลากหลายไม่เฉพาะแต่ประกาศ หรือป้ายโฆษณาหาเสียง แต่ยังมีทางสื่อสิ่งพิมพ์ ทางอินเทอร์เน็ต หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ หากกฎหมายจะถือว่าเมื่อถึงกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเอาการโฆษณาหาเสียงออกไป เช่น ไม่รื้อถอนป้ายหรือเรียกเก็บสิ่งพิมพ์ หรือไม่ลบจากฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายย่อมเกิดปัญหาต่อการหาเสียงที่ได้แพร่หลายไปแล้วและยากจะเรียกเก็บได้ ดังนั้นจึงควรระบุให้ชัดเจนว่าหากเป็นการโฆษณาหาเสียงที่ได้แสดงไว้โดยชอบก่อนช่วงเวลาที่ยกกฎหมายต้องห้ามหาเสียง การกระทำนั้นไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเช่นเดียวกับในประเทศสิงคโปร์ วิธีการนี้จะช่วยแก้ปัญหาหากผู้สมัครหรือพรรคการเมืองมีกำลังคนไม่เพียงพอที่จะดำเนินการจัดเก็บประกาศหรือป้ายในช่วงเวลาต้องห้ามหาเสียง และไม่เกิดเป็นประเด็นปัญหาการร้องคัดค้านการเลือกตั้งในลักษณะเดียวกันอีกด้วย

5.2 ปัญหาของบทบัญญัติเกี่ยวกับสถานที่ห้ามปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ในปัจจุบันในการเลือกตั้งระดับประเทศกฎหมายจะกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด ปิดประกาศ หรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐหรือในที่ของเอกชน เว้นแต่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งตามที่ได้มีการจัดสถานที่ปิดประกาศและกำหนดสถานที่ บริเวณ พื้นที่อันเป็นสาธารณสถานของรัฐเพื่อติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งโดยการจัดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในบริเวณสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวางระเบียบเกี่ยวกับข้อ

ควรปฏิบัติในการเลือกตั้งหรือข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการเลือกตั้ง เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย⁸

ในการนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2554 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 กำหนดสถานที่สำหรับการปิดประกาศโดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหัวหน้าหน่วยงาน จัดสถานที่ปิดประกาศ ให้แก่ผู้สมัครทุกคน และพรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครในเขตจังหวัด หรือในเขตเลือกตั้งนั้น ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขต แขวง หมู่บ้าน ชุมชนทุกแห่ง หรือที่ตั้งของหน่วยงานตามความเหมาะสมแล้วแต่กรณี ให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค⁹ ส่วนกรณีแผ่นป้าย ให้หัวหน้าหน่วยงานประกาศกำหนดสถานที่ บริเวณ พื้นที่ อันเป็นสาธารณสถานของรัฐ ได้แก่ บริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐที่เห็นสมควร เพื่อติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น ให้พอเพียงและเท่าเทียมกันในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครทุกคนและพรรคการเมืองทุกพรรค โดยคำนึงถึงความเหมาะสมความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด และความปลอดภัย รวมทั้งจะต้องไม่เป็นการกีดขวางการจราจร¹⁰ ซึ่งเมื่อถึงช่วงเลือกตั้งหน่วยงานต่างๆของรัฐก็จะออกประกาศกำหนดสถานที่สำหรับปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองได้ทราบแต่ก็มีความแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน

⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 59 อนุ (1) มาตรา 124 อนุ (1) และมาตรา 125

⁹ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 4 และ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 5

¹⁰ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 6 และ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 6

สำหรับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นกฎหมายกำหนดห้ามกระทำโดยวิธีทา พ่น หรือระบายสีซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ หรือโดยวิธีการปิดประกาศ ณ ที่รั้ว กำแพง ผนัง อาคาร สะพาน เสาไฟฟ้า หรือต้นไม้ บรรดาซึ่งเป็นทรัพย์สินของทางราชการ หรือ ณ บริเวณที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมีได้อนุญาต เว้นแต่เป็นการปิดประกาศ ณ สถานที่ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดไว้ ทั้งนี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองกำหนดสถานที่เพื่อปิดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไว้ตามความจำเป็น¹¹ ซึ่งเมื่อถึงช่วงเวลาเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ละครั้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่ละท้องที่ก็จะประกาศกำหนดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครได้รับทราบและก็มี ความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งก็ยังคงพบเห็นประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งขนาดต่างๆ ติดตั้งกันอยู่ทั่วไป และไม่สนใจวิถีชีวิตของผู้คน ความสะอาด และความปลอดภัยของผู้สัญจรทางถนน เนื่องจากมีแผ่นป้ายหาเสียงขนาดใหญ่ติดอยู่บริเวณเสาไฟฟ้า และต้นไม้บดบังทัศนวิสัยในการสัญจรบนถนน แสดงให้เห็นว่าไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนดดังต่อไปนี้

1) วัตถุประสงค์ที่ต้องการให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนการเลือกตั้ง

จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236 มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่จัดการ ควบคุม ตรวจสอบ วางระเบียบ หรือกำหนดมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งเพื่อให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนให้การเลือกตั้งมีความเสมอภาคและมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง หากมองในส่วนที่เกี่ยวกับการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง แม้จะมีข้อกำหนดที่ให้หัวหน้าหน่วยงานประกาศกำหนดสถานที่ บริเวณ พื้นที่ อันเป็นสาธารณสถานของรัฐ ได้แก่ บริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐที่เห็นสมควร เพื่อติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง หรือบทบัญญัติที่ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองกำหนดสถานที่เพื่อปิดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งได้ แต่

¹¹ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา

บุคคลเหล่านี้ก็เพียงดำเนินการออกประกาศกำหนดสถานที่ที่อนุญาตให้ติดได้ โดยไม่ได้ดำเนินการจัดสถานที่เฉพาะให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง ซึ่งที่ผ่านมาผู้สมัครหรือพรรคการเมืองก็ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงอย่างกว้างขวางตามขอบเขตและเงื่อนไขที่ประกาศอนุญาต ผู้เขียนเห็นว่า การดำเนินการดังกล่าวไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนดให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนการเลือกตั้งเพราะรัฐควรจะดำเนินการจัดสถานที่เฉพาะให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงจึงจะเป็นการสนับสนุนการเลือกตั้งอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

2) วัตถุประสงค์เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ตามที่กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวางระเบียบเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติในการเลือกตั้งหรือข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการเลือกตั้ง เพื่อให้การหาเสียงเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งเมื่อพิจารณาประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 แม้จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจัดสถานที่ปิดประกาศ ให้แก่ผู้สมัครทุกคน และพรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครในเขตจังหวัด หรือในเขตเลือกตั้งนั้น ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานเขต แขวง หมู่บ้าน ชุมชนทุกแห่ง หรือที่ตั้งของหน่วยงานตามความเหมาะสมแล้วก็ตาม แต่กรณีแผ่นป้าย ประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวกลับบัญญัติว่า ให้หัวหน้าหน่วยงานประกาศกำหนดสถานที่ บริเวณ พื้นที่ อันเป็นสาธารณสถานของรัฐ ได้แก่ บริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐที่เห็นสมควร เพื่อติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้นโดยคำนึงถึงความเหมาะสมความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด และความปลอดภัย รวมทั้งจะต้องไม่เป็นการกีดขวางการจราจร จากถ้อยคำของบทบัญญัติดังกล่าว หัวหน้าหน่วยงานผู้มีอำนาจในการกำหนดสถานที่ที่ยังสามารถที่จะกำหนดให้ติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งสถานที่ บริเวณ พื้นที่ อันเป็นสาธารณสถานของรัฐ ได้แก่ บริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐได้ หากหัวหน้าหน่วยงานผู้มีอำนาจเห็นสมควร

ส่วนการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นกฎหมายกำหนด ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดสถานที่เพื่อปิดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไว้ตามความจำเป็น ซึ่งเมื่อถึงช่วงเวลาเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ละครั้ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นก็จะประกาศกำหนดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครได้รับทราบ แต่จากการศึกษาประกาศของหน่วยงานท้องถิ่น เรื่อง กำหนดสถานที่ หลักเกณฑ์และวิธีปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง (ผู้เขียนได้ยกตัวอย่าง

ไว้แล้วในบทที่ 4) ก็ยังพบว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นบางท้องถิ่นกำหนดให้ปิดประกาศได้บริเวณที่สาธารณะ และสองข้างถนน ตรอก ซอย บริเวณเสาไฟฟ้าส่องสว่าง (เสาโลหะกลม) หรือริมถนนตลอดสาย ได้

แม้ประกาศของหัวหน้าหน่วยงานในการเลือกตั้งระดับประเทศและประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นจะกำหนดสถานที่ที่ไม่อนุญาตให้ผู้สมัครติดแผ่นป้าย เช่น เกาะกลางถนน สะพานลอยคนเดินข้ามหรือรถข้าม รวมทั้งส่วนประกอบของสะพาน รั้วและแผงเหล็กริมถนน ป้ายจราจรและสัญญาณไฟจราจร ต้นไม้และเสาไฟฟ้าบริเวณเกาะกลางถนน สวนหย่อม สวนสาธารณะ วงเวียนทุกวงเวียน พระบรมมหาราชวัง เป็นต้น แต่ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งเรายังพบเห็นประกาศหรือป้ายบริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ ต้นไม้ เสาไฟฟ้าจนชินตา ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยโดยทั่วไป

3) วัตถุประสงค์ของความเสมอภาค เท่าเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง

ไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือประกาศที่เกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้งต่างมีบทบัญญัติที่กำหนดให้การหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมืองเป็นไปอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน และตามหลักความเสมอภาคในการเลือกตั้งในแง่ผู้สมัครรับเลือกตั้งย่อมต้องมีความเสมอภาคของการแข่งขันในการเลือกตั้ง นอกจากนี้ ยังมีหลักความเท่าเทียมกันในแง่ของโอกาสที่จะทำให้พรรคการเมืองทุกพรรคและผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการหาเสียง และเท่าเทียมกันในการแข่งขันเพื่อรับคะแนนเสียงจากประชาชน และหลักนี้มีบทบาทมากเพราะใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณากรณีการอนุญาตให้ใช้สถานที่สาธารณะในการหาเสียง การปิดโปสเตอร์หาเสียงตามท้องถิ่น

อย่างไรก็ตามในการเลือกตั้งระดับประเทศเมื่อพิจารณาประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินของรัฐบาลในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2554 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหัวหน้าหน่วยงาน จัดสถานที่ปิดประกาศ ให้แก่ผู้สมัครทุกคน และพรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัคร และกรณีแผ่นป้าย ให้หัวหน้าหน่วยงานประกาศกำหนดสถานที่ บริเวณ พื้นที่ อันเป็นสาธารณสถานของรัฐ ได้แก่ บริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐที่เห็นสมควร เพื่อติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น และในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองก็จะเป็นผู้กำหนดสถานที่เพื่อปิดประกาศโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ผู้เขียนจึงเห็นว่าการกำหนดให้แต่ละหน่วยงานหรือแต่ละพื้นที่เป็นผู้กำหนดสถานที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและเท่าเทียมกันในภาพรวม เพราะหน่วยงานต่างๆของรัฐ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่ละท้องที่ก็จะออกประกาศกำหนดสถานที่สำหรับปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปแต่ละหน่วยงาน และท้องถิ่นต่าง ๆ กล่าวคือ บางหน่วยงาน และบางท้องถิ่นอนุญาตให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองปิดประกาศในบริเวณที่สาธารณะทุกแห่งได้ตามวิธีการที่ประกาศได้กำหนดไว้ และยกเว้นไม่อนุญาตให้ติดแผ่นป้ายของผู้สมัครและพรรคการเมืองบางสถานที่ เช่น เกาะกลางถนน สะพานลอยคนเดินข้ามหรือรถข้าม รวมทั้งส่วนประกอบของสะพาน รั้ว และแผงเหล็กริมถนน ป้ายจราจรและสัญญาณไฟจราจร ต้นไม้และเสาไฟฟ้าบริเวณเกาะกลางถนน วงเวียนทุกวงเวียน เป็นต้น แต่บางหน่วยงาน และบางท้องถิ่นกลับไม่ได้กำหนดข้อยกเว้นเอาไว้ และบางท้องถิ่นอนุญาตให้ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงบริเวณเสาไฟฟ้าริมถนน แต่บางท้องถิ่นกลับไม่ได้กำหนดไว้เช่นนั้น ทำให้ออกจากในทางปฏิบัติผู้สมัครหรือพรรคการเมืองจะเกิดความสับสนและต้องตรวจสอบประกาศของหน่วยงานหรือของท้องถิ่นในท้องที่ซึ่งตนจะปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายและในภาพรวมยังเกิดความไม่เท่าเทียมกันที่มีการกำหนดสถานที่แตกต่างกันเช่นนี้ โดยเฉพาะในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคการเมือง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกบัญชีรายชื่อใดบัญชีรายชื่อหนึ่งเพียงบัญชีเดียว และให้ถือประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง¹² ที่ควรจะต้องได้รับอนุญาตให้ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเหมือนกันทุกพรรค ไม่ควรจะมีความแตกต่างกันในแต่ละท้องที่

เมื่อพิจารณานิยามของคำว่า “สาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ” ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง¹³ หมายความว่า ที่ตั้ง สถานที่ ที่สาธารณะที่อยู่ในความดูแลครอบครองของส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ องค์การมหาชน แต่ในกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส บรรดาที่สาธารณะ (public space) เหล่านี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของด้วย ดังนั้น การใช้ที่สาธารณะร่วมกันระหว่างรัฐกับประชาชนจึงต้องมีความสมดุลด้วย

¹² นนทวิณีจ เจริญวชัย, กฎหมายเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2554 (จังหวัดนครปฐม: โรงพิมพ์ ภูมิการแพทย์, 2555). หน้า 67.

¹³ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 3 และ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 3

และแม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จะรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเอาไว้ในมาตรา 41 แต่สิทธิดังกล่าวใช้ได้เฉพาะทรัพย์สินส่วนบุคคลเท่านั้น¹⁴ โดยในประเทศฝรั่งเศสกำหนดให้ติดป้ายหาเสียงเลือกตั้งได้เฉพาะในบริเวณที่ฝ่ายปกครองกำหนด เช่น หน้าที่ทำการเขต อำเภอ เทศบาล หรือหน้าโรงเรียน วัด เป็นต้น¹⁵ และให้หน่วยงานผู้รับสมัครเป็นผู้กำหนดสถานที่ที่ใช้สำหรับติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงโดยใช้วิธีการจับสลาก และให้จัดสถานที่ที่ใช้สำหรับติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงตามลำดับการยื่นคำขอต่อเทศบาล ซึ่งมีข้อสังเกตว่าการที่ประเทศฝรั่งเศสให้รัฐสามารถกำหนดสถานที่ให้ติดป้ายหาเสียงเลือกตั้งได้เฉพาะในบริเวณที่กำหนด ไม่ได้ติดบริเวณถนนโดยทั่วไปดังเช่นในประเทศไทยเนื่องจากประเทศฝรั่งเศสมีคณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งทำหน้าที่ดูแลการส่งและแจกจ่ายเอกสารทุกชนิดที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งอีกทางหนึ่ง จึงไม่จำเป็นที่จะต้องโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้ประชาชนทราบมากเกินไปโดยประชาชนได้ทราบจากทางเอกสารที่หน่วยงานของรัฐได้พิมพ์ส่งให้ถึงบ้านแล้ว

ส่วนในประเทศญี่ปุ่นการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองยิ่งกว่าผู้สมัคร และผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะลงคะแนนเสียงตามนโยบายและหลักการยิ่งกว่าจะเลือกปัจเจกบุคคลเฉพาะตัว ประเทศญี่ปุ่นจึงมีข้อจำกัดและข้อห้ามในการควบคุมกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครอย่างเข้มงวดโดยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาระบบแบ่งเขต กรรมการเลือกตั้งแต่ละเทศบาล เป็นผู้มีหน้าที่จัดสถานที่สำหรับการติดโปสเตอร์ สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น และนายกเทศมนตรี จังหวัดและเทศบาลที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดสถานที่ในการติดประกาศได้เอง ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹⁴ นันทวัฒน์ บรมานันท์, บทบรรณาธิการ ครั้งที่ 173 โหมโรงเลือกตั้ง (2). [ออนไลน์], 11 พฤศจิกายน 2550. แหล่งที่มา <http://www.pub-law.net>

¹⁵ นันทวัฒน์ บรมานันท์, บทบรรณาธิการ ครั้งที่ 89 การหาเสียงเลือกตั้งผู้ว่า กทม. [ออนไลน์], 15 ธันวาคม 2547. แหล่งที่มา www.pub-law.net

จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเห็นดังนี้

1) ตัวแทนจากพรรคประชาธิปัตย์¹⁶ เห็นว่าหากกำหนดให้รัฐเป็นผู้จัดสถานที่สำหรับปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงหากกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยก็เห็นด้วย แต่ก็ควรจะกระจายตามจุดต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้ผู้สมัครได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ เพราะการปิดประกาศหรือป้ายเป็นวิธีการที่สำคัญในการโฆษณาหาเสียงทำให้ประชาชนจดจำผู้สมัคร และหมายเลขได้ แม้ในปัจจุบันจะมีวิธีการหาเสียงทางอื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ แต่ในต่างจังหวัดประกาศและป้ายโฆษณาหาเสียงก็ยังเป็นสิ่งจำเป็น ส่วนพรรคพลังชล¹⁷ เห็นว่าบางครั้งสถานที่ที่รัฐกำหนดให้ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงก็ไม่สามารถทำให้ประชาชนเห็นได้อย่างชัดเจน และหากจะต้องกำหนดสถานที่ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงก็ควรจะกำหนดสถานที่ที่ประชาชนผ่านไปมาสามารถเห็นได้ชัดเจน

2) กรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่า

- นายสมชัย จิ้งประเสริฐ กรรมการการเลือกตั้ง มีความเห็นกรณีนี้ว่าจากการศึกษาดูงานจัดการเลือกตั้งในประเทศญี่ปุ่นส่วนที่รัฐจัดสถานที่ปิดประกาศให้ก็ไม่ได้พุ่มเฟือยมากมายดังเช่นในประเทศไทย และมีการหาเสียงทาง Internet T.V. เฟสบุ๊ก ไลน์ สไกป์ ฯลฯ แต่การหาเสียงด้วยการขึ้นป้ายขนาดใหญ่ไม่มีและไม่นิยมกัน และเห็นว่าถ้าทำก็ไม่เหมาะสม การหาเสียงของญี่ปุ่นจะใช้นโยบายเป็นหลักในการหาเสียงเหมือนกับว่าเป็นการแข่งขันนโยบายมากกว่าเลือกตัวบุคคลเท่ากับเลือกนโยบายและพรรค ส่วนใหญ่เน้นด้าน IT และวิธีการหาเสียงของประเทศญี่ปุ่นดีในแง่ความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ประเทศไทยคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้กำหนดสถานที่แต่ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของท้องถิ่นเป็นผู้กำหนด ตามหลักทั่วไปแล้วมีกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองบังคับใช้เป็นปกติ แต่ในช่วงเลือกตั้งมีให้นำมาใช้เพราะให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในกฎหมายเลือกตั้ง โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นคนดำเนินการ แต่ในความเป็นจริงคณะกรรมการการเลือกตั้งเอง

¹⁶ สัมภาษณ์ สมชาย จิตรามาต, หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและประสานงานสาขาพรรคประชาธิปัตย์, 13 กันยายน 2556.

¹⁷ สัมภาษณ์ วันเพ็ญ เตียวลักษณ์, ผู้เชี่ยวชาญประจำ นายอุกฤษณ์ ต้นสวัสดิ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 จังหวัดชลบุรี, 7 ตุลาคม 2556.

ก็ไม่มีขีดความสามารถจะไปรอบรู้ได้ทุกแห่งจึงให้อำนาจท้องถิ่นกำหนด ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เจ้าพนักงานท้องถิ่นมักจะกำหนดให้ติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงได้หมดจึงกลายเป็นว่าบทบาทหน้าที่กฎหมายห้ามหรือจำกัด บทกฎหมายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดูแลนั้นขาดความศักดิ์สิทธิ์ไป การบังคับใช้กฎหมายให้ถูกต้อง เป็นธรรมในเรื่องนี้จึงยังไม่สัมฤทธิ์ผล

สรุป เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยเห็นด้วยว่าควรจำกัดสถานที่ และควรให้หาเสียงโดยวิธีอื่นมากกว่าการปิดประกาศ เช่น ทางInternet T.V. เฟสบุ๊ก ไลน์ สไกด์ เหล่านี้ เป็นต้น บ้านเมืองจะได้ไม่มีกรุงรัง¹⁸

- นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการการเลือกตั้ง มีความเห็นว่าที่ผ่านมาหัวหน้าหน่วยงาน หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นบางท้องถิ่นก็ได้ประกาศให้ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงไว้ตามที่สาธารณะ ถนน หรือเสาไฟฟ้า เพียงแต่จำกัดเงื่อนไข เช่น ห้ามกระทำบริเวณเกาะกลางถนน สะพานลอยคนเดินข้ามหรือรถข้าม วงเวียน พระบรมมหาราชวัง เป็นต้น รวมทั้งต้องไม่เป็นการกีดขวางทางสัญจรหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนหรือยานพาหนะหรือปิดบังป้ายและสัญญาณไฟจราจรหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการ ซึ่งเป็นไปตามดุลพินิจของแต่ละหน่วยงาน หรือแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกัน ดังนั้น หากมุ่งประสงค์ให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนการเลือกตั้ง และเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการหาเสียงอย่างแท้จริง การให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองเป็นผู้ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงเฉพาะที่รัฐจัดไว้ให้ และไม่ควรมีข้อกำหนดให้ติดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงบริเวณที่สาธารณะต่างๆ ก็จะเป็นการเกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่แตกต่างจนเกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกันของผู้สมัครในแต่ละพื้นที่¹⁹

3) จากการสอบถามผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความเห็นว่า

- ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน²⁰ ให้ความเห็นว่าในช่วงเลือกตั้งมักพบป้ายหาเสียงเลือกตั้งบดบังทางเข้าซอย ทำให้มองไม่เห็นรถที่สวนมา เกิดความไม่ปลอดภัย และ

¹⁸ สัมภาษณ์ สมชัย จึงประเสริฐ, กรรมการการเลือกตั้ง ด้านกิจการสืบสวนสอบสวน, 3 ตุลาคม 2556.

¹⁹ สัมภาษณ์ ประพันธ์ นัยโกวิท, กรรมการการเลือกตั้ง ด้านกิจการบริหารงานเลือกตั้ง, 10 ตุลาคม 2556.

หากรัฐกำหนดสถานที่เฉพาะสำหรับติดป้ายหาเสียงให้แก่ผู้สมัครก็เห็นด้วย เนื่องจากเห็นว่าปัจจุบันมีการหาเสียงโดยสื่ออื่น ๆ เพิ่มขึ้นมาก การติดประกาศหรือป้ายหาเสียงก็อาจลดความสำคัญไป

- ส่วนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในต่างจังหวัดจำนวน 2 คน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนแรก²¹ เห็นว่า ในต่างจังหวัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งที่แข่งขันกันมีอยู่อย่าง มากไม่เกิน 3 พรรค ซึ่งประชาชนก็จะทราบอยู่แล้วว่าเป็นใคร แต่จะให้ความสำคัญกับหัวคะแนนต่าง ๆ มากกว่าที่จะมาหาเสียงกับประชาชน ป้ายหาเสียงจึงไม่ค่อยมีบทบาทเท่าไรนัก ดังนั้นหากกำหนด สถานที่ติดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงก็ไม่ส่งผลกระทบบมากในการประชาสัมพันธ์เพราะใน ต่างจังหวัดมักจะเลือกตัวบุคคล ไม่ได้ดูจากนโยบายที่ระบุในป้าย ส่วนคนที่สองเห็นว่าทำให้รัฐจัด สถานที่ที่มีทั้งข้อดี คือ ทำให้เกิดความเรียบร้อยและมีความเสมอภาค และข้อเสีย คือ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ ห่างไกลอาจไม่เห็นป้ายของผู้สมัครเท่าไรนักเพราะพื้นที่ในต่างจังหวัดค่อนข้างกว้าง²²

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่ต้องการให้รัฐมีส่วนในการสนับสนุน การเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมือง และก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในช่วงเลือกตั้ง อีกทั้งทำให้เกิดความเสมอภาคในภาพรวมและมีความเท่าเทียมกันในแง่ของโอกาสในการแข่งขันหา เสียงเลือกตั้งแต่ละพื้นที่ก็ควรให้รัฐเป็นผู้จัดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงให้ ผู้สมัคร และพรรคการเมือง ดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น และฝรั่งเศส และเพื่อให้ประกาศคณะกรรมการ การเลือกตั้งซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองมีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายระดับ พระราชบัญญัติที่กำหนดให้รัฐจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งจึงไม่ควร กำหนดให้ติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงบริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของ รัฐได้ทั่วไปตามที่หัวหน้าหน่วยงานกำหนดดังเช่นประกาศคณะกรรมการเลือกตั้งในปัจจุบัน²³

²⁰ สัมภาษณ์ อรสุภา สิทธิวนิช ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขตบางพลัด กรุงเทพฯ, 13 กันยายน 2556. และ สัมภาษณ์ ภัทรดา เมฆานันท์ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขตพระโขนง กรุงเทพฯ, 6 ตุลาคม 2556.

²¹ สัมภาษณ์ ปณิธาตา ไพโรโสภา ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จังหวัดกาฬสินธุ์, 11 ตุลาคม 2556.

²² สัมภาษณ์ ภาณุพล บุรพันธ์ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จังหวัดขอนแก่น, 11 ตุลาคม 2556.

ส่วนที่ว่าจะเพียงพอในการสื่อให้ประชาชนได้รับทราบ หรือเป็นการจำกัดการหาเสียงของผู้สมัครมากเกินไปหรือไม่นั้น เพราะหากพิจารณาในประเทศฝรั่งเศสแม้จะกำหนดให้ติดป้ายหาเสียงเลือกตั้งได้เฉพาะในบริเวณที่ฝ่ายปกครองกำหนด แต่ฝรั่งเศสก็มีหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่จัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ทราบอีกทางหนึ่ง กรณีนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่าในช่วงเลือกตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรหาหรือรับฟังความต้องการของผู้สมัครหรือตัวแทนจากพรรคการเมืองในการกำหนดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อให้ความเหมาะสม และทั่วถึง อีกทั้งในปัจจุบันผู้เขียนเห็นว่ามีการหาเสียงเลือกตั้งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ในการหาเสียงหลากหลายมากขึ้นเพียงพอที่จะประชาสัมพันธ์นโยบาย และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับทราบการกำหนดเช่นนี้จึงไม่เป็นการจำกัดการโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครจนเกินไป

5.3 ปัญหาการกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในที่ของเอกชน

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 กำหนดห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในสาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ (นอกเหนือจากสถานที่ซึ่งมาตรา 59 กำหนดให้รัฐจัดไว้ให้สำหรับปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง) หรือในที่ของเอกชน เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 มาตรา 50 ที่ถูกยกเลิกไป บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด นอกจาก รัฐจัดที่ปิดประกาศและที่ติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งใน สาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ จัดสรรเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้แก่พรรคการเมืองหรือกระทำการอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้รัฐสนับสนุน” จะเห็นได้ว่ามาตราดังกล่าวก็ได้กำหนดห้ามอย่างชัดเจนมิให้ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในที่เอกชน

²³ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 ข้อ 6 และ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กำหนดวิธีการสนับสนุนการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2551 ข้อ 6

อย่างไรก็ตามการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมีหลักเกณฑ์ที่ต่างออกไปโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 62 กำหนดว่าการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งต้องไม่กระทำบริเวณที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมิได้อนุญาต ส่วนวิธีการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงกฎหมายห้ามกระทำด้วยวิธีทา พ่น หรือระบายสีซึ่งข้อความ ภาพหรือรูปรอยใด ๆ หรือโดยวิธีการปิดประกาศ ณ ที่รั้ว กำแพง ผนัง อาคาร สะพาน เสาไฟฟ้า หรือต้นไม้ บรรดาซึ่งเป็นทรัพย์สินของทางราชการ หรือ ณ บริเวณที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมิได้อนุญาต เว้นแต่เป็นการปิดประกาศ ณ สถานที่ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดไว้ ซึ่งหมายความว่ามาตราดังกล่าวก็ได้กำหนดห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในที่เอกชนอย่างชัดเจนดังเช่นการเลือกตั้งในระดับประเทศ ดังนั้น หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอนุญาตแล้ว ผู้สมัครก็สามารถกระทำได้โดยชอบ การกำหนดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในการเลือกตั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่นกรณีนี้จึงแตกต่างกัน และการกำหนดเช่นนี้อาจทำให้เกิดปัญหาว่าต้องมาพิจารณาเป็นกรณีไปว่าสถานที่ใดเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้อนุญาตแล้วบ้าง และเกิดปัญหาทำให้รัฐควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยยากขึ้น

จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเห็นดังนี้

1) ตัวแทนจากพรรคประชาธิปัตย์และพรรคพลังชล²⁴ไม่เห็นด้วยที่จะห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในที่เอกชน แม้แต่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ไม่อาจติดประกาศหรือแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งแม้แต่ในที่ทำการของพรรคตนเองได้ เพราะสถานที่ซึ่งเป็นที่ทำการพรรคถูกตีความว่าเป็นที่ของเอกชน ในช่วงเลือกตั้งหากพรรคต้องการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบหมายเลขผู้สมัครของพรรคแต่กลับทำไม่ได้เพราะถูกจำกัดโดยเหตุผลทางข้อกฎหมาย และเคยมีที่ถูกร้องคัดค้านโดยเข้าใจผิดในข้อกฎหมายว่าสามารถติดป้ายบริเวณที่ทำการพรรคได้แต่กลับถูกร้องคัดค้าน ซึ่งไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น

2) กรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่า

²⁴ สัมภาษณ์ สมชาย จิตรามาต, หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและประสานงานสาขาพรรคประชาธิปัตย์, 13 กันยายน 2556. และสัมภาษณ์ วันเพ็ญ เดียวลักษณ์, ผู้เชี่ยวชาญประจำ นายอุกฤษณ์ ต้นสวัสดิ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 จังหวัดชลบุรี, 7 ตุลาคม 2556.

- นายสมชัย จึงประเสริฐ กรรมการการเลือกตั้ง มีความเห็นว่า คำว่า “ในที่เอกชน” ควรคงไว้ เนื่องจากเมืองไทยติดประกาศ ป้ายหาเสียงเลือกตั้งกันมากจนเกินเหตุ โดยเฉพาะที่เอกชนสมควรห้ามอย่างยิ่ง เช่น ถ้ามีคนรวยอนุญาตให้คุณมาติดป้าย แต่คนอื่นติดไม่ได้ เพราะที่เอกชนเจ้าของสามารถจะอนุญาตให้ใครติดป้ายหาเสียงหรือไมก็ได้ ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกัน โดยที่รัฐไม่อาจเข้าไปควบคุมได้ ดังนั้น ควรจะกำหนดให้เหมือนปัจจุบันว่าที่เอกชนก็ติดไม่ได้ เพื่อจะได้สอดคล้องกับหลักที่ว่ารัฐต้องจัดสถานที่ให้ ส่วนที่ทำการพรรคจะไปเคร่งครัดว่าเป็นที่เอกชนใครๆ ก็ติดไม่ได้ก็ไม่ใช่อีกเช่นกัน เพราะเจตนารมณ์ไม่เหมือนกัน ถ้าตีความอย่างเคร่งครัดที่ทำการพรรคก็ถือเป็นที่เอกชน แต่ไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น จึงเห็นว่ากรณีพรรคการเมืองอาจติดป้ายก็เฉพาะที่ทำการพรรคหรือศูนย์เลือกตั้งของพรรคเท่านั้น มิใช่ที่ทำการของสาขาพรรค เพราะพรรคที่มีสาขาย่อมได้เปรียบ หากให้ติดป้ายหาเสียงตามสาขาพรรคได้ด้วย พรรคที่มีสาขาพรรคมากอยู่ทั่วไป ถ้าให้ติดได้ จะทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกัน

ดังนั้น การเลือกตั้งท้องถิ่นและระดับประเทศควรเหมือนกัน คือ ที่เอกชนก็ติดไม่ได้ และควรระบุให้ชัดเจนว่าให้ติดได้ที่ไหน เช่น ที่ทำการพรรค หรือศูนย์เลือกตั้ง ดังนี้เป็นต้น²⁵

- นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการการเลือกตั้งอีกท่านเห็นว่าหากพิจารณาตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนให้การเลือกตั้งมีความเสมอภาค และมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น เห็นว่าหากกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่นห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงในที่เอกชนให้สอดคล้องกับการเลือกตั้งระดับประเทศ โดยไม่ต้องคำนึงว่าเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้ครอบครองจะอนุญาตหรือไม่ก็ย่อมทำให้เกิดความเสมอภาคในการหาเสียงเลือกตั้งได้²⁶

ปัญหากรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 วรรคแรก กำหนดห้ามอย่างชัดแจ้งมิให้ติดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในที่เอกชนเนื่องจากมีเจตนารมณ์เพื่อให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนการเลือกตั้งโดยการจัดสถานที่ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงให้แก่

²⁵ สัมภาษณ์ สมชัย จึงประเสริฐ, กรรมการการเลือกตั้ง ด้านกิจการสืบสวนสอบสวน, 3 ตุลาคม 2556.

²⁶ สัมภาษณ์ ประพันธ์ นัยโกวิท, กรรมการการเลือกตั้ง ด้านกิจการบริหารงานเลือกตั้ง, 10 ตุลาคม 2556.

ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง อีกทั้งยังทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างผู้สมัครแต่ละคนโดยไม่ให้ผู้สมัครที่มีฐานะทางการเงินมากกว่าได้เปรียบผู้สมัครคนอื่น

นอกจากนี้หากประชาชนต้องการแสดงออกถึงความนิยมต่อผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุนโดยอนุญาตให้ผู้สมัครมาปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงบริเวณที่ดิน บ้าน หรือร้านค้าที่ตนเป็นเจ้าของ หรือแม้แต่นำประกาศหรือป้ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งมาติดไว้เอง การกระทำดังกล่าวอาจสุ่มเสี่ยงเป็นการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายได้เพราะเป็นการกระทำในสถานที่ซึ่งเป็นของเอกชน อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามนำมาร้องคัดค้านว่าเป็นการกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เลือกตั้งใหม่ หรือให้ดำเนินคดีอาญา ดังที่เคยมีเรื่องร้องคัดค้านขึ้นสู่การวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าบทบัญญัติซึ่งกำหนดห้ามมิให้ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายหาเสียงในที่เอกชนมีความเหมาะสมแล้ว และควรแก้ไขกฎหมายการเลือกตั้งท้องถิ่นที่มีข้อกำหนดในลักษณะว่าหากเป็นบริเวณที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินอนุญาตก็สามารถปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงได้เป็นว่า “ห้ามปิดประกาศและติดแผ่นป้ายหาเสียงในที่เอกชน” เช่นเดียวกับกับการเลือกตั้งในระดับประเทศจะทำให้รัฐสามารถควบคุมให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนการเลือกตั้ง อีกทั้งทำให้เกิดความเสมอภาคในการแข่งขันหาเสียงเลือกตั้งมากกว่าในปัจจุบัน

5.4 ปัญหาการกำหนดข้อห้ามของวิธีการหาเสียงโดยการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงไว้ในระเบียบและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

โดยที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศหรือวางระเบียบกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง อีกทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 ก็ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งวางระเบียบเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติในการเลือกตั้ง หรือข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในการเลือกตั้ง เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ก็กำหนดไว้ในลักษณะเดียวกันว่า เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศเพื่อแนะนำวิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัคร

หากพิจารณาระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กำหนดเกี่ยวกับวิธีการหาเสียงนั้นจะพบว่า มีข้อห้ามในการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงกำหนดไว้ในลักษณะเป็นข้อห้ามไว้ แต่ก็ไม่ปรากฏข้อห้ามในลักษณะเดียวกันปรากฏใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 หรือพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ อีกทั้งข้อห้ามบางประการที่เกี่ยวกับประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงหากพิจารณาการเลือกตั้งระดับประเทศก็จะพบว่า ได้บัญญัติไว้เป็นข้อห้ามและมีโทษทางอาญา แต่ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นกลับกำหนดเพียงรายละเอียดข้อควรปฏิบัติโดยไม่มีสภาพบังคับที่ชัดเจนแต่อย่างใด จึงทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกันของการเลือกตั้งทั้งสองประเภท ดังนี้

1) ในการเลือกตั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่นมีระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งกำหนดข้อห้ามในลักษณะเดียวกันว่ามีให้ปฏิบัติในการแจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งโดยห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้วแต่กรณีกระทำการหรืออาศัยผู้ใดกระทำการแจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะ²⁷ แต่หากมีการฝ่าฝืนระเบียบหรือประกาศในข้อดังกล่าวกลับไม่มีบทกำหนดโทษทางอาญาดังเช่นบทบัญญัติในกฎหมายที่ห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในที่ห้ามติดแต่อย่างใด ทั้งๆที่การแจกเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการวางหรือโปรย ก็เป็นวิธีการหนึ่ง

²⁷ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการหาเสียง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 ข้อ 7 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550 ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้ง ข้อควรปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการดำเนินการใดๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พ.ศ.2551 ข้อ 9 และประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2551 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2555 ข้อ 7

ในการหาเสียงได้ และข้อห้ามดังกล่าวก็มีขึ้นเพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เช่นเดียวกัน

2) ในการเลือกตั้งระดับประเทศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 วรรคสอง ห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่มีขนาดหรือจำนวนไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด หากฝ่าฝืนย่อมมีโทษทางอาญาตามมาตรา 147 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ในกฎหมายการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นกลับไม่มีบทบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าว กล่าวคือ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 ข้อ 5 อนุ (4) เพียงแต่กำหนดรายละเอียดว่าประกาศควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 30 เซนติเมตร ความยาวไม่เกิน 42 เซนติเมตร หรือป้ายควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 130 เซนติเมตร ความยาวไม่เกิน 245 เซนติเมตร ส่วนจำนวนของประกาศหรือป้ายดังกล่าวให้เป็นไปตามความเหมาะสมในพื้นที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ซึ่งเท่ากับว่าหากผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นจัดทำป้ายหรือประกาศเกินจำนวนที่กฎหมายกำหนดกลับไม่มีโทษทางอาญาดังเช่นการเลือกตั้งในระดับประเทศ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 วรรคสอง และมาตรา 125 ประกอบมาตรา 147 และเมื่อเกิดเป็นประเด็นปัญหาที่มีการร้องคัดค้านก็ไม่อาจกำหนดโทษต่อผู้ที่ฝ่าฝืนได้ด้วยเหตุผลที่ว่าข้อกำหนดในประกาศดังกล่าวมีลักษณะเป็นเพียงการแนะนำวิธีการให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งปฏิบัติเท่านั้นไม่มีบทกำหนดโทษที่ชัดเจน

จริงอยู่หากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมายอาญาไม่ว่าจะเป็น โทษปรับ หรือโทษจำคุก ยังมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236 (6) ได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และ มาตรา 237 วรรคหนึ่ง ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัคร หากเห็นว่ามิหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้สมัครผู้นั้นก่อหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และหาก

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก็ให้พิจารณาให้ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้สมัคร หัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้นั้นด้วย²⁸

อย่างไรก็ตามการดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมก็มีข้อยกเว้นหากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าความไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งหรือมิได้เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้นั้นได้รับเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก็ได้ ซึ่งก็หมายความว่าหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการปิดประกาศเกินขนาด จำนวน หรือแม้แต่มีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะ ถ้าการกระทำดังกล่าวยังไม่ถึงขนาดที่จะทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ผู้ที่ฝ่าฝืนก็จะไม่ได้รับโทษใดเลยไม่ว่าจะเป็นโทษตามกฎหมายอาญา หรือโทษที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเห็นดังนี้

- นายสมชัย จึงประเสริฐ กรรมการการเลือกตั้ง มีความเห็นว่า มาตรา 60 วรรคสอง เป็นธรรมแล้ว แต่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 57 อาจมีปัญหาการตีความต่อไปในอนาคตเพราะบทบังคับใช้ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 57 วรรคสี่ กำหนดให้กต.เพียงออกประกาศเพื่อแนะนำวิธีการ หรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัคร แต่หากมีผู้กระทำการฝ่าฝืนประกาศตามมาตรา 57 วรรคสี่ ดังกล่าวนั้นไม่มีโทษทางอาญา เพราะกฎหมายไม่ได้ระบุไว้ ดังนั้น ถ้ามีการฝ่าฝืนแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าไม่เป็นเหตุสำคัญที่จะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรมก็จะยกคำร้อง ให้เพิกถอนสิทธิหรือเลือกตั้งใหม่ไม่ได้ แต่ถ้าพิจารณาในแง่กฎหมายต้องการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งควบคุมให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยก็ต้องพิจารณาโทษอาญาด้วย เพื่อให้มีการบังคับโทษทางอาญา เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 วรรคสอง

²⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 หากมีการร้องคัดค้านก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ดูมาตรา 103 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 หากมีการร้องคัดค้านก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ดูมาตรา 96

เหตุผลที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเจตนารมณ์ตอนร่างกฎหมายแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา แต่เมื่อขนาดหรือจำนวนที่ต้องห้ามของประกาศหรือป้ายหาเสียงที่กฎหมายกำหนดเท่ากันทั้งในการเลือกตั้งท้องถิ่นและระดับประเทศ ถ้ามีการฝ่าฝืนก็ควรให้มีโทษทางอาญาเช่นเดียวกัน ดังนั้น มาตรา 57 วรรคสี่ควรแก้ไขโดยกำหนดโทษทางอาญาให้เหมือนกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 147 นอกจากนั้นแม้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 จะยังมีได้แก้ไข โดยส่วนตัวก็เห็นว่าการฝ่าฝืนประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีผลเป็นการขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ไม่ใช่การฝ่าฝืนมาตรา 57 วรรคสี่²⁹

- นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการการเลือกตั้ง อีกท่านให้ความเห็นไว้ว่าปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากช่วงเวลาในการประกาศใช้กฎหมายซึ่งจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 ประกาศใช้หลังจากพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 โดยมีบทบัญญัติในมาตรา 60 วรรคสอง ที่เพิ่มเติมข้อห้ามด้านขนาดจำนวนของประกาศและแผ่นป้ายหาเสียง และกำหนดบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา 147 แต่การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นกลับไม่มีบทบังคับทางอาญาดังเช่นมาตรา 60 วรรคสอง ดังนั้น เพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน ในโอกาสต่อไปก็ควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 และกำหนดบทกำหนดโทษทางอาญาหากมีการฝ่าฝืนกฎหมาย ดังเช่นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 วรรคสอง ประกอบมาตรา 147³⁰

ผู้เขียนเห็นว่าเมื่อข้อห้ามมิให้แจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะตามระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และข้อจำกัดที่ระบุในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับขนาดหรือจำนวนของประกาศและป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการหาเสียงของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอย่างหนึ่งซึ่งหาก

²⁹ สัมภาษณ์ สมชัย จึงประเสริฐ, กรรมการการเลือกตั้ง ด้านกิจการสืบสวนสอบสวน, 3 ตุลาคม 2556.

³⁰ สัมภาษณ์ ประพันธ์ นัยโกวิท, กรรมการการเลือกตั้ง ด้านกิจการบริหารงานเลือกตั้ง, 10 ตุลาคม 2556.

วิเคราะห์แล้วกฎหมายที่จะใช้บังคับกับประชาชนนั้นโดยเฉพาะเพื่อการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยหลักแล้วต้องตรามาจากฝ่ายนิติบัญญัติที่เป็นตัวแทนของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 29 วรรคแรก กำหนดว่าการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจะกระทำได้ก็แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย และถ้าพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแล้วจะเห็นว่าสิ่งที่เป็นการกฎหมายตามรัฐธรรมนูญได้แก่ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด กฎมณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ นอกเหนือจากนี้ไม่ใช่กฎหมายในความหมายของรัฐธรรมนูญ³¹ ดังนั้นฝ่ายบริหารจะออกกฎ ข้อบังคับใด ๆ มาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ได้ เว้นเสียแต่ว่าฝ่ายนิติบัญญัติตราบทบัญญัติมอบอำนาจให้แก่ฝ่ายบริหารตรากฎเกณฑ์ของฝ่ายบริหารมาจำกัดสิทธิเสรีภาพ³² จึงจะสามารถตรากฎเกณฑ์ของฝ่ายบริหารได้

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ประกอบกับเพื่อให้การควบคุมและดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญและกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องก็ได้ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการออกระเบียบและประกาศที่เกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งไว้ ดังนั้นการออกระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยอาศัยอำนาจที่กฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติให้อำนาจไว้ดังกล่าวจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในทางรูปแบบของมาตรา 29 แล้ว และคณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจที่จะกระทำได้ตามอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริต และเที่ยงธรรมอันเป็นอำนาจหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะต้องควบคุมดูแลให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 236 (1) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 10 (1) และ (2) และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 5 และ มาตรา 57

ส่วนประเด็นที่ว่าข้อห้ามมิให้แจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะตามระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งข้อจำกัดที่ระบุใน

³¹ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, รัฐธรรมนูญน่ารู้, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2542), หน้า 235-236

³² เกียรติกร เจริญธนาวัฒน์, หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2547), หน้า 139-14.

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับขนาดหรือจำนวนของประกาศและป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ไม่มีสภาพบังคับที่ชัดเจน (แต่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหากฝ่าฝืนปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเกินขนาดและจำนวนย่อมมีโทษอาญาได้) ทำให้เกิดปัญหาว่าหากมีผู้ที่ฝ่าฝืนระเบียบหรือประกาศข้อนี้แล้วจะมีโทษหรือไม่ เนื่องจากการฝ่าฝืนข้อกำหนดในระเบียบหรือประกาศซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองที่ไม่ได้ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติก็ไม่อาจจะมีโทษทางอาญาได้ เพราะกฎหมายลำดับรองเป็นกฎหมายที่ฝ่ายบริหารได้รับมอบอำนาจจากฝ่ายนิติบัญญัติให้ตราบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในรายละเอียดที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติภายใต้หลักการที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้ การตรากฎหมายลำดับรองจึงถูกจำกัดอำนาจโดยกฎหมายแม่บท กฎหมายลำดับรองจึงไม่อาจกำหนดสิทธิหน้าที่หรือความผิดและโทษขึ้นใหม่โดยตัวเองได้³³

ดังนั้น ถ้าพิจารณาในแง่หลักเกณฑ์ตามเนื้อหาของกฎหมายที่ใช้ในการจำกัดสิทธิเสรีภาพแล้ว กฎหมายระดับพระราชบัญญัติตลอดจนกฎเกณฑ์ทางกฎหมายอื่น ๆ เป็นต้นว่ากฎหมายลำดับรองต่างๆจะต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจนแน่นอนอันเป็นส่วนหนึ่งของหลักความมั่นคงแน่นอนแห่งนิติฐานะ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบว่ารื้อร้อยอะไรจากตนบ้าง ความแน่นอนชัดเจนของกฎหมายนี้เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นและขาดไม่ได้แก่การที่ประชาชนจะสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพกระทำการต่าง ๆ บุคคลย่อมไม่สามารถตัดสินใจใช้สิทธิเสรีภาพกระทำการใด ๆ ถ้าหากไม่สามารถคาดคะเนได้ล่วงหน้าว่าการกระทำของตนจะมีผลทางกฎหมายอย่างไร และผลทางกฎหมายอันจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆจะทำให้ตนได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์ หลักความแน่นอนชัดเจนของกฎหมายมิใช่จะมีผลเฉพาะกฎเกณฑ์ใดกฎเกณฑ์หนึ่งเท่านั้น หากแต่มีผลกับระบบกฎหมายภายใต้รัฐธรรมนูญซึ่งจะทำให้กฎหมายทั้งระบบแต่ละส่วนมีเนื้อหาสอดคล้องกัน ไม่ขัดแย้งกันอีกด้วย³⁴ นอกจากนี้ ถ้าฝ่ายนิติบัญญัติตรากฎหมายกำหนดโทษทางอาญากฎหมายนั้นต้องชัดเจนแน่นอนพอที่จะให้ราษฎรรู้ว่าการกระทำแบบใดที่รัฐจะลงโทษทางอาญา ตามหลักที่ว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยปราศจากกฎหมายที่ชัดเจนแน่นอน”³⁵ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของผู้สมัครรับเลือกตั้งและตัวแทนของผู้สมัคร

³³ สมยศ เชื้อไทย, คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป (กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2556), หน้า 84 - 85.

³⁴ บุญศรี มีวงษ์อุโฆษ, กฎหมายรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 422.

ก็จำเป็นที่จะต้องทราบเหตุที่ทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยชอบนั้นมิใช่มีอะไรบ้าง การโฆษณาอย่างไร เป็นไปในขอบเขตที่จะพึงกระทำได้อย่างไรทำไปแล้วจะเป็นความผิดอาญาหรือทำให้มีการเลือกตั้งใหม่³⁶

ด้วยเหตุนี้ เมื่อกฎหมายและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้ในการควบคุมและดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรมตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความสัมฤทธิ์ผลอันเป็นส่วนหนึ่งของหลักความ ได้สัดส่วนของกฎหมายที่มีหลักการว่า มาตรการที่กฎหมายออกมาใช้บังคับกับประชาชนนั้นต้องเป็น มาตรการที่สามารถทำให้เกิดผลตามที่ผู้บัญญัติกฎหมายนั้นต้องการให้เกิดขึ้น ดังนั้น หากกฎหมาย ต้องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในเรื่องหนึ่งเรื่องใดวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองประชาชน ในเรื่องดังกล่าวก็ต้องเกิดขึ้นจริง ๆ ด้วยในทางปฏิบัติ ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรระบุข้อห้ามมิให้แจกจ่าย เอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะตามระเบียบและประกาศ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติเพื่อให้สามารถมีบทกำหนดโทษ ทางอาญาได้ นอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมายเลือกตั้งอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น เพราะบท กำหนดโทษเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้กฎหมายมีสภาพบังคับ นอกจากนี้ควรกำหนดโทษหากมีการฝ่า พืนทำประกาศและป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเกินขนาดหรือจำนวนที่ระบุในประกาศคณะกรรมการ การเลือกตั้งเกี่ยวกับในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในแนวทางเดียวกับที่ กำหนดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถควบคุมและ ดำเนินการจัดการเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

³⁵ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน (กรุงเทพฯ : โครงการตำรา และเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 1, 2555), หน้า 167.

³⁶ หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายชั้นปริญญาโทคณะรัฐศาสตร์ หลักรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเลือกตั้งทั่วไป (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2513), หน้า 498.

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอำนาจทั้งปวงย่อมต้องมาจากประชาชนและประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจเป็นผู้ร่วมกันใช้อำนาจนี้ การเลือกตั้งจึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการสะท้อนถึงเสียงข้างมากของประชาชนทั้งประเทศที่ร่วมกันตัดสินใจเลือกผู้นำเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในกระบวนการบริหารประเทศ ทั้งยังเป็นพื้นฐานประการสำคัญที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้น การเลือกตั้งไม่ว่าในระดับใดจะต้องมีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ผลการเลือกตั้งตรงตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจมากที่สุด

กระบวนการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเลือกตั้งซึ่งจะต้องดำเนินไปด้วยกัน เนื่องจากการโฆษณาหาเสียงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งสื่อสารกับประชาชนถึงประวัติภูมิหลังของตน และนโยบายที่จะนำมาบริหารประเทศเพื่อให้ประชาชนสามารถตัดสินใจได้ว่า จะเลือกใครเป็นผู้แทนของตน แต่การที่จะให้มีการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดๆ เช่น การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ การปราศรัย หรือการใช้เทคโนโลยีต่างๆ โดยใช้เสรีภาพอย่างกว้างขวางและไม่มีข้อจำกัดย่อมเป็นไปได้ แต่จะต้องควบคุมให้อยู่ในกรอบเพื่อให้มีการแข่งขันหาเสียงกันอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้สมัครหรือพรรคการเมือง กฎหมายและกฎเกณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งออกโดยผู้มีอำนาจจึงเข้ามามีบทบาทและเป็นสิ่งที่ประเทศต่างๆ ใช้เป็นกรอบในการควบคุมการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโฆษณาหาเสียงด้วยวิธีการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งถือเป็นวิธีการพื้นฐานและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และพบเห็นได้โดยทั่วไปทุกจังหวัดของประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 235 กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และ มาตรา 236 (1) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ออกประกาศหรือวางระเบียบกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งและการดำเนินการใด ๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้

เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนให้การเลือกตั้งมีความเสมอภาค และมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องยังได้วางกรอบ วิธีการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็นหลักประกันความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการหาเสียง ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ซึ่งถือว่าบทบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีอยู่ได้กำหนดวิธีการและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งไว้เกือบจะครอบคลุมแล้ว แต่การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายยังไม่สมบูรณ์ ซึ่งอาจเกิดจากการตีความกฎหมาย ความไม่ชัดเจน และความไม่เหมาะสมบางประการของบทบัญญัติที่มีอยู่สรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในเวลาที่ถูกกฎหมายห้าม

กฎหมายเลือกตั้งได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้สมัครหรือเป็นโฆษกแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด นับตั้งแต่วันที่ 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง จึงเกิดปัญหาว่า กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำการปิดประกาศและติดป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งต่อเนื่องจนถึงระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง การกระทำดังกล่าวจะเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 และมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แล้วแต่กรณีหรือไม่ อีกทั้งผู้สมัครหรือพรรคการเมืองปฏิบัติก็ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติกฎหมาย ปัญหาการร้องคัดค้านเกี่ยวกับการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในกรณีดังกล่าวยังคงปรากฏให้เห็นด้วยข้อเท็จจริงเช่นเดิม นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเลือกตั้งไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่เพราะกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจอย่างชัดเจนในการรื้อถอนประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งที่แสดงไว้นอกที่เลือกตั้งอย่างชัดเจน

ปัญหาดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่าประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเป็นวิธีการหนึ่งในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง โดยประกาศหรือป้ายนั้นมักจะปรากฏข้อความ รูปภาพ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใด ที่สื่อความหมายให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่พบเห็น จดจำ และเป็นการจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเอง เมื่อพิจารณาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าจะติดตั้งถาวรเคลื่อนที่ไม่ได้หรือจะเคลื่อนที่ได้ก็ตาม หากถึงกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการกระทำที่ทำให้การโฆษณานั้นเสียไป เช่น ปลดป้ายออก ปกปิด หรือทำลายป้าย

นั้นเสียย่อมถือได้ว่ายังคงมีการโฆษณาหาเสียงอยู่ตลอดเวลา เช่นกัน จึงเป็นการกระทำครบองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายผู้กระทำความผิดมีความผิด

2) ปัญหาของบทบัญญัติเกี่ยวกับสถานที่ห้ามปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ปัจจุบันการเลือกตั้งระดับประเทศ เมื่อถึงช่วงเลือกตั้งหน่วยงานต่างๆของรัฐก็จะออกประกาศกำหนดสถานที่สำหรับปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองได้ทราบแต่ก็มีความแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน สำหรับการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นเมื่อถึงช่วงเวลาเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ละครั้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่ละท้องที่ก็จะประกาศกำหนดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครได้รับทราบและก็มีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งก็ยังคงพบเห็นประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งขนาดต่างๆ ติดตั้งกันอยู่ทั่วไป และไม่สนใจวิถีชีวิตของผู้คน ความสะอาด และความปลอดภัยของผู้สัญจรทางถนน จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศในบทที่ 3 จะเห็นได้ว่า ในประเทศญี่ปุ่นและฝรั่งเศสมีหลักเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน คือ ผู้สมัครและพรรคการเมืองจะแสดงประกาศหรือแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งได้เฉพาะสถานที่ซึ่งรัฐกำหนดไว้เป็นพิเศษ หรือบริเวณเจ้าหน้าที่จัดให้เท่านั้น แต่ไม่ได้อนุญาตให้จัดแสดงโดยทั่วไปตามถนนหนทางต่างๆซึ่งเป็นที่สาธารณะดังเช่นในประเทศไทย

ผู้เขียนเห็นว่าจากปัญหาดังกล่าวไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กฎหมายกำหนดให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนการเลือกตั้ง ซึ่งรัฐควรจะดำเนินการจัดสถานที่เฉพาะให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงจึงจะเป็นการสนับสนุนการเลือกตั้งอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย อีกทั้งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง เพราะจากการศึกษาพบว่า แม้ประกาศของหัวหน้าหน่วยงานในการเลือกตั้งระดับประเทศและประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นจะกำหนดสถานที่ที่ไม่อนุญาตให้ผู้สมัครติดแผ่นป้าย แต่ในการเลือกตั้งแต่ละครั้งเรายังพบเห็นประกาศหรือป้ายบริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ ต้นไม้ เสาไฟฟ้าจนชินตา ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยโดยทั่วไป และยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของความเสมอภาค เท่าเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง เพราะหน่วยงานต่างๆของรัฐ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่ละท้องที่มักจะออกประกาศกำหนดสถานที่สำหรับปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน และท้องถิ่นต่าง ๆ การที่บทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้แต่ละหน่วยงานหรือแต่ละพื้นที่เป็นผู้กำหนดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งจึงทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและความไม่เท่าเทียมกันแห่งโอกาสการแข่งขันหาเสียงในภาพรวมขึ้นได้

3) ปัญหาการกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้าย เกี่ยวกับการเลือกตั้งในที่ของเอกชน

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 กำหนดห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งใน สาธารณสถานซึ่งเป็นของรัฐ (นอกเหนือจากสถานที่ซึ่งมาตรา 59 กำหนดให้รัฐจัดให้สำหรับปิด ประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง) หรือในที่ของเอกชน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการเลือกตั้ง ในระดับท้องถิ่น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 62 มิได้กำหนดห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในที่ของเอกชนอย่างชัดเจน ดังเช่นการเลือกตั้งในระดับประเทศ ดังนั้น หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอนุญาตแล้ว ผู้สมัครก็ สามารถกระทำได้โดยชอบ การกำหนดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในการ เลือกตั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่นกรณีนี้จึงแตกต่างกัน และการกำหนดเช่นนี้อาจทำให้เกิด ปัญหาว่าต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไปว่าสถานที่ใดเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้อนุญาตแล้วบ้าง และ เกิดปัญหาทำให้รัฐควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้ยากขึ้น นอกจากนี้หากประชาชนต้องการ แสดงออกถึงความนิยมต่อผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุนโดยอนุญาตให้ผู้สมัครมาปิด ประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงบริเวณที่ดิน บ้าน หรือร้านค้าที่ตนเป็นเจ้าของ หรือแม้แต่นำ ประกาศหรือป้ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งมาติดไว้เอง การกระทำดังกล่าวอาจสุ่มเสี่ยงเป็นการกระทำ ผ่าฝืนกฎหมายได้เพราะเป็นการกระทำในสถานที่ซึ่งเป็นของเอกชน อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ ผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามนำมาร้องคัดค้านว่าเป็นการกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายเพื่อให้คณะกรรมการการ เลือกตั้งมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เลือกตั้งใหม่ หรือให้ดำเนินคดีอาญา ดังที่เคยมีเรื่องร้องคัดค้าน ขึ้นสู่การวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

4) ปัญหาการกำหนดข้อห้ามของวิธีการหาเสียงโดยการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณา หาเสียงไว้ในระเบียบและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หากพิจารณาระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กำหนดเกี่ยวกับวิธีการหา เสียงนั้นจะพบว่ามิข้อห้ามในการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงกำหนดไว้ในลักษณะเป็น ข้อห้าม แต่ก็ไม่ปรากฏข้อห้ามในลักษณะเดียวกันปรากฏใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 หรือ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมาย ระดับพระราชบัญญัติ กล่าวคือ มีข้อกำหนดซึ่งห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี กระทำการหรืออาศัยผู้ใดกระทำการแจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วย

วิธีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะ แต่หากมีการฝ่าฝืนระเบียบหรือประกาศในข้อดังกล่าวกลับไม่มีบทกำหนดโทษทางอาญาในลักษณะเดียวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งแต่อย่างใด ทั้งๆที่การแจกเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยการวางหรือโปรย ก็เป็นวิธีการหนึ่งในการโฆษณาหาเสียง และข้อห้ามดังกล่าวก็มีขึ้นเพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อยเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ หากพิจารณาการเลือกตั้งระดับประเทศก็จะพบว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 วรรคสองกำหนดห้ามปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่มีขนาดหรือจำนวนไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด หากฝ่าฝืนย่อมมีโทษทางอาญาตามมาตรา 147 แต่ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นกลับกำหนดเพียงรายละเอียดข้อควรปฏิบัติไว้ในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง วิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 ข้อ 5 อนุ (4) เกี่ยวกับขนาดและจำนวนของประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งเท่ากับว่าหากผู้สมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่นจัดทำป้ายหรือประกาศเกินจำนวนที่กฎหมายกำหนดกลับไม่มีโทษทางอาญาดังเช่นการเลือกตั้งในระดับประเทศจึงทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของการเลือกตั้งทั้งสองประเภทที่แตกต่างกัน และเมื่อเกิดเป็นประเด็นปัญหามีการร้องคัดค้านกลับไม่อาจกำหนดโทษต่อผู้ที่ฝ่าฝืนได้ ด้วยเหตุผลที่ว่าข้อกำหนดในประกาศดังกล่าวมีลักษณะเป็นเพียงการแนะนำวิธีการให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งปฏิบัติเท่านั้นไม่มีบทกำหนดโทษที่ชัดเจน

จริงอยู่หากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งนอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมายอาญาไม่ว่าจะเป็น โทษปรับ หรือโทษจำคุก ยังมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครได้ แต่ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าความไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งหรือมิได้เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้นั้นได้รับเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจไม่สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก็ได้ ซึ่งก็หมายความว่าหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็น การปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกินขนาดจำนวน หรือแม้แต่มีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะ ถ้าการกระทำดังกล่าวยังไม่ถึงขนาดที่จะทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ผู้ที่ฝ่าฝืนก็จะไม่ได้รับโทษใดเลยไม่ว่าจะเป็นโทษตามกฎหมายอาญา หรือโทษที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ผู้เขียนเห็นว่าการออกระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยอาศัยอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญ และกฎหมายระดับพระราชบัญญัติให้อำนาจไว้ก็เพื่อบังคับการให้เป็นไปตาม

กฎหมายจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในทางรูปแบบของมาตรา 29 แล้ว แต่ถ้าพิจารณาในแง่หลักเกณฑ์ทางเนื้อหาประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองก็ควรจะต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจนแน่นอนเพื่อให้ประชาชนได้ทราบว่ารัฐเรียกร้องอะไรจากตนบ้าง และสามารถคาดหมายล่วงหน้าเพื่อให้ประชาชนสามารถวางตัวได้อย่างถูกต้องในการที่ประชาชนจะใช้สิทธิและเสรีภาพกระทำการต่าง ๆ อีกด้วย

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการควบคุมการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ผู้เขียนขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ปัญหาบทบัญญัติเกี่ยวกับการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งในเวลาที่ถูกกฎหมายห้าม

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่าผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ติดตั้งประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งได้ติดตั้งประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและได้ล่วงเวลาเข้าไปในช่วงเวลา 18.00 นาฬิกา ก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้งแล้วจึงเป็นการกระทำที่ครอบงำประกอบความผิดตามบทกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันแล้ว เจ้าของหรือผู้ติดตั้งประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งย่อมมีความผิด และมีหน้าที่รื้อถอนออกไป หากไม่รื้อถอนก็มีความผิดต้องรับโทษ

จากการศึกษากฎหมายของประเทศสิงคโปร์ในบทที่ 3 พบว่ามีหลักเกณฑ์ที่น่าสนใจ คือกฎหมายจะมีข้อยกเว้นว่าหากโปสเตอร์และป้ายโฆษณาที่ได้รับการอนุญาตและได้แสดงไว้ก่อนแล้ว การโฆษณาบนอินเทอร์เน็ตที่ถูกกฎหมายที่ได้แสดงไว้ก่อนแล้ว หรือหนังสือที่มีกำหนดเผยแพร่ไว้ก่อนวันก่อนหน้าวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไม่ถือว่าผิดกฎหมาย โดยจำกัดเงื่อนไขว่าในวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือวันก่อนหน้าวันที่มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ห้ามทำการปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลง โปสเตอร์หรือแบนเนอร์ใดๆ รวมทั้งลักษณะในการแสดงหรือสถานที่ที่แสดง ซึ่งถูกแสดงอย่างถูกต้องตามกฎหมายอยู่แล้วในที่สาธารณะภายในเขตการเลือกตั้งนั้น ในส่วนของวิธีการปิดหรือติดโปสเตอร์หรือแบนเนอร์นั้นตามกฎหมายข้อบังคับของสิงคโปร์ได้กำหนดอย่างชัดเจนถึงระยะที่ห้ามแสดงโปสเตอร์หรือแบนเนอร์ระหว่างระยะเวลาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ในรัศมี 200 เมตรหรือระยะที่สั้นกว่าระยะดังกล่าวตามจากหน่วยเลือกตั้งใด ๆ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ (Returning Officer) อาจระบุระยะที่สั้นกว่าโดยพิจารณาจากพื้นที่ของเขตการเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่

ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาการตีความกฎหมายในปัจจุบันให้เกิดความชัดเจนและเกิดความเป็นธรรมต่อผู้สมัครและพรรคการเมืองในการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้เขียนจึงเสนอแนะว่าควรเพิ่มข้อ

กำหนดให้ชัดเจนในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดระยะห่างจากที่เลือกตั้งที่ประกาศหรือป้ายโฆษณาหาเสียงจะติดหรือปิดได้ เช่น กำหนดรัศมีห่างจากที่เลือกตั้ง 200 เมตร หรือสั้นกว่านั้น เพื่อให้มีผลเป็นการจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการที่จะลงคะแนนโดยอิสระ ดังเช่นการกำหนดลักษณะเดียวกับในประเทศสิงคโปร์

นอกจากนี้ยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าในปัจจุบันวิธีการหาเสียงมีอย่างหลากหลายไม่เฉพาะแต่ประกาศ หรือป้ายโฆษณาหาเสียงเท่านั้น แต่ยังมีทางสื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ หากกฎหมายจะถือว่าเมื่อถึงกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเอาการโฆษณาหาเสียงออกไป เช่น ไม่รื้อถอนป้ายหรือเรียกเก็บสิ่งพิมพ์ หรือไม่ลบจากฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายย่อมเกิดปัญหาต่อการหาเสียงที่ได้แพร่หลายไปแล้วและยากจะเรียกเก็บได้ ดังนั้น จึงควรระบุให้ชัดเจนว่าหากเป็นการโฆษณาหาเสียงที่ได้แสดงไว้โดยชอบก่อนช่วงเวลาที่กฎหมายต้องห้ามหาเสียงการกระทำนั้นไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์ในประเทศสิงคโปร์

2) ปัญหาของบทบัญญัติเกี่ยวกับสถานที่ห้ามปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง

ผู้เขียนเห็นว่าเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่ต้องการให้รัฐมีส่วนในการสนับสนุนการเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมือง และก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในช่วงเลือกตั้ง อีกทั้งทำให้เกิดความเสมอภาคในภาพรวมของการแข่งขันหาเสียงเลือกตั้งแต่ละพื้นที่ก็ควรให้รัฐเป็นผู้จัดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงให้ผู้สมัคร และพรรคการเมือง ดังเช่นในประเทศญี่ปุ่น และฝรั่งเศส และเพื่อให้ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองมีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่กำหนดให้รัฐจัดสถานที่ปิดประกาศและที่ปิดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งจึงไม่ควรกำหนดให้ติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงบริเวณถนนสาธารณะ ที่สาธารณะ หรือสาธารณสถานอื่นของรัฐได้ทั่วไปตามที่หัวหน้าหน่วยงานกำหนด ดังเช่นประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งในปัจจุบัน ส่วนที่ว่าจะเพียงพอในการสื่อให้ประชาชนได้รับทราบ หรือเป็นการจำกัดการหาเสียงของผู้สมัครมากเกินไปหรือไม่นั้น ผู้เขียนเห็นว่าในช่วงเลือกตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรหาหรือรับฟังความต้องการของผู้สมัครหรือตัวแทนจากพรรคการเมืองในการกำหนดสถานที่ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อให้ความเหมาะสมและทั่วถึง อีกทั้งในปัจจุบันผู้เขียนเห็นว่าวิธีการหาเสียงเลือกตั้งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ในการหาเสียงหลากหลายมากขึ้นเพียงพอที่จะประชาสัมพันธ์นโยบาย และหมายเลขประจำตัวผู้สมัครให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับทราบการกำหนดเช่นนี้จึงไม่เป็นการจำกัดการโฆษณาหาเสียงของผู้สมัครจนเกินไป

3) ปัญหาการกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้าย เกี่ยวกับการเลือกตั้งในที่ของเอกชน

ผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 มาตรา 60 วรรคแรก กำหนดห้ามอย่างชัดเจนมิให้ติดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงในที่เอกชนเนื่องจากมีเจตนารมณ์เพื่อให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนการเลือกตั้งโดยการจัดสถานที่ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายหาเสียงให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง อีกทั้งยังทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างผู้สมัครแต่ละคนโดยไม่ให้ผู้สมัครที่มีฐานะทางการเงินมากกว่าได้เปรียบผู้สมัครคนอื่น

ดังนั้น บทบัญญัติซึ่งกำหนดห้ามมิให้ปิดประกาศและติดแผ่นป้ายหาเสียงในที่เอกชนของการเลือกตั้งระดับประเทศจึงมีความเหมาะสมแล้ว แต่เสนอแนะว่าควรแก้ไขกฎหมายการเลือกตั้งท้องถิ่นที่มีข้อกำหนดในลักษณะว่าหากเป็นบริเวณที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินอนุญาตก็สามารถปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงได้เป็นว่า “ห้ามปิดประกาศและติดแผ่นป้ายหาเสียงในที่เอกชน” เช่นเดียวกับกับการเลือกตั้งในระดับประเทศจะทำให้รัฐสามารถควบคุมให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนการเลือกตั้งและสอดคล้องกับหลักการเลือกตั้งโดยเสมอภาค

4) ปัญหาการกำหนดข้อห้ามของวิธีการหาเสียงโดยการปิดประกาศและติดแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงไว้ในระเบียบและประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำคัญที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้ในการควบคุมและดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามอำนาจหน้าที่ได้ แต่ประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นกฎหมายลำดับรองที่ได้รับมอบอำนาจจากฝ่ายนิติบัญญัติให้ตราบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในรายละเอียดที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติภายใต้หลักการที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้ กฎหมายลำดับรองจึงไม่อาจกำหนดสิทธิหน้าที่หรือความผิดและโทษขึ้นใหม่โดยตัวเองได้

ผู้เขียนจึงเสนอแนะว่าควรระบุข้อห้ามมิให้แจกจ่ายเอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการวางหรือโปรยในที่สาธารณะตามระเบียบและประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังกล่าวไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติเพื่อให้สามารถมีบทกำหนดโทษทางอาญาได้ นอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมายเลือกตั้งอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น เพราะบทกำหนดโทษเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้กฎหมายมีสภาพบังคับ นอกจากนี้ควรกำหนดโทษหากมีการฝ่าฝืนทำประกาศและป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเกินขนาดหรือจำนวนที่ระบุในประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งในการ

เลือกตั้งระดับท้องถิ่นและการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับที่กำหนดใน การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถควบคุมและ ดำเนินการจัดการเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุล่วงวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายการอ้างอิง

Code électoral(ประมวลกฎหมายเลือกตั้งฝรั่งเศส) [Online]. Available from :

<http://legifrance.gouv.fr> [2013, July 10]

Parliamentary Elections (Election Advertising) Regulations of Singapore [Online].

Available from : <http://statutes.agc.gov.sg> [2013, February 8]

Parliamentary Elections Act (Chapter 218) of Singapore [Online]. Available from :

<http://statutes.agc.gov.sg> [2013, February 8]

Elections Department of Singapore. Handbook for Parliamentary Election Candidates

2011 Issue 1.0 [Online]. Available from : www.eld.gov.sg/candidates_handbook.html [2013, July 17]

Elections Department of Singapore. Parliamentary Elections [Online]. Available from :

http://www.eld.gov.sg/elections_parliamentary.html [2013, July 17]

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ. กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2547.

คณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตกเจตนาธรรมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาร่างรัฐธรรมนูญ สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. เจตนาธรรมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550.

เครือข่ายเอเชียเพื่อการเลือกตั้งเสรี (อันเฟรล). การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย ปี 2554 ก้าวอย่างสู้นทางประชาธิปไตยด้วยความระมัดระวัง. กรุงเทพมหานคร, 2554.

เจอร์ราร์ด แอล. เคอร์ติส ผู้แปล ประเสริฐ จิตติวัฒน์พงศ์ และไชยวัฒน์ คำชู. การเมืองแบบญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

ณรงค์เดช สรุโฆษิต. โพลเลือกตั้งกับการเมืองไทย (ในมิติกฎหมาย). กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา, 2550.

ณัฐกร วิทิตานนท์ และธีรวัฒน์ ปาระมี. คำอธิบายกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2549.

เดือน บุนนาค และ ไพโรจน์ ชัยนาม. คำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญ (รวมทั้งกฎหมายการเลือกตั้งด้วย)
ภาค 2 รัฐธรรมนูญสยาม. พระนคร: โรงพิมพ์นิติสาส์น, 2477.

ธนิกาญจน์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. ปัญหาระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารรัฐกิจ, คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

นนท์วิจิตร เจริญนวิชัย. กฎหมายเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แก้ไข
เพิ่มเติม พ.ศ.2554. จังหวัดนครปฐม: โรงพิมพ์ ภูมิการแพทย์, 2555.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. บทบรรณาธิการ ครั้งที่ 89 การหาเสียงเลือกตั้งผู้ว่า กทม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.pub-law.net> [10 กันยายน 2556]

นันทวัฒน์ บรมานันท์. บทบรรณาธิการ ครั้งที่ 173 โหมโรงเลือกตั้ง (2) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.pub-law.net> [10 กันยายน 2556]

บรรเจิด สิงคนดี. หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ:
วิญญูชน, 2547.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. รัฐธรรมนูญน่ารู้. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2542.

บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. การเลือกตั้งและพรรคการเมือง บทเรียนจากเยอรมัน. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบาย
ศึกษา, 2542.

บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ปณิธาตา ไพรโสภา ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จังหวัดกาฬสินธุ์. "สัมภาษณ์." 11 ตุลาคม 2556.

ประพันธ์ นัยโกวิท. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2555.

ประพันธ์ นัยโกวิท. กรรมการการเลือกตั้ง ด้านกิจการบริหารงานเลือกตั้ง. "สัมภาษณ์." 10 ตุลาคม
2556.

ปราณพงษ์ ติลภัทร. สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540. ใน รวมบทความทางวิชาการ ชุดที่ 4 ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2548.

ภัทรดา เมฆามันท์ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขตพระโขนง กรุงเทพฯ. "สัมภาษณ์." 6 ตุลาคม 2556.

ภาณุพล บุรพันธ์ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จังหวัดขอนแก่น. "สัมภาษณ์." 11 ตุลาคม 2556.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. "เงื่อนไขการตรากฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน : “มาตร” ในการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย." วารสารนิติศาสตร์ 30, (2543): 184-185.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ : (ศึกษารูปแบบการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้ไว้อย่างเหมาะสม). กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2538.

วันเพ็ญ เตียวลักษณ์. ผู้เชี่ยวชาญประจำ นายอุกฤษณ์ ต้นสวัสดิ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 จังหวัดชลบุรี. "สัมภาษณ์." 7 ตุลาคม 2556.

วิทย์ ประทักษ์ใจ และสมชาย ตันติวิทยาพิทักษ์. รายงานการวิจัย เรื่อง การควบคุมการตรวจสอบค่าใช้จ่ายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัย, 2541.

วิชณุ เครืองาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: แสงสุทธิการพิมพ์, 2530.

วิสุทธิ โปธิแทน. ประชาธิปไตย : แนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

วิสุทธิ โปธิแทน. แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี และราชกิจจานุเบกษา, 2550.

สมชัย จึงประเสริฐ และ สดศรี สัตยธรรม. "รายงานการสังเกตการณ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปของประเทศญี่ปุ่น (ตอนที่ 2) ระหว่างวันที่ 27 สิงหาคม 2552 ถึง 1 กันยายน 2552." วารสารพรรคการเมืองสัมพันธ์ 15, (เมษายน - มิถุนายน 2553): 7.

สมชัย จึ่งประเสริฐ. กรรมการการเลือกตั้ง ด้านกิจการสืบสวนสอบสวน. "สัมภาษณ์." 3 ตุลาคม 2556.

สมชาย จิตรามาศ. หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและประสานงานสาขาพรรคประชาธิปัตย์. "สัมภาษณ์." 13 กันยายน 2556.

สมบัติ จันทร์วงศ์. เลือกตั้งวิกฤต ปัญหาและทางออก. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2536.

สมยศ เชื้อไทย. คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2556.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. รวมความเห็น คณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.

สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. ก่อนจะเป็นส.ว. กรุงเทพฯ: บริษัท ธเนศเพรส จำกัด, 2549.

สุภาภรณ์ อากาศชุตม์. การเลือกตั้งในประเทศฝรั่งเศสพร้อมศัพท์เลือกตั้ง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2520.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. แนวความคิดในการหาเสียงเลือกตั้ง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์แอนด์พริ้นติ้ง, 2545.

หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายชั้นปริญญาโทคณะรัฐศาสตร์ หลักรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเลือกตั้งทั่วไป. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2513.

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. พระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 2550 - 2551 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla/r082250.pdf [23 สิงหาคม 2556]

อภิชาติ หาลำเจียก. กลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปี 2543 : ศึกษานโยบายของผู้สมัคร นายสมัคร สุนทรเวช. ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

อรสุภา สิทธิวนิช ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขตบางพลัด กรุงเทพฯ. "สัมภาษณ์." 13 กันยายน 2556.

เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล. รายงานการวิจัย การศึกษาพัฒนาการของหลักกฎหมายเลือกตั้งของไทยและ
ต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

เอนก สร้างเกตุ. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความเสมอภาคในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิตย์, 2545.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

เกิดเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ.2527 สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยม อันดับ 2 จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2550 สอบไล่ได้ความรู้เนติบัณฑิต จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 61 ปีการศึกษา 2551 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2554

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง นิติกร ปฏิบัติงานระดับกลาง ฝ่ายกิจการกรรมการการเลือกตั้ง 2 สำนักเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY